

**DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YEREL SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ TURİZME
ETKİLERİNİ BELİRLEMeye İLİŞKİN BİR
ARAŞTIRMA: DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ**

Ekrem AYDIN

TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

DÜZCE

Haziran-2011

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI**

**YEREL SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ TURİZME
ETKİLERİNİ BELİRLEMeye İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA:
DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Ekrem AYDIN**

Danışman: Doç. Dr. Murat Selim SELVİ

Akçakoca –2011

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Müdürlüğü'ne

Ekrem AYDIN'a ait "YEREL SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ TURİZME ETKİLERİNİ BELİRLEMeye İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA: DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ" adlı çalışma, jürimiz tarafından Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Başkan):

Üye (Tez Danışmanı): **Doç. Dr. Murat Selim SELVİ**

Üye:

Yrd. Doç. Dr. İzzet KILINÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT**A STUDY TO DETERMINING THE IMPACTS OF LOCAL NON-
GOVERNMENTAL ORGANISATIONS ON TOURISM: THE EXAMPLE OF
DÜZCE PROVINCE****AYDIN, Ekrem****Master Thesis, Division of Tourism and Hotel Management****Supervisor: Assoc Prof.Dr. Murat Selim SELVİ****June 2011, 83 pages**

Local Non-Governmental Organizations (NGO) can act as a credible role-model in the development of regional tourism industry by playing active role in important touristic activities within local area. To illustrate, local NGOs can provide greatly significant direct or indirect contributions in promoting and marketing of regional touristic values through their activities. By working collaboratively with the rest of shareholders in the region, local NGOs can develop tourism-related projects and take active role in planning and investment activities for regional tourism. By means of tourism activities, local NGOs can significantly contribute to the economical, social and cultural development of rural area as well. Hence the main objective of this research is to explore the kind of impacts NGOs can create on regional tourism. To achieve this aim, total 254 NGOs operating within the borders of Düzce province have been selected via stratified sampling method and questionnaire form as a data collection tool has been used. In data analysis SPSS 15.0 for Windows program has been utilized and percentage and frequency distribution methods have been used. It has been concluded that NGO directors' opinions on the impacts of NGOs over tourism has been detected that local NGOs fall short in positively affecting regional tourism. In other terms local NGOs have minor impacts in terms of the economic, socio-cultural, publicity and marketing, education and sport activities of the region.

Key Words: Local Non-Governmental Organizations, Tourism, Düzce Province

ÖZET**YEREL SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ TURİZME ETKİLERİNİ
BELİRLEMeye İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA: DÜZCE İLİ ÖRNEĞİ****AYDIN, Ekrem****Yüksek Lisans, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı****Tez Danışmanı: Doç. Dr. Murat Selim SELVİ****Haziran 2011, 83 sayfa**

Yerel Sivil Toplum Kuruluşları (STK), yerel alanlarda önemli turistik etkinliklerde bulunarak, o bölgede turizm endüstrisinin gelişmesinde önemli rol-model oluşturabilirler. Örneğin Yerel STK'lar organize ettikleri etkinliklerle yöredeki turizm değerlerinin tanıtımına ve pazarlamasına doğrudan veya dolaylı ciddi katkılar sağlayabilirler. Yerel STK'lar bölgedeki diğer paydaşlarla birlikte ortak hareket ederek turizme ilişkin projeler geliştirebilir; bölge turizmi için planlama ve yatırım çalışmalarında aktif görev alabilirler. Yerel STK'lar turizm etkinlikleri sayesinde kırsal alanların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine de ciddi katkılar sağlayabilirler. Bu çalışmanın temel amacı, yerel STK'ların bölge turizmi üzerindeki etkilerinin neler olabileceğini incelemektir. Bu amaçla, Düzce ili sınırları içerisinde faaliyet gösteren toplam 254 STK tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilmiş ve veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 15.0 for Windows programından yararlanılmış; verilerin çözümlenmesinde yüzde, frekans dağılımı, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Sonuç olarak yerel STK'ların bölge turizmi üzerinde yeterince etkili olmadıkları ve yetersiz kaldıkları görülmüştür. Başka bir deyişle yerel STK'ların bölgenin ekonomik, sosyo-kültürel, tanıtım-pazarlama, eğitim ve sportif faaliyetler açısından etkileri oldukça azdır.

Anahtar Sözcükler: Yerel Sivil Toplum Kuruluşları, Turizm, Düzce İli

KISALTMALAR LİSTESİ

- STK:** Sivil Toplum Kuruluşu
- TATUTA:** Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği
- UNESCO:** Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu
- TÜRSAB:** Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
- TÜROFED:** Türkiye Otelciler Federasyonu
- TÜROB:** Türkiye Otelciler Birliği
- TUROB:** Turistik Otelciler, İşletmeciler ve Yatırımcılar Birliği
- TYD:** Turizm Yatırımcıları Derneği
- TÜTAV:** Turizm Tanıtma Vakfı
- TUYED:** Turizm Gazetecileri ve Yazarları Derneği
- İRO:** İstanbul Rehberler Odası
- İZRO:** İzmir Turist Rehberleri Odası
- ARED:** Ankara Profesyonel Turist Rehberleri Derneği
- AKREDER/ARO:** Antalya Rehberler Odası
- KARED:** Kapadokya Rehberler Derneği
- KURED:** Kuşadası Profesyonel Turist Rehberleri Derneği
- MARED:** Marmaris Turist Rehberleri Derneği
- TÜRÇEV:** Türkiye Çevre Eğitim Vakfı
- FEEE:** Avrupa Çevre Eğitim Vakfı
- GETOB:** Güney Ege Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği
- ÇEKÜL:** Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
- TUGEV:** Turizm Geliştirme Eğitim Vakfı
- TTOK:** Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu
- TOLEYİS:** Türkiye Otel, Lokanta ve Dinlenme Yerleri İşçileri Sendikası
- MÜZİK-SEN:** Müzik ve Sahne Sanatçıları Sendikası
- OLEYİS:** Türkiye Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçi Sendikası
- TURKON-İŞ:** Turizm Konaklama ve Eğlence Sanayi İşçileri Sendikası
- TOBB:** Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birlikleri
- İTO:** İstanbul Ticaret Odası
- TÜRSAV:** Türkiye Seyahat Acenteleri Vakfı

UNCSD: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu

WWF: Dünya Doğayı Koruma Vakfı

SNV: Uluslararası Kültürel Kalkınma Ajansı

CI: Uluslararası Koruma Kurumu

ICDPs: Uluslararası Ekoturizmi Koruma ve Geliştirme Projeleri Topluluğu

TIES: Uluslararası Ekoturizm Topluluğu

UNEP: Birleşmiş Milletler Çevre Programı

TUFAK: Turizm Folklor Araştırma Kurumu Derneği Gençlik ve Spor Kulübü

TÜFEM: Turizm Folklor Eğitim Merkezi Gençlik ve Spor Kulübü

HAYFEM: Haydarpaşa Folklor Eğitim Merkezi Derneği

KÜMİD: Kültürel Mirasın Dostları Derneği

SYDV: Seferihisar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

TAÇ: Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı

TEMA: Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğa Varlıklarını Koruma Vakfı

TÜRÇEK: Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu

TEŞEKKÜR

Bu tezin planlanması, araştırılması ve yazılması sürecinde her türlü görüş, öneri ve eleştirilerinden yararlandığım danışman hocam Sayın Doç.Dr. Murat Selim SELVİ'ye bütün katkılarından dolayı en içten teşekkürlerimi sunarım. Bu tezin başlangıcından sonuna kadar bana hep destek olan sevgili eşim Ayla AYDIN'a, dostluğunu ve desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen değerli arkadaşım Adem ARMAN'a sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım. Gerek tezin yazım aşamasındaki ikincil kaynaklara ulaşmamda bana yardımcı olan akademisyen hocalarımıza gerekse araştırma kısmında birincil verilere ulaşmamda anketleri doldurarak ilgili görüş ve önerilerini benimle paylaşan yerel STK yöneticilerine ayrı ayrı teşekkürü bir borç bilirim.

Ekrem AYDIN

Eşime ve Kızıma.....

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iv
ÖZET	v
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ	xiii
BÖLÜM I	1
1. Giriş	1
1.1. Problem.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
BÖLÜM II	7
2. Yerel Sivil Toplum Kuruluşları ve Turizm	7
2.1. STK'ların Tanımı, Özellikleri ve İşlevleri.....	7
2.2. STK'ların Örgütlenme Biçimleri	10
2.2.1. Dernekler	10
2.2.2. Vakıflar.....	11
2.2.3. Sendikalar	11
2.2.4. Odalar	11
2.2.5. Kooperatifler.....	12
2.2.6. Diğerleri.....	13
2.3. Türkiye'de Başlıca Yerel STK'lar	13
2.3.1. Yerel dernekler	13
2.3.2. Yerel vakıflar	14
2.3.4. Yerel odalar	14
2.3.5. Diğer dernekler.....	14
2.4. Yerel STK'ların Turizm Gelişim Sürecine Etkisi.....	15
2.4.1. Yerel STK'ların sosyal ve kültürel faaliyetleri.....	23
2.4.2. Yerel STK'ların doğa ve çevreye yönelik faaliyetleri	25
2.4.3. Yerel STK'ların sportif faaliyetleri.....	26
2.4.4. Yerel STK'ların eğitsel faaliyetleri.....	27
2.4.5. Yerel STK'ların tanıtım ve pazarlama faaliyetleri.....	28
2.5. Türkiye'de Bazı Yerel STK'lar ve Turizm ile İlişkileri	31

2.5.1. Pamukkale turizm derneği	31
2.5.2. Didim turizm derneği.....	32
2.5.3. Bergama'yı sevenler turizm derneği.....	32
2.5.4. Daa evre ve turizm derneği (DAEV).....	33
2.5.5. Erdek turizm ve tanıtma vakfı	34
2.5.6. Diğer STK'lar	34
2.6. Düzce İlinde Bazı Yerel STK'lar ve Turizm ile İlişkisi	35
2.6.1. Düzce kalkınma ve tanıtma vakfı	35
2.6.2. Düzce ili turizm tanıtma yaşatma ve geliştirme derneği.....	36
2.6.3. Akçakoca turizm-tanıtma derneği.....	36
2.6.4. Akçakoca kültür-sanat-turizm ve evre dostları derneği	37
2.6.5. Kaynaşlı köylerini kalkındırma-güzelleştirme ve turizmi geliştirme derneği.....	38
2.6.6. Kaynaşlı yeşiltepe köyü geliştirme ve güzelleştirme derneği	38
2.6.7. Kardüz yaylaları turizm derneği	39
2.6.8. Yığılca ilçesi kültür turizm dayanışma ve yardımlaşma derneği	39
2.6.9. Çilimli eğitim kültür yardımlaşma dayanışma derneği.....	40
2.6.10. Gümüşova eğitime hizmet ve kültürel faaliyetlere yardım derneği	41
2.6.11. Türkiye muhtarlar derneği Cumayeri şubesi.....	41
BÖLÜM III.....	42
3. Yerel STK'ların Turizme Etkilerini Belirlemeye Yönelik Düzce İlinde Bir	
Araştırma	42
3.1. Düzce İli Turizm Potansiyeli	42
3.2. Yöntem	43
3.2.1. Veri toplama tekniği	44
3.2.2. Evren ve örneklem.....	45
3.2.3. Veri özümleme yöntemi.....	48
3.2.4. Güvenirlilik ve geçerlilik	49
3.3. Bulgular ve Yorumlar	50
3.3.1. Yerel STK yöneticilerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgular	50
3.3.2. Yerel STK'larla ilgili bulgular.....	51
3.3.3. Yerel STK'ların turizme etkilerine yönelik STK yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular.....	52
3.4. Sonuç ve Öneriler	59
KAYNAKÇA.....	64
EKLER..	74
Ek 1. Ankete katılan STK'ların listesi	74
Ek 2. Anket formu.....	79

Ek 3. Özgeçmiş	82
Ek 4: Etik ilkelere uyulduğuna ilişkin metin.....	83

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Yazar adı, yılı ve konusuna göre STK'larla ilgili akademik çalışmalar	3
Tablo 2. STK'ların tabakalara göre sınıflandırılması	46
Tablo 3. Örnekleme alınacak STK'lar	47
Tablo 4. Yerel STK yöneticilerinin demografik özellikleri	50
Tablo 5. Yerel STK'larla ilgili bulgular	51
Tablo 6. Yerel STK'ların gelir kaynakları	52
Tablo 7. STK yöneticilerinin turizm potansiyelini değerlendirmeye yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri	53
Tablo 8. STK yöneticilerinin tanıtım ve pazarlamaya yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri.....	54
Tablo 9. STK yöneticilerinin eğitime yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri	55
Tablo 10. STK yöneticilerinin ekonomik faaliyetlere yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri.....	56
Tablo 11. STK yöneticilerinin sosyo-kültürel faaliyetlere yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri.....	57

BÖLÜM I

1. Giriş

Küreselleşen dünyada ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda pek çok değişimler yaşanmaktadır. Bu değişim ve gelişimler ulusal ve uluslararası turistik hareketler yönünden de kendini göstermektedir. Bugün dünyada pek çok insan yorucu ve yıpratıcı kent yaşamının dışına çıkarak kırsal alanlara doğru hareketlenmeye başlamıştır. Kırsal alanlar bu sayede daha da canlanmaya başlamakta ve gelişimlerini turizm sayesinde tamamlamaya çalışmaktadırlar. Özçatalbaş (2011) ve Soykan (2003) bu tür kırsal alanlara bireysel geziler yanında seyahat acenteleri tarafından günlük geziler düzenlendiğini belirtmektedirler. Aynı yazarlara göre kent yaşamından ve sıkıcı iş ortamından uzaklaşmak isteyen kişiler tatillerini kırsallara doğru yönlendirmekte ve alternatif turizm kapsamındaki faaliyetlere katılmaktadırlar.

Turizm ve seyahat endüstrisi kırsal alanların ekonomileri üzerinde ciddi katkılar sağlayabilir. Kırsal alanlarda bulunan pek çok maddi ve manevi kültürel değerler ile doğal çekicilikler turizm aktivitelerinin çoğalmasına ve canlanıp yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Böylece bu tür aktiviteler sezonun uzamasını sağlayarak turizmin yöre ekonomisi üzerindeki olumlu etkisini artırmada önemli potansiyel sunmaktadırlar.

DPT'ye (2006) göre turizm ve eğlence hizmetlerinin iyileştirilmesi, tanıtım faaliyetlerinin etkinleştirilmesi, kırsal alanlarda turizmde yeniden yapılanmaya gidilmesi oldukça önemli görülmektedir. Diğer taraftan yaratılacak yeni fonlarla turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması ile turizmin kırsal ekonomilere katkısının artırılması da mümkündür. Türkiye'de önemli bir zenginlik ve çeşitlilik sergileyen geleneksel zanaat ve el sanatlarının yerel ekonomilere katkısı turizm ve tanıtım faaliyetleri ile birlikte artabilir.

Kırsal alanlardaki sivil ve resmi kurum ve kuruluşlar yörenin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişmesinde önemli roller üstlenebilirler. İlgili kanun ve yönetmelikler çerçevesinde açılarak, kuruluş amacı tüzüklerinde belirtilen bu tür organizasyonlardan biri de Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'dır. Bu örgütler sahip oldukları üye sayısı, bütçeleri ve kendi içindeki yönetim yapısı ile yörelerinde çeşitli

konularda etkin olmaya çalışmaktadırlar. Özellikle yerel STK'lar çeşitli turistik faaliyetlerin organizasyonunda görev alarak etkin rol alırlar. Bir ülkede turizm ve seyahat endüstrisinin değişim ve gelişiminde STK'lar en önemli oyuncularından biridir. Doğal, tarihi ve sosyo-kültürel pek çok turistik arz verilerinin birer turistik ürün haline getirilerek ekonomik değer yaratılması noktasında özellikle STK'lar kırsal alanlarda turizmin gelişiminde önemli görevler alabilirler.

STK'ların turizmi doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyebilecek eğitim, tanıtım, pazarlama, yatırım, danışmanlık vb. projelerde görev alması ya da bu projeleri desteklemesi yöre turizminin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim sürecinde ayrı bir kilometre taşı oluşturmaktadır. DPT'ye (2006) göre yerel kalkınma stratejilerinin gerçekleştirilmesinde, ulusal ve yerel düzeyde kamu ve özel kesim, üniversiteler ve STK'lar arasındaki işbirliği ve koordinasyonun gerçekleştirileceği, STK'lar tarafından sağlanan eğitim, yayım, danışmanlık ve teknik yardım hizmetlerinin destekleneceği ve yaygınlaştırılacağından bahsedilerek yerel kalkınmada STK'ların önemi belirtilmektedir. Diğer taraftan Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Vizyonu kapsamında da STK'ların turizm için önemi ayrıca vurgulanmıştır. Bu kapsamda kamu, özel sektör ve STK'larla işbirliği yapılarak tarım turizmi, macera turizmi, spor turizmi, mağara turizmi ve kırsal turizm gibi faaliyetleri gerçekleştirecek eylem planları hazırlanacaktır. Yerel yönetimler ve STK'ların katılımıyla yerel ölçekte alt yapı birlikleri oluşturulacaktır. Kültürel mirasın korunması ve değerlendirilmesi çalışmalarına STK'lar da dâhil edilecektir. Görüldüğü üzere bu konu Türkiye açısından oldukça önemsenmektedir. Türkiye yedi coğrafi bölgesinde kırsal alanlara yayılmış oldukça zengin turistik çekiciliklere sahiptir. Türkiye'de bu çekiciliklerin milli ekonomiye kazandırılması için üniversiteler, yerel yönetimler, yerel halk, esnaf, turizm işletmeleri ve STK gibi paydaşların ortak girişimlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Sivil Toplum Kuruluşları (STK) son yıllarda çeşitli boyutları ile sosyal bilimlerde akademisyenlerin ilgilendiği önemli çalışma alanlarından biri olmuştur. STK'ların turizm gibi özellikle emek-yoğun bir endüstride çeşitli boyutları ile incelenerek; konuşlandıkları yörelere sağladıkları kazanımlarını artırabilmeleri için bu tür akademik çalışmalara ihtiyaç duyulduğu çeşitli ortamlarda belirtilmektedir. Çünkü yerel STK'ların turizm ve seyahat endüstrisini doğrudan ve dolaylı ilgilendiren doğal, tarihi ve sosyo-kültürel değerler ile çeşitli yönlerden ilişkisinin akademik yazında

yeterince yer almadığı görülmektedir. Ayrıca kırsal alanların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimindeki etkisine ilişkin ilgili yazındaki çalışmaların yine nicel olarak tatmin edici olmadığı da belirtilebilir. STK'ların turizm ile doğrudan ya da dolaylı ilişkilerini inceleyen çalışmalar aşağıdaki tabloda gösterilebilir (www.yok.gov.tr, 08 Mart 2011'de erişildi):

Tablo 1. Yazar adı, yılı ve konusuna göre STK'larla ilgili akademik çalışmalar

Lisansüstü Tezler	
Yazar ve yılı	Konusu
Alarслан (1998)	Effect of Non-governmental Organization on The Urban Environment in Turkey
Sevim, (2005)	Turistik Arz Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Örgütleri, Eğitim Kurumları ve Yerel Medyanın Rolü
Deniz, (2004)	Tarihsel ve Güncel Çevrelerin Korunmasında Çevreci Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü
Erdoğan (2004)	Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Türkiye Örneği ve Bir Model Geliştirme Önerisi.
Özay (2000)	Description of The Environmental Non-governmental Organization in Turkey
Aksoy (2002)	Türkiye'de Sivil Toplum Örgütlerinin Baskı Grubu Olarak Çevre Politikalarına Etkileri.
Örnek (2001)	Doğal ve Tarihi Çevrenin Korunmasında Üst Yapısal Yaklaşımlar ve Sivil Toplum Kuruluşları
Alphan (2004)	Çevre Sorunlarının Önlenmesinde Sivil Toplum Örgütlerinin Değerlendirilmesi
Ergür (2006)	Sivil Toplum Kuruluşları ve Kültürel Etkinlikleri
Dayı (2008)	Sivil Toplum Kuruluşları ve Çevrecilik: Tema Vakfı Örneği
Çelebi (2010)	Türkiye'de Çevre ile İlgili Sivil Toplum Kuruluşlarının Halkla İlişkiler Çalışmalarının Çevre Sorunları Üzerine Etkileri
Akkaya (2002)	İnanç Temeline Dayalı Sivil Toplum Kuruluşlarının Halk Eğitimindeki Yeri ve Önemi (Pir Sultan Abdal Kültür Derneği ve Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı Örneği).
Kars (2002)	Ankara'daki Eğitim, Sağlık ve Sosyal Hizmet Alanlarında Faaliyet Gösteren Vakıf ve Derneklerin Örgütsel Analizi (Sivil Toplum Örgütlerinin Örgütsel Analizi).
Yaltı (2003)	Sivil Toplum Kuruluşlarının Eğitime Katkısı
Çankaya (2005)	Sivil Toplum Örgütlerinin Eğitim Amaçlı Faaliyetleri (Elazığ İli Sendika Örneği).
Çakır (2006)	Sivil Toplum Kuruluşları ile Eğitim Kurumları İlişkisi.
Orhan (2007)	Türkiye'de Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması ve Sivil Toplum Kuruluşları ile İlişkisi.
Biber (2002)	Halkla İlişkilerde Sosyal Sorumluluğun Oluşumu ve Türkiye'de Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü.
Yavuz (2003)	Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesinde Halkla İlişkiler ve Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü: Karadeniz Bölgesi Örneği.
Makale, Bildiri ve Diğer Çalışmalar	
UNCSD Steering Committee, (1999)	Sustainable Tourism: A Non-Governmental Organization Perspective.
Horoehowski ve Moisey, (1999)	The Role of Environmental NGOs in Sustainable Tourism Development: A Case Study İn Northern Honduras.
Ünlüönen ve Sevim (2005)	Turistik Arz Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Yerel Yönetimlerin, Sivil Toplum Örgütleri, Eğitim Kurumları ve Yerel Medyanın Rolüne

	İlişkin Bir Uygulama
Segrado ve Farmer, (2006)	The impact of local NGOs on sustainable tourism in Valle de Bravo, México
Demirkol vd., (2007)	Turizm Sektöründe Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) Rolü ve Önemi: Dünya, Avrupa ve Türkiye.
Özer, (2008);	Günümüz İtibariyle Sivil Toplum Kuruluşlarının İktisadi ve Sosyal Fonksiyonları.
Sarı ve Gök, (2010).	Turizm Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve Turizm İşletmelerinin Bu STK'lara Bakışı Üzerine Bir Araştırma: Fethiye Örneği

Yerel STK'ların turizme etkisini araştıran tarama modelindeki bu araştırma üç bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde çalışmanın konusu, önemi, sınırlılıkları, amacı gibi çalışmaya yön veren özellikler değerlendirilmeye alınmıştır. İkinci bölümde STK'lar, turizm ve STK ilişkileri değerlendirilmiş, üçüncü bölümde ise Düzce İlinde konuyla ilgili yapılan bir araştırmaya yer verilmiştir. Bu bölümde Düzce ilinin turizm potansiyeli incelenerek, araştırmanın yöntemi (evren-örneklem, veri toplama aracı ve özellikleri) açıklanmış son olarak elde edilen bulgular değerlendirilerek sonuç ve öneriler oluşturulmuştur.

Bu çalışmada genellikle Sivil Toplum Kuruluşu (STK) deyimi kullanılmış olup, zaman zaman Sivil Toplum Örgütü (STÖ) deyimi de zorunlu olarak aynı anlamda kullanılmıştır.

1.1.Problem

Yerel alanların ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda gelişim ve değişim sürecinde özellikle sivil inisiyatiflerin rolü yadsınamaz. Bu açıdan yerel STK'ların diğer paydaşlarla birlikte hareket ederek yöre turizmi üzerinde vazgeçilmez olumlu etkilerde bulunabilecekleri kuvvetle olasıdır. Ancak yerel STK'ların buldukları alanlarda ne sıklıkla, ne tür konularda, nasıl çalışma yaptıkları, ne kadar etkili ve yeterli oldukları son yıllarda ciddi olarak tartışılmakta ve eleştirilmektedir. Bu noktadan hareketle araştırmanın temel problem cümlesi “yerel STK'ların yöre turizmi üzerinde ne derece etkili ve yeterli oldukları”dır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı yerel STK'ların yöre turizmi üzerindeki etkilerini çeşitli yönleriyle inceleyerek; ne derece etkili ve yeterli olduklarını belirlemektir. Yerel STK'ların yörelerinde ne tür ve ne sıklıkla turizm faaliyetlerinde bulduklarının tespiti

bu amaca ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Bu bakımdan yerel STK'lara ait bazı bilgiler ile yöneticilerin profiline ilişkin özelliklerin tespiti de yönetici bakış açısından STK'ların turizme etkisini belirlemede önemli rol oynamaktadır. Bu bakımdan bu tespitlerin araştırmanın amacına ayrıca hizmet edeceği düşünülmektedir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Yerel STK'lar kırsal alanların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim sürecinde kuruluş amaçları gereğince katkı sağlamak durumundadırlar. Başka bir deyişle yerel STK'lar o bölgedeki doğal, tarihi, sosyal ve kültürel değerlerin ulusal ve uluslararası arenada tanıtılması, yörenin turistik ürün olarak pazarlanması, yerli ve yabancı sermayenin yatırım projeleri için yöreye çekilmesi, yerel halkın, esnafın ve işletmecilerin eğitilmesi gibi faaliyetlerle turizm endüstrisinin gelişim sürecine ciddi katkılar sağlamaktadırlar. Ancak, Türkiye'de son zamanlarda kitle iletişim araçlarında STK'lara yönelik ciddi eleştiriler ve tepkiler yer almaktadır. Bu tepkiler genelde özel ve kamu kuruluşlarının tepe yöneticileri tarafından dile getirilmektedir. Tepkiler genelde STK'ların nicel olarak resmiyette fazlaca var oldukları ancak niteliklerinin pratikte oldukça zayıf, etkisiz ve yetersiz kaldıkları yönündedir. Bu noktadan hareketle yerel STK'ların buldukları yörelerde ne tür etkinliklerde buldukları, bunları ne sıklıkla yaptıkları, kuruluş amacına uygun olarak yerel halk, esnaf, ilgili endüstriyel kuruluşlar, kamu ve özel kurumlar, işletmeciler, yatırımcılar gibi paydaşların beklentilere ne derecede cevap verebildikleri bugün sorgulanır hale gelmiştir.

Yerel STK'ların yörelerindeki turizm endüstrisinin gelişimi üzerinde etkili olup olmadıkları, toplumun geniş kesimlerince de merak edilen ve turizmde güncel olan sorunlardan birini oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu hususlar araştırma konusunun seçilmesinde etkili olmuştur. Bu çalışmanın elde edilen bulgu ve sonuçlarıyla ilgili sorumlu ve görevlilerin dikkatini çekeceği ve bu konuda kendilerine fikir vereceği ümit edilmektedir. Bununla birlikte elde edilen sonuç ve sunulan önerilerin bundan sonra yapılacak olan benzer akademik çalışmalara farklı bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın yapacağı katkı bu çerçevede değerlendirilebilir.

1.4.Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmada göz önünde bulundurulmuş varsayımlar şu şekildedir:

- Yerel STK'ların kurumsal anlamda yöre turizminin gelişim sürecinde çeşitli şekillerde görev ve sorumluluklar olarak etkili olacakları varsayılmıştır.
- Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formları ile elde edilen bilgilerin yerel STK'ların yöre turizmi üzerindeki etkilerini belirlemede yeterli olduğu kabul edilmiştir.
- Anket sorularının yerel STK yöneticileri tarafından samimi ve doğru olarak cevaplandırıldığı varsayılmıştır. Çünkü örneklem grubu tamamen yansız olarak seçilmiştir.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Her araştırmada olduğu gibi bu araştırmada da zaman, maliyet, ulaşılabilirlik gibi nedenlerden dolayı bazı sınırlılıklar vardır. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır:

- Sosyal Bilimlerde STK'larla ilgili pek çok çalışma olmasına rağmen STK'ların doğrudan turizm ve seyahat endüstrisine ilişkin boyutlarını içeren çalışmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Literatür tarama sürecinde ikincil kaynakların genelde az sayıda tez çalışması ile makaleden ibaret olduğu görülmektedir.
- STK'ların Valilik ve Kaymakamlıklarda belirtilen adresleri ile gerçek adresleri farklılık göstermektedir.
- STK'ların amaçlarının belirtildiği tüzükler Valilik ve Kaymakamlıkça verilmek istenmemiştir.
- Araştırma Düzce İli sınırları içerisinde faaliyet gösteren STK'larla sınırlıdır.
- Araştırmada elde edilen bulgu ve sonuçlar anket formunda yer alan çeşitli tipteki sorularla (değişkenlerle) sınırlıdır.

BÖLÜM II

2. Yerel Sivil Toplum Kuruluşları ve Turizm

Bu bölümde STK'ların genel tanımlarının yanı sıra özellikleri, işlevleri, örgütlenme biçimleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Yine bu bölümde Türkiye'de ve Düzce İlindeki mevcut bazı yerel STK'lar ve turizm gelişim sürecindeki rolleri ve önemine ilişkin bilgiler örnek kuruluşlar ele alınarak verilmiştir.

2.1.STK'ların Tanımı, Özellikleri ve İşlevleri

STK'lar için birçok tanım yapılmıştır. Rudasil (2008) ve Suter (2003)'e göre STK'lar, hükümetten bağımsız, resmi kurumlardan ayrı çalışan kuruluşlardır. Clarke (1998)'e göre STK'lar kâr amacı gütmeyen ve kamu yararına çalışan, halkın refahına yönelik çalışmalarda bulunan kuruluşlardır. STK'lar hükümet dışı örgütler veya devlet dışı örgütlenmeler anlamına gelmektedir. Farklı ülkelerde farklı şekillerde adlandırılrsa da; STK'lar toplum yararına çalışan, demokrasinin gelişimine katkıda bulunan, kâr amacı gütmeyen, devletten ayrı hareket edebilen, siyasal iradeyi ve yönetimi kamuoyu oluşturmak suretiyle etkileyebilen örgütlerdir (Tosun, 2007:5).

STK'lar, siyasi irade ve organizasyonlardan bağımsız, hukuk çerçevesinde yapılanmış ve faaliyetlerini yürüten, gönüllülüğe ve rızaya dayalı olarak belirli uzmanlık alanlarında kamusal hizmet ve fayda sunan, kendi kendini yönetebilen organizasyonlar olarak tanımlanabilir (Özdaşlı, 2007: 63). Günümüzde STK'lar en genel anlamı ile belirli amaçları gerçekleştirmek, belirli konularda kamuoyunu yönlendirmek ya da aydınlatmak için çalışan, gönüllülük esasına göre hareket eden örgütsel yapılara denmektedir (Alyakut, 2007: 30). Diğer bir tanıma göre STK'lar devlet dışında, devlet tarafından planlanıp kurulmamış, devlet denetiminde olmayan toplumu veya toplumları ifade etmektedir (Dağtekin vd., 2008: 208). Erol (2007)'a göre ise STK'lar, kamu yararına çalışan ve bu yönde kamuoyu oluşturan, kâr amacı gütmeyen, demokratik işleyişe sahip, bürokratik donanımdan yoksun ve gönüllü olarak bir araya gelen örgütlenmelerdir.

STK'lar, gönüllülük esasına göre çalışan, nihai amaçlarının topluma bir şey sunmak ve toplumsal iyiye katkıda bulunmak olan, hiyerarşik ilişkiler yerine yatay ilişkilerin ön planda olduğu ve belli bir konuda uzmanlaşmış olan gruplardır (Tosun,

2007:5). STK'lar, kâr amacı gütmeyen, hükümetlerden, kamu makamlarından, siyasi partilerden bağımsız olan, ticari çıkar gözetmeyen ve merkezi otorite ile vatandaş arasında arabuluculuk yapan yapılanmalardır (Özer, 2008: 91).

STK kavramı yerli ve yabancı yazında farklı terimlerle ifade edilmektedir. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Özdaşlı, 2007: 61):

- Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar
- Hükümet Dışı Kuruluşlar
- Üçüncü Sektör Kuruluşları
- Bağımsız Sektör Kuruluşları
- Gönüllü Kuruluşlar
- Hayır Kuruluşları
- Tabana Dayalı Örgütler
- Girişimler, Platformlar, Vatandaş Eylemleri, Semt Girişimleri
- Seçilmiş ya da Yerel Kurullar

STK'ların temel amacı, devlet karşısında güçsüz kalan siyasal oluşumların arkasındaki toplumsal desteği artırmak ve bilinçli yurttaş katılımlarını güçlendirmektir. Dayanışma ve sosyal amaçlı bir hizmet üretimini ön plana çıkaran STK'ların gerçekleştirdiği faaliyetlerin en belirgin özelliği ise yardımsever nitelikli kuruluşlar olmalarıdır (Erol 2007:340).

STK'lar, sosyal, insani, çevresel, tarihsel, sağlık ve ekonomik gelişim gibi konularda faaliyet gösterebilirler (Rudasil, 2008: 10). STK'lar, amaçlarına göre çeşitli gruplara ayrılmaktadır. Michael O'Neill (1998) STK'ları dini, eğitim, sağlık, kültür, sanat, yardımlaşma ve çevre konularında faaliyet gösteren kuruluşlar olarak çeşitli gruplara ayırmıştır. Diğer bazı çalışmalarda STK'ların özellikleri şu şekilde belirtilmektedir (Usta, 2006: 38; Alyakut, 2007: 31; Özdaşlı, 2007: 64):

- Kâr amacı gütmemek,
- Şeffaf olmak
- Demokratik ve katılımcı bir yönetim yapısına sahip olmalıdırlar.
- Kendi içinde ya da başkaları üzerinde bir iktidar oluşturma arayışında bulunmamak.

- Entelektüel ve zihinsel olarak üretken olmak
- Etik ve moral değerlere sahip olmak
- Özerklik

STK'lar faaliyet alanları sınırsız örgütlerdir. Çevre, kalkınma, gelişme, sağlık, nüfus planlaması, insan hakları, kadın, eğitim, sosyal yardımlaşma ve barış gibi birbirinden farklı pek çok alanda faaliyet gösterirler. STK'lar yerel, ulusal ve uluslar arası düzeyde örgütlenebilirler. Bugün STK'ların en önemli işlevlerini çevre, kalkınma ve demokratikleşmenin desteklenmesinde görmekteyiz. Örneğin çevre konusunda Greenpeace adlı örgüt, dünya çapındaki eylemleri, bilimsel araştırma ve lobi faaliyetleri ile dünya ülkelerini çevre koruma konusunda önlemler almaya ikna etmiştir. Gerek ulusal düzeyde gerekse uluslararası düzeyde faaliyet gösteren STK'ların birçok toplumsal işlevi vardır.

STK'ların işlevlerini ise şu şekilde özetlemek mümkündür (Karakuş, 2006: 25; Özalp, 2008: 30):

- STK'lar kamuoyu oluşturarak bireylerin taleplerini dile getirmeleri için uygun ortam sağlamaktadırlar. Belirli konularda kamuoyu duyarlılığının artırılması ve hükümetleri harekete geçiren siyasi baskıların ortaya çıkmasını sağlamak,
- STK'lar devletin eylemlerinin sivil toplum tarafından denetlenmesine olanak sağlamak diğer yandan da topluma devlet karşısında bir koruma sağlamak işlevi görmektedirler.
- STK'lar demokrasinin gelişmesine katkıda bulunur.
- STK'lar çoğulcu toplum yapısını geliştirerek, egemen aktörlere karşı dengeleri sağlayan bir unsur olarak işlev görmektedirler.
- STK'lar ayrıca bireylerin siyasi kültürlerini geliştirir, yani katılımcı ve çoğulcu bir kültürel yapıyı geliştirir ve pekiştirir, bu sayede bireylere yönetim deneyimi de kazandırabilirler.
- Toplumsal sorunlara çözüm üretmek amacıyla yasal düzenlemelerin yapılmasını sağlamak,
- Toplum içinde çalışmalarıyla ön plana çıkmış kişilere ve kurumlara maddi ve bilimsel destek yaratmak,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile ortak projeler yapmak, akademik çevreyle birlikte aydınlatıcı kongre, konferans, seminer, toplantı gibi aktiviteler gerçekleştirmek,

- Ülkenin öncelikli hedeflerine ulaşmasında kamuoyu desteği sağlamak için medya vb. iletişim araçlarıyla gündem oluşturmak, yayın ve yayımlar yapmak,
- Uluslar arası gönüllü kuruluşlarla belirli bir konuda ittifak yaparak insanlık ve tabiat yararına çalışmak.
- Dünya bankası, UNESCO, birleşmiş milletler gibi kuruluşların mali kaynaklarından milli platformda yararlanmak için bu kuruluşlarla düzenli ilişkiler yürütmek. Gerektiğinde yapısal reform ve mevzuat uyum çalışmalarını gerçekleştirmek,
- Yurt içi ve yurt dışı fon ve desteklerden yararlanmak için araştırma ve geliştirme merkezi kurarak sürekliliğini sağlamak.
- Toplumsal sorunların çözümünde devletle işbirliği yapmak,
- Devlet yönetiminin etkili, verimli, sorumlu, şeffaf bir hal alması için çalışmak,
- Herkesin aktif vatandaş olarak yönetime katılmasını sağlamak,

2.2.STK'ların Örgütlenme Biçimleri

STK'lar irili-ufaklı çeşitli örgütlenme biçimlerine sahiptirler. Bunlar çoğunlukla dernekler, vakıflar, odalar, sendikalar, birlikler, kooperatifler şeklinde sıralanabilir. Bu örgütlerle ilgili kısa bilgiler aşağıda verilmektedir:

2.2.1. Dernekler

Dernekler herhangi bir gelir elde etme amacı olmayan, yasa dışı faaliyetlerde bulunmayan ve en az yedi kişilik gerçek veya tüzel kişinin oluşturduğu topluluklardır (Ergür, 2006: 29). Dernekler, tüzükleri doğrultusunda amaçlarını, faaliyet alanlarını ve çalışma koşullarını belirlerler. Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette veya işbirliğinde bulunabilir, yurt dışında temsilcilik veya şube açabilir, yurt dışında dernek veya üst kuruluş kurabilir (<http://www.dernekler.gov.tr>, 10 Mart 2011'de erişildi).

Türkiye'de dernekler yerel ve merkezi düzeyde örgütlenmektedir. Yerel dernekler genelde taşra teşkilatı şeklinde örgütlenirken bağımsız olarak da yapılanmaktadır. Dernekler ticari, sanayi, kültür, spor, eğitim, araştırma, yardımseverlik, koruma, gibi amaçlara yönelik olarak kurulmakta ve kamusal hizmet vermektedirler. Bazı dernekler temsilcilik ve şube açabilmekte üst birim olarak da federasyon ve konfederasyon şeklinde örgütlenebilmektedirler.

2.2.2. Vakıflar

Vakıf, şahıslar ve kurumlarca kurulan, görevleri ve yetkileri kanunla belirlenen ve maddi bir kazanç beklemeden gönüllülük esasına dayalı toplumsal amaçlı kuruluşlardır (Ergür, 2006: 60). Başçı (2007)'ya göre vakıflar, genelde eğitim, kültür, sağlık, spor, dayanışma, yardımseverlik, bayındırlık ve belediye hizmeti veren kuruluşlar şeklinde örgütlenmektedirler.

Türkiye'de yerel alanlarda kamu yararına ve yardıma muhtaç insanlar adına faaliyette bulunan eğitim, kültür, turizm, tanıtım, yardımlaşma ve hayra hizmet gibi amaçlarla kurulmuş vakıflar bulunmaktadır.

2.2.3. Sendikalar

2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nda sendikalar, "işçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar" olarak tanımlanmaktadır (www.hukuki.net, 3 Nisan 2011'de erişildi).

Türkiye'de turizm sektöründe çalışan işleri temsil etmeyi ve onların sosyal güvence ve ücret durumlarını iyileştirmeyi amaç edinmiş sendikal örgütler vardır. Bunların bazıları şunlardır: Türkiye Otel, Lokanta ve Dinlenme Yerleri İşçileri Sendikası (TOLEYİS), Müzik ve Sahne Sanatçıları Sendikası (MÜZİK-SEN), Türkiye Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçi Sendikası (OLEYİS), Turizm Konaklama ve Eğlence Sanayi İşçileri Sendikası (TURKON-İŞ).

Sendikaların bulunduğu turizm işletmelerinde, personelin daha fazla sosyal haklara sahip olması, sebepsiz işten çıkarılmaların azalması, kendisini daha emin bir durumda gören personelin işyerine daha çok bağlanması ve daha verimli işler çıkarmasını sağlayabilecektir (Yavuz, 2003: 99).

2.2.4. Odalar

Ülkemizde faaliyetlerini sürdüren odalar Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'ne bağlı olarak Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birlikleri (TOBB) olarak örgütlenmişlerdir (Yavuz, 2003:100). 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) kanununa göre odalar, üyelerinin ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, üyelerinin birbirleriyle ve halk ile

olan ilişkilerinde mesleki disiplin, ahlâk ve dayanışmayı sağlamak amacıyla kurulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. TOBB'a bağlı Ticaret ve Sanayi Odası, Ticaret Odası, Sanayi Odası, Deniz Ticaret Odası, Ticaret Borsası ve Ürün İhtisas Borsası gibi kuruluşlar vardır.

TOBB'un görevleri şu şekilde belirtilebilir (www.tobb.org.tr, 4 Nisan 2011'de erişildi):

- Ticaret ve sanayinin kamu yararına uygun olarak gelişmesini sağlamak,
- Yurt içi ve yurt dışı fuar ve sergilere katılmak,
- Üyelerinin mesleki ihtiyaçlarını karşılamak
- Ticaret ve sanayi kesimi ve faaliyetleri konusundaki bürokratik engellerin aşılmasında yardımcı olmak,
- Mesleki eğitim faaliyetlerinde bulunmak,
- Türk girişimcilerin çalışmalarına öncülük ve liderlik etmek,
- 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu çerçevesinde fuar alanları, kongre merkezleri ile ticaret merkezleri kurmak, işletmek veya kurulmuş olanlara iştirak etmek.

2.2.5. Kooperatifler

Kooperatifler, bir amaca ulaşmak için ekonomik ve sosyal imkânların karşılıklı yardımlaşma, dayanışma ve işbirliği suretiyle bir araya getirilmesinden oluşan kuruluşlardır. Kooperatiflerin amacı, karşılık gözetmeden ortaklarının sorunlarını çözerek, onların ekonomik gelişmelerini sağlamak ve ekonomik olarak güçlü bir kitleye karşı ortaklarını korumaktır. Aynı zamanda esasları gereği toplumsal, insani ve ahlaki temellere dayanan çok yönlü kuruluşlardır. Toplumsal ve ekonomik ihtiyaçlardan doğan kooperatifler, önemli sosyo-ekonomik kuruluşlardandır. Kooperatifçilikte kazanç sağlamaktan çok ihtiyaçların karşılanması kavramı, toplumun daha az ayrıcalıklı kesimlerine daha iyi yaşam koşulları sağlanması açısından da önemlidir. Kooperatifler, ekonomik güçleri zayıf olan kişilerin içinde yasadıkları koşulları geliştirmek ve onlara daha iyi yaşam koşulları oluşturabilmek için çalışırlar (Engin, 2006:6).

Türkiye'deki kooperatifler genelde şu adlar altında toplanmaktadır:

- Esnaf Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri
- Tarım Kredi Kooperatifleri
- Tüketim Kooperatifleri

- Konut Yapı Kooperatifleri,
- Turizm Geliştirme Kooperatifleri
- Motorlu Taşıtlar Kooperatifleri,
- Üretim Pazarlama Kooperatifleri

2.2.6. Diğerleri

Yukarıda bahsedilen STK'ların haricinde birlikler, cemiyetler ve konfederasyonlar şeklinde örgütlenen STK'lar da mevcuttur. Ancak bunlar oldukça az ve genelde belli kentlerde ve ilçelerde kurulmaktadır. Örneğin, gazeteciler cemiyeti, gazeteciler federasyonu, spor federasyonları, turistik otelciler ve işletmeciler birliği, esnaf ve sanatkârlar odaları birliği, ihracatçı birlikleri, genç işadamları konfederasyonu, bakkallar ve bayiler federasyonu, berberler ve kuaförler federasyonu, lokantacılar, kebabçılar, pastacılar ve tatlıcılar federasyonu, şoförler ve otomobilciler federasyonu.

2.3. Türkiye'de Başlıca Yerel STK'lar

Ulusal olduğu kadar bölgesel ya da kırsal alanlarda örgütlenmiş pek çok STK bulunmaktadır. Bunlar genelde dernek, vakıf, oda, sendika, kooperatif şeklinde örgütlenmektedirler. Türkiye'de yerel düzeyde konuşlanan STK'lar genellikle genel merkezin taşra teşkilatı durumunda olup, ayrıca bağımsız olarak kurulan STK'lar da mevcuttur. Bazı yerel STK örnekleri şu şekilde sıralanabilir:

2.3.1. Yerel dernekler

Türkiye'de yerel dernekler cami yaptırma ve yaşatma, kültür, turizm ve yardımlaşma, çevre koruma, spor, eğitim, Kızılay, muhtarlık dernekleri gibi çeşitli sınıflara ayrılabilirler. Bu dernekler kuruluş alanlarında yörenin sosyal ve kültürel açıdan tanıtımı, yerel halkın eğitimi, üyeleri arasında yardımlaşma ve dayanışmanın sağlanması, sportif etkinliklerin teşvik edilmesi, çevrenin korunarak kirliliğin önlenmesi, yerel turizm değerlerinin tanıtımı, ibadethanelerin onarılması gibi çalışmalar yapmaktadırlar. Örneğin, Akçakoca Cami Yaptırma ve Yaşatma Dernekleri, Gerede Yukarı Ovacık Köyü Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Emirdağ İlçesi Ehlibeyt Kültür Derneği, Şavşat Eğitim Gönüllüleri Derneği, Çilimli Belediye Spor Kulübü Derneği, Akçakoca Kültür Sanat Turizm ve Çevre Dostları Derneği.

2.3.2. Yerel vakıflar

Yerel vakıflar çoğunlukla turizm, eğitim ve kültür, yardımlaşma ve dayanışma, çevre koruma, kalkınma, tanıtma ve dini amaçlı sınıflandırılmaktadırlar. Yerel vakıflar da derneklerde olduğu gibi faaliyet alanlarında sosyal, kültürel ve turizm değerleri açısından tanıtımı, yerel çevrenin korunması gibi çalışmalar yapmaktadırlar. Örneğin, Yusufeli Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Öncü Eğitim Öğretim Kültür Vakfı, Düzce İlme ve Hayra Hizmet Vakfı, Akçakoca Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı, Ardeşen Camii Eğitim ve Hizmet Vakfı.

2.3.3. Yerel sendikalar

Türkiye’de yerel sendikalar Eğitim-Sen, Memur-Sen, Kamu-Sen ve Türk-İş sendikası şeklinde örgütlenmektedirler. Bu sendikalar kültürel, sanatsal, eğitsel toplantılar, düzenleyebilirler. Üyelerinin ailelerine hizmet amacıyla sağlık, dinlenme, spor, eğitim ve kültür tesisleri ile kitaplık, kreş, yuva ve yardımlaşma sandıkları kurabilirler. Üyelerinin ortak ekonomik, sosyal, kültürel, özlük, mesleki hak ve menfaatlerini korumaya yönelik faaliyet gösterebilirler. Akçakoca Eğitim Sen, Düzce Bağımsız Kamu Görevlileri Sendikası, Türk İş Düzce Şubesi, Eğitim Bir Sen Gölyaka Şubesi, Türkiye Kamu Sen İl Temsilciliği.

2.3.4. Yerel odalar

Türkiye’de yerel alanlarda odalar genellikle, Sanayi ve Ticaret Odaları, Esnaf ve Sanatkârlar Odaları, Şoförler ve Otomobilciler Odaları, Kahveciler ve Otelciler Odaları, Eczacı Odaları, Tabip Odaları ve Ziraat Odaları gibi gruplara ayrılmaktadırlar. Bu odalar yerel alanlarda üyelerinin faaliyetlerini kolaylaştırma, üyeleri arasındaki mesleki ilişkileri geliştirme, çeşitli yatırımcılara yöreyi tanıtma gibi faaliyetler yürütmektedirler. Örneğin, Akçakoca Sanayi ve Ticaret Odası, Yığılca Şoförler ve Otomobilciler Odası, Pazar Berberler Kuaförler Esnaf ve Sanatkârlar Odası, Düzce Kahveciler ve Otelciler Esnaf Odası.

2.3.5. Diğer dernekler

Yukarıda adı geçen dernekler dışında yerel alanlarda faaliyet gösteren musiki dernekleri, Türk hava kurumu dernekleri, hayvanları koruma dernekleri, verem savaş derneği, orman muhafaza memurları ve emeklileri dernekleri ve işçi emeklileri

dernekleri gibi dernekler bulunmaktadır. Bu dernekler yerel alanlarda tüzüklerinde belirtilen amaçları doğrultusunda diğer derneklerde olduğu gibi faaliyetlerini sürdürmektedirler. Örneğin, Türk Hava Kurumu Derneği Akçakoca Şubesi, Antalya Beyaz Baston Görmeyenler Derneği Gölyaka Şubesi, Sultan Hanımlar Derneği Tosya Şubesi, Düzce Orman Muhafaza Memurları ve Emeklileri Derneği, Düzce Depremzedeler Derneği, Cumayeri Hayırlı İşler Yaptırma ve Yaşatma Dernekleri, Düzce Verem Savaş Derneği, Akçakoca Musiki Derneği, Düzce Muhasebeciler ve İktisatçılar Derneği.

2.4.Yerel STK'ların Turizm Gelişim Sürecine Etkisi

STK'lar pek çok endüstri dalında faaliyette bulunmaktadırlar. STK'lar yörelerin doğal, tarihi ve sosyo-kültürel değerlerinin tanıtımı, yöre halkının turizm konusunda bilinçlendirilmesi, turizm yatırımlarının yöreye çekilmesi ve istihdam yaratılması süreçlerinde doğrudan veya dolaylı ciddi katkılar sağlayabilirler. Hatta STK'ların insanların ihtiyaç duyduğu turistik mal ve hizmetlerin yerine getirilmesi ve böylelikle destinasyonlara yönelik turistik talebin artırılması noktasında ciddi katkılar sağlaması kuvvetle olasıdır. Eraslan vd., (2010) STK'ların turistik ürün çeşitlendirmesi, bölge insanının turizm konusunda bilinçlendirilmesi ve çevrenin korunması konularında faaliyet gösterebileceklerini hatta spor turizminin gelişmesi yönünde de faaliyetlerde bulunabileceklerini ileri sürmektedirler. Sürdürülebilir turizm anlayışının gelişiminde ve turizmin topluma benimsetilmesinde STK'ların büyük katkısı vardır (Yavuz ve Zığindere, 2000:335). Turizm politikalarının geliştirilmesi, çevresel, tarihi ve insani değerlerin korunması gibi turizmi yakından ilgilendiren konularda STK'lar yol gösterici olarak önemli görevler üstlenmektedirler (Ünlüönen ve Sevim, 2005: 56).

Finney'e (2000) göre, kırsallarda faaliyet gösteren STK'lar turizm gelişimine şu açılardan etki edebilirler:

- Doğal çevrenin ve turizm alanlarının korunması, korunan alanların yönetimi,
- Ekoturizme yönelik konaklama tesislerinin yapılmasını teşvik etmek veya yaptırmak,
- Turistlere yerel düzeyde rehberlik hizmeti vermek ve bu amaçla gerekirse tur rehberi eğitmek,

- Yörenin gelenek ve göreneklerini yansıtan hediyelik eşya dükkânlarının kurulmasını teşvik etmek ve bu amaçla yerel halkı ve esnafı bilgilendirmek
- Yerel alanlarda turizmin gelişimine yönelik pazarlama stratejilerinin geliştirilmesi ve uygulanması,
- Turizm gelişimine yönelik eğitim faaliyetleri vermek ve bu yönde kamuoyu oluşturmak,
- Turizm ve çevre konularının turizm açısından önemini çeşitli platformlarda dile getirerek kamunun ilgisini bu yöne çekmek,
- Yerel alanlarda bölgesel turizm ürünlerini daha çekici hale getirmeye yönelik çalışmalar yapmak,
- Turizme yönelik küçük işletmelerin gelişimine destek vermek,
- Turizmde kalkınma stratejileri ve sürdürülebilir turizme yönelik çalışmalarda öneri ve projelerle devlete destek vermek.

STK'lar biyolojik çeşitliliğin ve çevrenin korunmasında, kırsal alanlarda sürdürülebilir bir gelişimin sağlanmasında önemli görevler üstlenmektedirler (Wood, 2002: 37). STK'lar, turizmin yerel ölçekte gelişimi amacıyla sosyal, kültürel ve eğitici faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu amaçla, yerel halka ve girişimcilere yönelik eğitim, çevresel değerlerin korunması, bölgesel planlama, toplumsal gelişme ve rehberlerin eğitimi gibi konularda çalışmalar yapmaktadırlar (Demir ve Çevirgen, 2006: 102).

Turizmin bölgesel ve yerel ölçekte gelişiminde önemli roller üstlenen STK'ların üstlenmiş olduğu projelerden bazıları şu şekildedir (Wood, 2002: 53):

- Yerel alanlarda turizmin gelişimi amacıyla halka yönelik halka yönelik eğitim programları düzenlemek,
- Turizmin gelişimi amaçlı geniş katılımlı toplantılar düzenlemek ve bu amaçla çalışmalar yapmak,
- Turizm yönetiminde sorumluluk anlayışı çerçevesinde dünya çapında genç girişimcileri eğitmek,
- Sürdürülebilir turizm politikalarının gelişimi amacıyla devletle ve uluslar arası kuruluşlarla birlikte çalışmalar yapmak,
- Ziyaretçi yönetim sisteminin kurulması için koruma alanlarındaki kuruluşlarla çalışmak.

Yerel halkın eğitimi ve çevre koruma bilincinin geliştirilmesiyle mümkün olabilecek geniş tabanlı ve uzun süreli bir ekolojik turizm planlamasının oluşturulmasında yöredeki STK'ların katılımı ayrıca bir öneme sahiptir (Kısaovalı, 2007: 77). Çevresel ve kültürel varlıkların korunması için çeşitli örgütsel yapıya sahip STK'lar kurulmaktadır. Bu örgütler arasında ÇEKÜL, TURÇEV gibi kuruluşlar sayılabilir.

STK'lar ilgili aktiviteleri yerine getirirken yerel yönetimler, esnaf, yerli halk, üniversiteler, turizm işletmeleri gibi paydaşlarla ortak hareket etmek durumundadırlar. Çakıcı ve Aksu (2007) bu görüşü destekleyerek STK'ların turistlerin bir bölgeyi tercih etmesinde etkili olan bilgi kaynaklarının dağıtımında diğer turizm örgütleriyle ve aracı kuruluşlarla işbirliği yaparak görev alabileceklerini belirtmektedirler. Nitekim Ünlüönen ve Sevim (2005) benzer görüşte olup; STK'ların diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğine giderek bölge turizminin tanıtımında ve gelişiminde önemli roller üstlenebileceklerini ifade etmektedirler. Öte yandan Yavuz (2003) turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, turizm değerlerinin tanıtılması ve diğer kurumlarla işbirliği yapma noktasında STK'ların çok önemli bir fonksiyona sahip olduğunu ileri sürerek bu görüşü paylaşmaktadırlar.

STK'lar, halkın turizm konusunda eğitilmesi, turistlere yönelik yerel ürünlerin geliştirilmesi ve pazarlanmasında, kamu kurumları ve özel sektör ile birlikte çalışmalar yapabilirler. Devletlerin yerel alanlarda sürdürülebilir turizm ve sürdürülebilir kalkınma amaçlı projeleri ve teşvikleri olmaktadır (Harrison, 1992; Pleumarom, 1994). Ancak günümüzde turizmde sürdürülebilir bir gelişme ve turizmle birlikte sürdürülebilir bir kalkınma hedefleniyorsa özel kuruluşlar, kamu kurumları, STK'lar, turizme yönelik çalışmaları, destekleri ve projeleri ile devlete destek olmalıdırlar (Epler-Wood, 1999: 35).

TÜRSAB'ın 2003 Haziran ayında "Turizmi Çeşitlendirmek" adlı yazısında turizmin gelişimi ve çeşitlendirilmesinde STK'ların yaygınlık ve gelişmişliğinin öneminden bahsedilmiştir. Ayrıca raporda, yerel yönetimler ve STK'ların işbirliğinin turizmde yeni markaların yaratılmasında önemli bir güç olacağı vurgulanmaya çalışılmıştır (<http://www.tursab.org.tr>, 2 Ocak 2010'da erişildi). Turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve tanıtımında STK'lar halkla ilişkiler vazifesi görerek diğer ülke

insanları ile iletişimde önemli görevler üstlenebilirler. Ayrıca gelişen ilişkiler sonucu dil öğrenme, ortak ve evrensel kültür değerlerinin özümsemesi ve ulusal kültür zenginliğinin yurt dışında tanıtılması da sağlanmış olmaktadır. Ayrıca STK'lar çeşitli kriz dönemleri sonrasında, krizin turizm talebi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için bazı çabalarda bulunabilirler (Dallaryan, 2006:172).

Demirkol vd., (2007) Türkiye’de turizm endüstrisinin gelişmesi, yayılması, insanların daha rahat bir ortamda tatil yapması ve değişik kültürlerin kaynaşması gibi konularda STK’ların önemli roller üstlenebileceklerini belirtmektedirler. Horochowski ve Moisey (1999) hane halkının turizme ve STK’lara karşı pozitif bir bakış açısına sahip olduğunu ortaya koymaktadırlar. Ancak Segrado ve Farmer (2006) STK’ların sosyal ve ekonomik koruma projelerinde teknik eleman ve finansman konusunda sıkıntı çektiklerini; bu konuda hükümetten yardım alamadıklarını dolayısıyla pek etkili olamadıklarını sonuç olarak ortaya çıkarmışlardır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, “2023 Türkiye Turizm Stratejisi” vizyonuna yönelik ilkeler kapsamında Sürdürülebilir Turizmin tanıtılarak eko-turizm, yerel turizm ve tarım-turizmi konularında STK’ların bilinçlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı kapsamında turizme dinamizm kazandırmak ve turizmin uluslararası krizlerden en düşük seviyede etkilenmesini sağlamak amacıyla turizmde örgütlenmenin önemine dikkat çekilmiş ve turizmde yeni oluşumlara gidileceğinden bahsedilmiş, bu oluşumların da kamu, özel sektör ve STK’ların işbirliği doğrultusunda yapılandırılacağına altı çizilmiştir. 2023 turizm hedefleri kapsamında kültürel mirasın korunması ve turizm için öneminin anlaşılabilirlik gerekliliğine yönelik yapılacak olan çalışmalara Sivil Toplum Örgütlerinin de dâhil edilmesi amaçlanmaktadır. 2023 Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planının tüm yönleriyle benimsenerek hayata geçirilmesi ve hedeflerine ulaştırılabilmesi için kamu kurum ve kuruluşları, iş dünyası, dernek ve vakıflar ile birlikte tüm toplumun stratejiyi benimsemesi ve bu hedefler doğrultusunda ortak hareket etmesi gerekmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2008).

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu (UNCSD) STK’ların turizme yönelik faaliyetlerini şu şekilde sıralamaktadır (UNCSD NGO Steering Committee (1999):

- Sürdürülebilir turizmin amaçları hakkında geniş bir kesime bilgi yaymak.
- Tüketim modellerini değiştirmek ve gidilecek yerlerle ilgili kabul gören ekolojik ve sosyal davranışları geliştirmek için turistleri eğitmek,
- Turizm etkileri, sürdürülebilir turizm için kriterler ve sürdürülebilir turizm uygulamaları üzerine gerekli araştırmalar yapmak,
- Turizm gelişimini, bölge halkının turizm gelişimi ve politikasına tepkilerini ve paydaşların turizm uygulamalarını takip etmek,
- Turizm planlamasına yerel halkı dâhil ederek danışma süreçlerini artırmalı,
- Yerel halklar için turizm üzerine eğitici programlar başlatmak, tarihi araştırma ve müzeleri geliştirmeyi desteklemek,
- Haklarından mahrum bırakılan grupları (özellikle kadınlar) yerel turizm planlaması ve yönetimine katmak için çabalarını kuvvetlendirmek,
- Yerel kültürler ve ekonomilerin bütünlüğünü desteklemek için katılımcı programlar geliştirmek,
- Turizm gelişirken, çevreyi korumak için farklı düzeylerde ekolojik etkinlikler ortaya koymalı ve sürdürülebilir kaynak kullanımını desteklemek,
- Turizmde halkın katılımının olumlu örneklerini, metodolojiyi yaymak için dünyanın farklı bölgelerinde sürdürülebilir turizmle ilgili deneyimleri analiz etmek,
- Biyolojik kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı için gerekli geleneksel bilgi, uygulamalar ve yenilik sistemlerinin kullanımını desteklemek, ayrıca fakirliği azaltmak için farklı düzeylerde harekete geçmek, insan haklarını korumak ve turizmde çalışırken çevreyi de korumak.

Yerel STK'ların en önemlilerinden biri de Yerel Gündem 21'lerdir. Kırsal alanda sürdürülebilir bir gelişimin sağlanması anlayışıyla hareket eden bu kuruluşlar, doğal ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik birçok çalışma yapmışlardır (Demir ve Çevirgen, 2006: 103).

Leslie ve Hughes (1997)'e göre yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde sürdürülebilir bir kalkınmada turizmin önemi giderek daha da artmaktadır. Jackson ve Morpeth (1999)'e göre ise, sürdürülebilir bir gelişim sürdürülebilir bir turizm ile mümkündür. Neves (2006)'e göre kırsal alanlarda faaliyet gösteren STK'lar yöreye yönelik konaklama tesisleri yapımını teşvik ederek, yerel halkta turizm bilinci oluşturarak, turizme yönelik plan ve projelerde bulunarak ve bu amaçla yerel hükümet birimlerinden

destek olarak sürdürülebilir bir turizm gelişiminde önemli rol oynayabilirler. Yerel gündem 21'ler de kırsallarda diğer sosyal yararlanıcılar ile birlikte tanıtım, kültür, sanat, çevre, rekreasyon ve spor gibi alanlarda çalışmalar yaparak sürdürülebilir turizm gelişimine etki edebilirler. Yerel gündem 21'lerin bu alandaki faaliyetleri şu şekildedir (Öztürk ve Ayaz, 2010: 328):

- Yerel, ulusal ve uluslar arası kültür ve turizm etkinlikleri düzenlemek,
- Müze kurmak ve işletmek,
- Turizm amaçlı planlama ve yapılaşma denetimleri yapmak,
- Çevrenin korunmasına ve çevre kirlenmesine yönelik önlemler almak,
- Turistik değeri olan kültür varlıklarını korumak,
- Yöresel yapı ve mimari özellikleri ön plana çıkarmak,
- Kentsel eksiklik, bozukluk ve çarpıklıkları ortadan kaldırmak,
- Rehberlik hizmetleri vermek,
- Turistik ürünlerin pazarlanmasına yardım etmek.

Üzerinde çalıştıkları konulara göre STK'lar, politik, hukuki, sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel olmak üzere insan hayatını ilgilendiren her konuda çalışmalar yapmaktadırlar. STK'lar en çok, belirli bir konuda bilinçlendirme, dayanışma, hak arama ya da hak savunma, barışçı yönde eylemler yapma gibi alanlarda çalışma yapmaktadırlar. Bu çalışmalar, ele aldığı konuların ilgisine göre politik alanda demokratik açılımlar, hukuki alanda eşitlik ve özgürlükleri sağlamak ve korumak, sosyal alanda gıdadan eğitim ve sağlığa kadar her açıdan muhtaçlara yardım etmek, kültürel alanda bilim ve sanatta ilerlemek, ekonomik alanda ticaret ve sanayiye geliştirmek yönünde yapılmaktadır (Dayı, 2008: 36).

Paksoy vd., (2008) de bu görüşü paylaşarak STK'ların merkezi ve yerel yönetimlerle işbirliği halinde buldukları bölgeye sosyal, ekonomik, kültürel, eğitsel ve sportif alanlarda katkılar sağlayabileceklerini belirtmektedirler. STK'lar özellikle yerel alanlara maddi yardımlarda bulunma, iş kurma ve geliştirme desteği sağlama, istihdam amaçlı mesleki eğitim programları düzenleme ve eğitim amaçlı okul yaptırma, bakım-onarım gibi faaliyetler yapabilmektedirler.

1990'lı yıllarda gelişmekte olan ülkelerin kırsal kesimlerini koruma altına almak ve kalkındırmak amacıyla ekoturizm koruma ve geliştirme projeleri adı altında

STK'ların ve diğer paydaşların da katılımıyla çalışmalar yapılarak bu alanda sürdürülebilir turizmin gelişiminin sağlanmasına çalışılmıştır (Butcher, 2007: 1).

STK'lar doğal hayatın korunması, turizm faaliyetleri ile birlikte kırsal alanların gelişimi, yerel halka ek gelir sağlanması ve bu yolla yoksulluğun azaltılması gibi çalışmalarla eko-turizm gelişiminde büyük rol oynamaktadırlar. Dünyada bu amaçla kurulmuş ve uluslar arası alanda faaliyet gösteren birçok STK ile çeşitli özel ve kamu kurumları bulunmaktadır. Jim Butcher (2007) çalışmasında bu kuruluşlardan daha çok turizm alanında faaliyet gösteren, eko-turizmde öncü ve bu yönde çeşitli projeleri olan STK'ları ve turizm'e etkilerini incelemiştir. Bu kuruluşlar, Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF), Uluslararası Kültürel Kalkınma Ajansı (SNV), Uluslar Arası Koruma Kurumu (CI), İngiltere'de turizm endüstrisini denetleyen (Tourism Concern) STK'dır.

Butcher (2007) ayrıca çalışmasında söz konusu STK'ların turizm ile ilgili olarak faaliyet gösteren diğer kurumlarla da ilişkisini incelemiştir. Uluslararası Ekoturizm Koruma ve Geliştirme Projeleri Topluluğu (ICDPs), Uluslar Arası Ekoturizm Topluluğu (TIES), Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) bu kuruluşlardan önemlileridir. Birleşmiş milletlerin 2002 yılını uluslar arası ekoturizm yılı olarak ilan etmesi nedeniyle söz konusu kuruluşlar, diğer turizm paydaşları ve inisiyatifler 19-22 Mayıs 2002 tarihlerinde Quebec'te yapılan Dünya Eko-turizm Zirvesi'ne katılmışlardır. Yapılan geniş tabanlı görüşmeler sonucunda kabul edilen Quebec Deklerasyonu Dünya turizminde önemli bir belge niteliğindedir.

Uluslararası Eko-turizm Topluluğu (TIES)'na göre eko-turizm, ekosistemi bozmamaya özen göstererek doğal ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyici, yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara yapılan seyahat ve ziyaretlerdir. TIES bu amaca yönelik faaliyet gösteren bir kuruluştur (Butcher, 2007: 6).

Butcher (2007)'e göre eko-turizme yönelik faaliyet gösteren bazı STK'lar ve faaliyetleri şu şekildedir:

WWF: Doğal kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması amacıyla farklı alanlarda ve disiplinlerarası çalışan, kurumsallaşmış bir Sivil Toplum Örgütüdür. WWF'ye göre çevreyi korumadan yoksulluğu azaltamazsınız ve yoksullukla mücadele etmeden çevreyi koruyamazsınız. WWF bu anlayışla hareket etmekte ve yerel halka nasıl ek gelir getirebileceği üzerine çalışmaktadır. Bu amaçla da ekoturizm'den yararlanmaktadır (Butcher, 2007: 43).

WWF'nin Türkiye'de de bir şubesi bulunmaktadır. WWF-Türkiye, Türkiye'nin biyolojik çeşitliliğini korumak ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla çalışmaktadır. WWF-Türkiye insanların doğa ile uyum içerisinde yaşayabileceğine inanır ve çocuklarımıza yaşanılır bir dünya bırakmak için çalışır (<http://www.wwf.org.tr>, 1 Mayıs 2011'de erişildi).

CI: 1987'de Amerika'da kurulan CI, çalışmalarını Güney Amerika, Afrika, Asya ve Avrupa olmak üzere 4 kıtada sürdürüyor. 1980'li yılların sonunda “Doğa İçin Borçların Silinmesi” programına öncülük ederek, çevre koruması ile ilgili sözler verilmesi karşılığında, üçüncü dünya ülkelerinin borçlarının silinmesini sağladı. Kuruluşun en etkin olduğu çalışmalar, çevreye zarar vermeyen sürdürülebilir kırsal yerleşimlerin geliştirilmesi ve turizm faaliyetleri ile halka ek gelir sağlanması ile ilgili. CI, 1990'lı yıllardan itibaren biyolojik çeşitlilik alanlarının belirlenmesi çalışmalarına öncülük ediyor (Butcher, 2007: 45).

SNV: Merkezi Hollanda da olan bu kuruluş Asya, Amerika ve Avrupa'da 28 ülkede kültürel amaçlı faaliyet gösteren ve bu amaçla yerel STK'ları ve hükümet kurumlarını destekleyen uluslar arası bir örgüttür. SNV çevre koruma yanında Nepal gibi ülkelerde halka gelir sağlamak, sürdürülebilir bir gelişimin sağlanması amacıyla ekoturizm faaliyetlerini teşvik etmekte ve bu yönde yönlendirici olmaktadır. (Butcher, 2007: 46).

Tourism Concern: İngiltere'de turizm endüstrisini denetleyen bir Sivil Toplum Örgütüdür. Tourism Concern, gönüllü turizmi, vicdan turizmi ya da etik turizmi adıyla anılan ve ekoturizm kavramı altında değerlendirilebilecek turizm çeşitleri üzerine çalışmaktadır. Bu amaçla çeşitli özel, kamu ve bağımsız kuruluşlarla işbirliği halinde

ekonomik açıdan gelişmemiş fakir alanlara yönelik vicdan turizminin gelişimini desteklemektedir. Örneğin Gambia'ya giden turistler kırsal halkın yaşam biçimine ilişkin fotoğraflar çekip gözlemlemekle birlikte herhangi bir yardımda bulunmamaktadırlar. Bu durum etik/vicdan turizmine aykırıdır. Tourism Concern bu amaçla ziyaretçilerde bilinç oluşturmaya yönelik web siteleri, CD, video gibi dokümanlar hazırlamakta ve turistlere yolculukları sırasında izlettirmektedir. Benzer şekilde turistler deniz kıyısındaki beş yıldızlı otellerde sırt üstü yatmak yerine Kosta Rika'da su yolu kazıyor, Himalayalar'da at sırtında yiyecek yardımı dağıtıyor, Bahamalar'da dalıp yunuslarla ilgili verileri kaydediyor, Tanzania'da gençlere AIDS'ten korunmanın yollarını öğretiyorlar. Üstelik bu gezi programlarına katılmak için kişi başına 3 bin TL'yi bulan ücretler ödüyorlar (Butcher, 2007).

Türkiye'de gönüllü turizmine en yakın örnek iki yıl önce Buğday Dergisi'nce başlatılan Ta-Tu-Ta projesi. 'Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi, Gönüllü Bilgi ve Tecrübe Takası' projesi, ekolojik üretim yapan çiftliklere ekonomik destek olmak, kentlileri ekolojik tarımla tanıştırmayı amaçlıyor. Projede gönüllü olarak yer alacak kişiler belli bir ücret ödedikten sonra Türkiye'nin farklı bölgelerinden 71 çiftlik arasında üç seçim yapıyor. İşçi ihtiyacı olan çiftliğe gidip, bir hafta ya da 15 gün gönüllü olarak çalışıyor. Örneğin domates topluyor, zeytin çapalıyor. Karşılığında çiftlikte ücretsiz kalıp, yemek yiyebiliyor. Dolayısıyla yerel STK'lar sosyal, kültürel, çevresel faaliyetlerle turizm tanıtımına ve gelişimine olumlu etkilerde bulunarak; yerel ekonomilere canlılık katabilirler. Söz konusu bu faaliyetler hakkında aşağıda bazı bilgiler verilmektedir:

2.4.1. Yerel STK'ların sosyal ve kültürel faaliyetleri

Yerel ya da ulusal kültürü oluşturmayı ve yaşatmayı amaçlayan kuruluşların verdiği tüm hizmetler bu kategoride ele alınabilir. Verilen hizmetler; ilgili bölge ve kültürünün tanıtımı, rehberliği ve bölgeye ait özellikli ürünlerin tedarikini kapsar. Dini alanda verilen hizmetler de ağırlıklı olarak bu kategoride yer alabilir. Öte yandan sanatsal faaliyetler, festivaller, konserler de sosyal ve kültürel hizmet olarak ele alınabilir (Yücel, 2008:391).

Sanatsal içerikleri bakımından ele alabileceğimiz ve halk sanatlarının en güzel örneklerini sergileyen folklor ve halk oyunları dernekleri farklı kültürlerin birbirlerini

tanınmasını ve kaynaşmasını sağlamaktadırlar. Kültürel faaliyetlerle ilgilenen ve kültürel varlıkların korunarak yaşatılmasını amaçlayan aktörlerin başında özellikle halk dansları alanında faaliyet gösteren STK'lar gelmektedir. Uluslararası dans etkinliklerinin ve festivallerin düzenlenmesinde etkin rol oynayan STK'lar bu faaliyetleri bölgesel idari yapılarla işbirliği içerisinde gerçekleştirmektedirler. Örneğin; Turizm Folklor Araştırma Kurumu Derneği Gençlik ve Spor Kulübü (TUFAK), Turizm Folklor Eğitim Merkezi Gençlik ve Spor Kulübü Derneği (TÜFEM), Haydarpaşa Folklor Eğitim Merkezi Derneği GSK (HAYFEM) söz konusu bu kuruluşlar yurt dışında da faaliyet göstererek kültürler arası etkileşime ve kaynaşmaya yardımcı olmaktadır (Çolak vd., 2008: 1085).

Bir bölgeye olan turizm talebinde o bölgenin kültürel ve tarihi yapısı önemli bir çekim gücü olarak görülmektedir. Bu sebeple tarihi ve kültürel mirasın korunarak yaşatılması turizm gelişimine etki eden önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Korumanın kitleselleşmesi ise ancak STK'lar aracılığıyla mümkündür. STK'lar geliştirdikleri proje ve kampanyalarla toplumda kamuoyu bilincini oluştururlar ve baskı grubuna dönüşürler. Örneğin, kısa adı KÜMİD olan Kültürel Mirasın Dostları Derneği Suudi Arabistan'daki Ecyad Kalesinin yıkımını kınamak amacıyla e-mail kampanyası başlatmıştır. Kampanya, UNESCO ve konuya duyarlı kişilerce büyük ilgi görmüş ve Suudi Arabistan kınanmıştır. Yine benzer bir çalışma Seferihisar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) tarafından "Seferihisar'ın Kültürel Mirasını Koruma ve Kültürel Turizme Kazandırma" projesi ile yapılmıştır. Proje kapsamında Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu ile Dünya Bankası'ndan destek alınmış ve 9'u lisans ve yüksek lisans olmak üzere düşük gelirli toplam 20 öğrenciye 3 ay süre ile sigortalı geçici istihdam sağlanmıştır. Bu yolla bölgede bulunan TEOS antik kenti ve sığacak kalesinin çevre temizliği yapılarak kültürel turizme kazandırılmıştır. Projenin halkın bilinçlendirilmesi bölümünde ise kültürel mirasın korunması konulu seminer verilmiştir (Şahin ve Güner, 2011). Yılmaz ve Üçer (2004) de bu görüşü destekleyerek STK'ların giderek yok olan kültürel ve tarihi varlıkların korunmasında bölgesel, yerel ve mahalli ölçekte kampanyalar, halkı bilinçlendirme ve kentsel korumaya yönelik projeler başlatarak ve kamuoyu oluşturarak önemli rolleri olabileceğini belirtmişlerdir. Örneğin; Türkiye Turing Otomobil Kurumu (TTOK), Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı (TAÇ), Çevre ve Kültür

Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL) kültürel, tarihsel ve çevresel değerlerin korunması, yaşatılması ve tanıtılmasına yönelik faaliyet gösteren STK'lardır. Bu proje ve çalışmalarda da görüldüğü gibi STK'lar hem istihdam yaratmaya çalışarak hem de tarihi ve kültürel değerlerin korunmasını sağlayarak turizm gelişimine etki edebilmektedirler.

Türkiye'de ulusal ve yerel boyutta faaliyet gösteren İstanbul Sanat Kültür Vakfı, Hacı Bektaş-ı Veli Anadolu Kültür Vakfı, Türk Milli Kültür Vakfı, Türk Kütüphaneciler Derneği, Geyve Yerel Kültür Derneği, Gölcük Folklor Derneği, Of Folklor Derneği, Bergama Kültür ve Sanat Vakfı, Akçakoca Kültür Derneği gibi STK'lar bulunmaktadır. Söz konusu STK'lar, Kültürel dayanışmanın artırılması, yöreye özgü gelenek ve göreneklerin yaşatılması, halk kültürünün ve halk oyunlarının yaşatılması, kültür ve sanat etkinliklerinin düzenlenmesi gibi faaliyetlerle turizm gelişimine etki etmektedirler.

2.4.2. Yerel STK'ların doğa ve çevreye yönelik faaliyetleri

Doğa-İnsan ilişkilerinin ve doğal değerlerin tanıtılması, sevdirmesi, doğayı koruma bilincinin yaygınlaşması, doğayla ilgili sorunlara kamuoyunun dikkatinin çekilmesi ve iklim değişiminin yarattığı küresel tahribatlara karşı toplumu bilinçlendirme gibi faaliyetler bu kapsamda ele alınabilir (Yücel, 2008:391). Lovelock (2005)'a göre çevresel alanda faaliyet gösteren yerel STK'lar yerel kamu kurum ve kuruluşları ile ve diğer paydaşlarla ortak hareket ederek eko-turizm alanlarının ve doğal milli park alanlarının korunmasında çeşitli proje ve kampanyalarla rol alabilirler. Örneğin, Yeni Zelanda'daki "Orman ve Kuşları Koruma Derneği" Yeni Zelanda'nın flora ve faunasını, doğal güzelliklerini korumak amaçlı faaliyet gösteren benzer amaçlı derneklerden biridir.

Türkiye'de çevreye yönelik STK'lardan en önemlileri arasında Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğa Varlıklarını Koruma Vakfı (TEMA), Çevre ve Kültüre Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL), Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu (TÜRÇEK), Çevre Mühendisleri Odası, Çevre ve Kültür Kuruluşları Dayanışma Derneği, GREENPEACE gibi kuruluşlar sayılabilir.

Söz konusu STK'lar çevreye ve doğaya yönelik çalışmalarla turizm potansiyeli olan alanların daha çekici hale getirilmesinde önemli roller üstlenebilirler. Çevre ve

doğayı koruma ve güzelleştirme amaçlı STK'ların faaliyetlerinden bazıları şu şekilde belirtilebilir:

- Doğal ve kültürel varlıkların korunmasını sağlamak,
- Çevre konusunda gönüllülüğü artırmak,
- Çevreye yönelik konularda duyarlı nesillerin yetiştirilmesini sağlamak ve bu amaçla okullarla işbirliği yapmak,
- Temiz ve doğru enerji kaynaklarının kullanılmasını sağlamak,
- Çevre konularında basınla ve diğer paydaşlarla işbirliği içerisinde olmak,
- Çevre konusunda uluslararası ve ulusal sempozyumlar, konferanslar, toplantılar, yürüyüşler düzenlemek,
- Toplumda önde gelen tanınmış ve sevilen insanları çevre konusunda gönüllü çalışmaya yönlendirmek,

2.4.3. Yerel STK'ların sportif faaliyetleri

WTO (1999)'ya göre zamanla insanların yaşam tarzında ve alışkanlıklarında değişimler yaşanacak, yaşanan bu değişimler turizm hareketlerinde de değişimleri beraberinde getirecektir. Şöyle ki; turizm talebi daha aktif tatil anlayışlarında kendini gösterecek ve geleneksel deniz-güneş-kum tatillerinin toplam turizm hareketleri içerisindeki payı zamanla azalacaktır. Özellikle kırsallarda turizm endüstrisinde de henüz birer ürün olarak keşfedilmemiş rafting, paragliding, trekking, diving gibi pek çok doğa sporu türüne olan talep zamanla artacaktır.

Türkiye'de spor, gezi, eğlence, dağcılık, yamaç paraşütü, trekking, rafting, su sporları, off-road, kampçılık, mağaracılık gibi doğa sporlarına yönelik aktiviteler düzenleyen bir çok STK bulunmaktadır. Söz konusu STK'lar turizm hareketlerinin yöreye çekilmesinde tüzüklerinde belirtilen amaçları doğrultusunda önemli bir yere sahiptirler. Örneğin, Tonga Doğa Sporları Derneği, Uzungöl Doğa Sporları Derneği, Arhavi Doğa Sporları Derneği, Fatsa Jeep Doğa Sporları Derneği, Düzce Doğa Sporları Derneği ve Gebze Doğa Sporları Derneği bu kuruluşlardan bazılarıdır.

Dalgıçlık, koşu, futbol, basketbol, doğa sporları gibi konuları kapsayan hizmetlerdir. İlgili STK'lar bu konularda hem eğitim hizmeti vermekte, hem araç gereç sağlamakta hem de sporun yapılacağı fiziki ortamı oluşturmakta ve bunu teşvik edici propaganda yapmaktadır (Yücel, 2008:391).

Farklı meslek gruplarından farklı sosyo-ekonomik yapılardan bir araya gelen insanların oluşturdukları doğa sporları derneği yapmış olduğu düzenli aktivitelerle insanları bir nebze olsun günlük hayatın dışına çıkarmaktadır. Yıl boyunca yayılmış aktivitelerle birlikte çeşitli sosyal olaylara olan duyarlılık ile katılımcılarına mutluluk, sosyalleşme ya da farklılaşma gibi duygular yaşatması açısından çok önemli bir noktada durmaktadır. Özellikle Türkiye'nin orta ve dar gelirli bir ekonomik yapısı olması nedeniyle spor alanında faaliyet gösteren STK'lar toplumsal bütünleşme ve bireylerin sosyal mutluluğu açısından son derece önemlidir. Doğa sporları aktiviteleri ile ilgili daha fazla STK'nın oluşturulması ve bu kuruluşlara katılımların artırılması toplumsal yaşantının güzelleşmesine ve doğal çevreye olan saygının artmasına vesile olacaktır (Şahan vd., 2009:405).

2.4.4. Yerel STK'ların eğitsel faaliyetleri

Türkiye'de bulunan STK'ların çoğu eğitime ilgi göstermektedir. Farklı amaçlar için oluşturulan STK'lar eğitim ile ilgili faaliyetler düzenleyebilmekte bu amaçla çeşitli kampanya ve projeler üretebilmektedirler. Başka bir deyişle yöresel ve bölgesel bir yardımlaşma derneği faaliyet alanları içerisine eğitimi de alabilmektedir. Bununla birlikte sendikalar, meslek oda ve dernekleri, kadın birlikleri, ihtisas dernekleri gibi sivil toplum unsurları da eğitimi faaliyet sahaları içerisine almaktadırlar. Özet olarak STK'lar için eğitim doğal bir çalışma alanı görünümündedir. STK'ların eğitime yönelik faaliyetlerini şu şekilde değerlendirebiliriz (Eraslan, 2007:626):

- Okuma-yazma kursları düzenlemek,
- Kadın ve kız çocuklarının eğitimini teşvik etmek
- Öğrencilere burs ve aynı yardımlar yapmak,
- Okullara çeşitli teçhizat ve malzeme yardımı yapmak,
- Öğrencilere kırtasiye malzemesi sağlamak,
- Fakir ve kimsesiz çocukların öğrenim masrafları ile yurt giderlerine yardımcı olmak,
- Eğitime destek programları,
- Okul, sınıf, yurt, pansiyon gibi binaların yapım kampanyaları çalışmaları,
- Üyelerinin çocuklarına eğitim desteği sağlamak
- Meslek kazandırıcı burslar,
- Mesleki ve teknik eğitim

STK'ların eğitim fonksiyonu iki boyutta ele alınabilir; birincisi STK'ların kendi insan kaynağına (iç müşteri) verdiği eğitim, ikincisi ise hedef kitleye (dış müşteriye) verdiği eğitimdir. Örneğin, okuma yazma kursları düzenleme, sağlık konularıyla ilgili bilgilendirmeler yapma, esnaf ve sanatkârlara yönelik meslek içi eğitim sağlama, eğitim için para toplama, kendi insan kaynağını eğitime, eğitim konusunda yardım sağlayacak gönüllülere fırsatlar yaratma, gibi konular STK'ların eğitim faaliyetleri içerisinde değerlendirilebilir (Özmutaf, 2007:216).

Çakır (2006)'a göre eğitim alanında faaliyet gösteren STK'lar, başarılı, çalışkan ve muhtaç durumdaki öğrencilere yardım edebilir, burs verebilir, öğrenci yurtlarının açılmasına öncülük edebilirler. Ayrıca okul yardımlaşma dernekleri de okulun tüm gereksinimlerini karşılayarak eğitime katkı yapabilir. Örneğin; Türkiye'de Eğitim-Sen (EGİT-SEN), Milli Eğitim Vakfı (MEV), Türk Eğitim Derneği (TED), Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV), Çağdaş Eğitim Vakfı (ÇEV) gibi STK'lar eğitimle doğrudan ilgili olan ve eğitim alanında ciddi çalışmalar yapan kuruluşlardır.

Diğer taraftan yerel alanlarda turizmle doğrudan ve dolaylı açılardan ilişkisi olan STK'lar çevre, kültür, sanat ve yabancı dil konularında eğitim verme, eğitime yönelik platformlar oluşturma gibi eğitim faaliyetleriyle turizm gelişimine etki edebilirler. Örneğin, Akçakoca Turizm ve Tanıtma Derneği, Düzce İli Turizm Tanıtma Yaşatma ve Geliştirme Derneği, Kardüz Yaylaları Turizm Derneği, Kaynaşlı Eğitime ve Kültüre Hizmet Derneği, Cumayeri Eğitim Geliştirme Derneği, Düzce Sanat Eğitimcileri Derneği gibi STK'lar benzer amaçla faaliyet göstermektedirler.

2.4.5. Yerel STK'ların tanıtım ve pazarlama faaliyetleri

Yavuz (2003)'e göre Turizm potansiyelinin değerlendirilmesinde, tanıtım ve pazarlanmasında pek tabii ki ülkedeki STK'lardan yararlanılabilir. Örneğin; Türkiye'de Eğitim-İş Sendikası diğer ülkelerin ulusal öğretmen sendikaları ve bunların uluslararası çatı örgütleriyle sürekli iş birliği halinde olmuştur. Sendika, üyelerinin tatil gereksinimlerini karşılamak için Türkiye'de oteller kiralayarak buraların tanıtım bilgilerini ilgili sendikaların yayın organlarına göndermiştir. Dolayısıyla Almanya, İsveç, Danimarka, Fransa, İngiltere, Macaristan gibi ülkelerin öğretmen sendikaları ile öğretim meslekleri konfederasyonunun yayın organlarında, yerine göre on binlerce

dolara yaptırılmayan tanıtım yazıları yayınlanmıştır. Ülkeler arasında yaşanan bu ilişkiler, karşılıklı kültürel değerlerin özümsemesi ve tanıtılması, dil öğrenme gibi yararlar da sunmaktadır.

Türkiye’de turizm amaçlı kurulmuş birçok vakıf yer almaktadır. Fakat bu vakıflar içerisinde Türkiye’nin uluslararası alanda tanıtımında en etkili rolü kısa adı TÛTAV olan Türk Tanıtma Vakfı yerine getirmektedir. TÛTAV’ın turizm amaçlı faaliyetleri Şu Şekildedir (<http://www.tutav.org.tr>, 5 Mart 2011’de erişildi):

- Türkiye’nin milli hedef ve menfaatleri doğrultusunda tarihi, arkeolojik, kültürel, turistik, ticari ve bilimsel sahalarda çalışmalar yapmak,
- Türkiye’nin turistik değerlerini yurt içi ve yurt dışında tanıtıcı çalışmalar yapmak ve bu amaçla yabancı dilde yayınlar hazırlamak ve hazırlatmak,
- Yurt dışında “Türk Tanıtma” veya “Türk Kültür Haftaları” adıyla etkinlikler düzenleyerek Türk müziği, Türk mutfağı, geleneksel el sanatları ve halk danslarının tanıtımını yapmak,
- Yurt içinde ve yurt dışında turizm tanıtım amaçlı yayınlar, dergiler, kitaplar, belgeseller, filmler vb. çalışmalar yapmak,
- Yurt içinde ve dışında çeşitli seminer, sempozyum, kongre, fuar, festival ve yarışmalar düzenlemek, bu organizasyonlara katılmak,
- Tarihi eserlerin antik kalıntıların restorasyonunu sağlayarak yurt dışında tanıtımını gerçekleştirmek

Bir başka vakıf da kısa adı TUGEV olan turizm geliştirme ve eğitim vakfıdır. TUGEV tarafından gerçekleştirilen çalışmalar arasında mesleki turizm eğitim programları önemli bir yer tutar. Özellikle 1995 yılı öncesinde TUGEV tarafından Kemer’de düzenlenen hizmet içi mesleki turizm eğitimi programlarının ayrı bir yeri vardır. Bir dönem TUGEV tarafından yapılan hizmet içi eğitim programlarının önemli işlevler üstlendiğini unutmamak gerekmektedir. Bunun ötesinde araştırma bağlamında TUGEV bünyesinde gerçekleştirilen çok sayıdaki çalışma, ülkemizde alanlarının “ilk”leri arasında yer almıştır. Araştırma ve yayın birikiminin yeterli olmadığı bir dönemde TUGEV akademisyenlere, araŐtırmacılara ve öğrencilere yayınları ve araştırmaları ile önemli bir destek ortaya koymuŐtur (<http://www.turizm gazetesi.com>, 15 Nisan 2011’de erişildi).

Turizm endüstrisinde sürdürülebilir bir gelişimin sağlanması için ulusal ve uluslar arası alanda tanıtıma önem verilmeli ve bu yönde turizm plan ve politikaları oluşturulmalıdır. Turizm politikaları, kamu, özel sektör, meslek kuruluşları, STK'lar ve ilgili bakanlıklar ile ortak kararlar alınarak belirlenmelidir. Nitekim kültür ve turizm bakanlığı bu konuda 2023 Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planında ülke turizminin politikalarının oluşumunda meslek kuruluşları ve STK'lara daha fazla söz hakkı verilmesi ile ilgili kararlar almıştır.

Turizm işletmelerinin ve meslek kuruluşlarının STK'larla işbirliği içerisinde olması, bir ülkenin turistik ürünlerinin pazarlanmasına, yurt dışında ülke imajının yükselmesine ve ülkenin tanıtımına çok daha büyük katkılar sağlayabilecektir. STK'ların bu alanda yapacağı faaliyetler, kamu ve özel sektörün yapacağı tanıtım faaliyetlerinin bütünleyicisi olacaktır. Son yıllarda sivil toplum insiyatiflerinin dünyada etkinliklerinin yükselmesi, turizm sektöründeki meslek kuruluşlarını ve işletmelerini bu tür örgütlerle daha sıkı iş birliği yapmaya yöneltmiştir (Yavuz, 2003: 91).

STK'lar turizmle ilgili çok çeşitli etkinliklere doğrudan ya da dolaylı olarak müdahil olabilir ve böylece bir rol-model oluşturabilirler. Nitekim Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yaptırılan rekabet analizi çalışmasında turizmin Çanakkale ilindeki öncü sektör olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı çalışmada turizme ilişkin ortaya çıkan önemli bulgulardan biri de Çanakkale'de yerel yönetim, merkezi yönetim, STK'lar ve üniversite arasında yapıcı ve belirlenmiş bir hedefe yönelik koordinasyonun bulunmayışıdır. Ayrıca söz konusu çalışmada Çanakkale ilinde turizmin gelişimi için tarihi, kültürel, doğal ve çevresel değerlerin korunmasının gerektiği yönünde kararlar alınmıştır. Alınan bu kararların Valilik, Yerel Yönetimler, Sektör Temsilcileri, Ticaret ve Sanayi Odaları ile Sivil Toplum Kuruluşları ve Üniversite arasında ciddi, kurumsal ve sürdürülebilir bir diyalog kurularak, takibinin yapılması gerektiği vurgulanmıştır (<http://www.cagiad.org.tr>, 03 Ocak 2011'de erişildi).

Benzer bir çalışma da Edirne Ticaret ve Sanayi Odası (ETSO) tarafından Edirne'yi tanıtma ve Edirne'nin turizmde hak ettiği payı alabilmesi için "Edirne'ye Turistik Davet" kampanyası adıyla yapılmıştır. Kampanya çerçevesinde Edirne ilindeki STK'lar diğer illerdeki STK'larla işbirliği yaparak Edirne'ye turistik gezilerin yapılmasını sağlayacaktır. Ayrıca yerel tarih grubu üyeleri de rehberlik hizmeti verecektir. Kampanya süresinde Edirne'ye en fazla gezi düzenleyen STK'lara kokteyl

ve törenle başarı plaketi verilecektir. Dolayısıyla bu kampanyada da görüldüğü üzere bir STK olan ETSO, diğer paydaşlarla birlikte turizme yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu durum STK'ların turizme etkilerine yönelik örneklerden birini oluşturmaktadır. Bunu yanında ETSO bünyesinde turizm alanında çalışan üyelerine ve çalışanlarına eğitim verilmesi amacıyla kariyer eğitim birimleri de kurulmuştur (<http://www.etso.org.tr>, 03 Şubat 2011'de erişildi).

Devecioğlu ve Çoban (2005)'e göre Spor Kulüpleri de STK'lar gibi belli kurallara göre kurulan, yasaları ve tüzükleri olan, kamuoyu oluşturan, toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunan birer STK'dır.

Popüler spor türleri turizme tanıtım desteği de vermektedir. Çünkü popüler spor dalları uluslararası medya tarafından takip edilmekte ve uluslararası organizasyonlar büyük kitleler halinde seyirci ve sporcu çekmektedirler. Örneğin, Galatasaray'ın önce UEFA kupasını daha sonra da Süper Kupayı alması Türkiye'nin özellikle de Avrupa'da farklı bir alanda sesinin duyulmasına imkân tanımıştır. I. Dünya Hava Oyunları'nın Türkiye'de yapılması bu spora gönül veren milyonlarca insanın gözünün Türkiye'ye çevrilmesini sağlamıştır. Görüldüğü gibi sporun turizme olası katkıları iki farklı alandan gelişmektedir: Sportif faaliyetler popüler özellikler taşıması nedeniyle bir yandan tanıtım konusunda mükemmel bir araç olabilirken, diğer yandan kitlesel seyahat hareketlerine yol açarak doğrudan turizmin bir parçası olabilmektedir (<http://www.tursab.org.tr>, 15 Şubat 2011'de erişildi).

2.5. Türkiye'de Bazı Yerel STK'lar ve Turizm ile İlişkileri

Türkiye'de yerel alanlarda faaliyet gösteren ve turizm amaçlı çalışmaları olan dernek, oda, vakıf ve mesleki kuruluşlar gibi birçok yerel STK bulunmaktadır. Bu kuruluşlar turizme yönelik plan, proje ve diğer paydaşlarına olan destekleriyle yörelerinin turizm ile birlikte kalkınmasında önemli roller üstlenmektedirler. Türkiye'de turizm endüstrisine yönelik faaliyet gösteren bazı yerel STK'lar ve çalışmaları şu şekilde örneklendirilebilir:

2.5.1. Pamukkale turizm derneği

Pamukkale de faaliyet gösteren dernek, turizmin gelişimi için resmi ve özel kuruluşlarla çalışmalar içerisindedir. Turizmle ilgili konferans ve seminer düzenlemek gibi eğitici faaliyetler de yürütmektedir. Ayrıca yöresel el sanatları ve folklorunu

tanıtmak, gerekli durumlarda festival, karnaval ve yarışmalar düzenlemek derneğin turizme yönelik amaçları arasındadır.

Dernek, daha önce doğal yapıların bakımı ve çevrenin temizliği, turizm haftası etkinlikleri, fuarlara katılma ve buralarda faaliyet alanlarının tanıtımına yönelik kendileri tarafından hazırlanan broşür, CD ve poster dağıtmak gibi turizme yönelik çalışmalar yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir (<http://www.pamukkaleturder.com>, 03 Mart 2011'de erişilmiştir).

2.5.2. Didim turizm derneği

Didim'de faaliyet gösteren dernek, Didim ve çevresini tanıtmak, turizm işletmelerini bir araya getirerek sıkıntılarını çözmeye çalışmak, turizm bilincinin oluşması yönünde kamuoyu bilincini oluşturmak amacındadır. Bu amaçla şu faaliyetler içerisindedir (<http://www.didimturizmderneği.org/>, 03 Mart 2011'de erişilmiştir):

- Yerel yönetimlerle birlikte turizme yönelik plan ve projelerde yer alarak yerel yönetimlere destek olmak,
- Didim'i her türlü platformda tanıtmak,
- Bunun için yerli yabancı tüm fuarlara iştirak etmek,
- Tanıtım amacı ile ilgili kitap, broşür, CD ve her türlü materyal hazırlamak ve bunların dağıtımını yapmak,
- Didim'i yeni ufuklara taşımak, değişen turizm potansiyeli içerisinde yer almasına önderlik etmek,
- Didim'i turizmde sağlam bir yere oturtmak.

2.5.3. Bergama'yı sevenler turizm derneği

Bergama'da faaliyet gösteren derneğin amacı, yöreye özgü her türlü kültür ve sanat değerlerinin korunup yeni nesillere aktarımını sağlamak, Bergama'yı iç ve dış turizmde tanıtmak, Bergama'nın gelişmesine yönelik her türlü sosyal ve turistik faaliyette bulunmaktır. Bu amaçla derneğin turizm faaliyetleri şu şekildedir (<http://www.bergamasevtur.org>, 04 Mart 2011):

- Yöreye özgü her türlü kültür ve sanat değerlerinin koruma, bakım ve onarımını yapmak ve bunları sergilemek,
- Çevre düzenleme ve temizlik kampanya ve çalışmaları yapmak,
- Bergama ve çevresinin yöresel halk oyunları ve kültürlerini yaymak,

- Yerel halk'ta tarihsel mirasa sahip çıkmak bilinci oluşturmak amacı ile konferanslar, açık oturumlar düzenlemek,
- Folklor, tiyatro ve kültür bayramı niteliğinde olan Kermes Şenlikleri'ni organize etmek,
- Yerli ve yabancı Bergama ziyaretçilerinin yararlanması için Bergama ile ilgili Türkçe ve yabancı dillerde kitap, kılavuz, kartpostal ve broşürler hazırlamak ve bastırmak,
- Bergama'da ziyaretçilere kılavuzluk edecek gençler için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan izin almak kaydı ile rehberlik kursları açmak.

2.5.4. Datça çevre ve turizm derneği (DAÇEV)

Datça'da faaliyet gösteren derneğin amacı, Datça'nın ve Datça Yarımadasının tüm doğal kaynaklarının korunması, güçlendirilmesi; tarihi, arkeolojik, folklorik, mimari ve diğer bütün değer ve zenginliklerini ortaya çıkarmak, korumak, değerlendirmek ve doğal çevre ile uyumlu turizmin gelişmesine katkıda bulunmaktır. Bu amaç çerçevesinde derneğin turizm faaliyetleri şu şekildedir (<http://www.dacev.org.tr>, 04 Mart 2011'de erişilmiştir):

- Çevre bilincinin halkta yaygınlaştırılması ve oluşturulması için sosyal, kültürel ve bilimsel çalışmalar yapmak veya bu çalışmalara öncülük etmek,
- Datça'nın çevre ve turizm sorunlarını düzenli ve bilimsel düzeyde sürekli olarak çevrede yaşayan insanların gündeminde bulundurmak ve bu konularda duyarlı ve tutarlı kamuoyu yaratmak,
- Yetişen nesillerde çevre ve çevreyle uyumlu turizm bilincinin gelişmesini sağlamak, çevre sorunlarının çözümlenmesinde görev almanın vatandaşlık görevi olduğu bilincini yaygınlaştırmak,
- Datça ve Datça Yarımadasının koyuları ve kıyılarının doğal güzelliklerinin bozulmaması ve yerleşim yerleri ile çevredeki yeşil alanların korunması ve çoğalması için her türlü bilimsel çalışmalarla destekli faaliyetler yapmak,
- Yörenin kaybolmaya yüz tutan folklorik değerleri, gelenek ve göreneklerini tespit ve teşvik edecek çalışmalar yapmak,

2.5.5. Erdek turizm ve tanıtma vakfı

1995 yılında Erdek’te kurulmuş olan vakfın amacı, yöre turizmini ve çevresini ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtmak ve Erdek’in turizmden aldığı payı artırmaktır. Bu amaç çerçevesinde vakfın turizme yönelik yürüttüğü faaliyetler şu şekildedir (<http://ertav.org/ertav.htm>, 04 Mart 2011):

- Erdek’in turizm potansiyelinin yurt içi ve yurt dışında tanıtmak amacıyla konferans, seminer, panel, sempozyum düzenlemek,
- Tanıtma ve turizm alanında çalışan, başarılı olmuş kişilerin Erdek turizmini geliştirici tanıtma çalışmalarında bulunulmasını teşvik için gerekli imkânları sağlamak,
- Turizm sektöründe faaliyet gösteren tüm işletmecilerin ve halkın, turizm sektöründeki gelişmeleri takip edebilmesi ve görgülerinin arttırılması için, turizm ve tanıtma otoritelerini davet etmek,
- Erdek’in tanıtılması ve turizm pazarından aldığı payın arttırılması için sergi, fuar, festival, sanat şenlikleri düzenlemek,
- Turizm ve tanıtma ile ilgili yurt içi ve dışında düzenlenen fuar, sergi, workshop gibi etkinliklere katılmak,
- Erdek ve çevresindeki doğal, kültürel ve tarihi zenginlikleri ortaya çıkararak, bunlara ilişkin, broşür, katalog, videokaseti, slide gibi araçların hazırlanması için gerekli çalışmaları yapmak, bakım ve onarım çalışmalarında bulunmak,
- Erdek yöresindeki turizmi çeşitlendirmek ve sezonu uzatmak için gerekli araştırmalarda ve faaliyetlerde bulunmak,
- Turizm ve tanıtma alanında yurt içi ve dışında faaliyet gösterecek tesisler kurmak, bu alanda çalışan ulusal ve uluslararası kuruluşlara üye olmak,
- Erdek’te turizm potansiyelini daha iyi tanıtmak amacıyla profesyonel işletmelerle işbirliği yapmak,
- Erdek’in çevre sorunlarına çözüm bulmak için gerekli çalışmalarda bulunmaktır.

2.5.6. Diğer STK’lar

Dernek ve vakıf olarak örgütlenmiş STK’ların dışında turizme yönelik faaliyet gösteren sendika, oda ve birlik gibi kuruluşlar da bulunmaktadır. Örneğin, Merkezi Ankara’da bulunan ve 67 ilde de temsilciliği olan Kültür Turizm ve Sanat Çalışanları

Sendikası, kültür ve sanat hizmetleri kolunda faaliyet göstermektedir. Sendikanın amacı turizm endüstrisinde faaliyet gösteren üyelerinin mesleki hak ve özgürlüklerini korumaktır. Ayrıca TOLEYİS ve OLEYİS gibi benzer amaçlı kurulan sendikalar da turizm alanında faaliyet gösteren STK'lara örnek verilebilir. Bunların dışında yerel alanlarda örgütlenmiş sanayi ve ticaret odaları, meslek kuruluşları gibi STK'ların da turizme yönelik çeşitli çalışmaları olduğu görülmektedir. Örneğin, Alanya Ticaret ve Sanayi Odası'nın düzenlemiş olduğu Turizm ve Ticaret Fuarında yöreyi tanıtıcı, broşür, CD, kitap gibi yayınlarla yer almıştır. Aynı şekilde Akçakoca Sanayi ve Ticaret Odasının Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı'na (EMITT) diğer paydaşları ile birlikte katılarak burada Akçakoca'yı tanıtıcı film, kitap, broşür gibi yayınlarla yer alması, bu kuruluşların turizm faaliyetleri içerisinde değerlendirilebilir. Bunun yanında birçok sanayi ve ticaret odası internet sayfalarında yörenin tarihini, doğal güzelliklerini ve turistik değerlerini tanıtıcı bölümlere yer vermektedir.

2.6.Düzce İlinde Bazı Yerel STK'lar ve Turizm ile İlişkisi

Aşağıda Düzce İli ve ilçelerindeki yerel STK'lara ilişkin bazı bilgiler yer almaktadır. Ancak bu bilgilere (tüzükler) resmi kaynaklardan ulaşımda karşılaşılan kısıtlar araştırmacı açısından kaynak sorunu yaratmaktadır. Bu bakımdan yereldeki bu örgütlere yapılan ziyaretlerde karşılaşılan bazı yazılı dökümanlar tezin metin kısımlarında kimi yerlerde “anonim” adı altında verilmektedir.

2.6.1. Düzce kalkınma ve tanıtma vakfı

Vakfın amacı, gerektiğinde ilgili bütün kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği yaparak Düzce'nin sahip olduğu tabii, tarihi, ticari, sosyal, kültürel ve turistik varlıklarının yurt içi ve yurt dışında tanıtılması için her türlü faaliyette bulunmaktır.

Vakfın turizm faaliyetleri şu şekildedir (<http://www.duzcetanim.com>, 2011):

- Vakıf, Düzce'nin tanıtımı amacıyla çeşitli broşür ve kitapçıklar hazırlamaktadır. Örneğin, Ekin Grubu'na Düzce'nin tanıtımı amacıyla Türkçe ve İngilizce olarak 192 sayfalık Düzce rehberi hazırlatmıştır. Ayrıca internet sitesinde Düzce'nin turistik değer taşıyan tarihi, doğal ve kültürel özelliklerini tanıtıcı bilgiler vermektedir

- Her yıl düzenlenen Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı'nda (EMITT) Düzce standının yer alması için Düzce İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne destek vermektedir.

- Turizm haftası gibi önemli günlerde yörenin gelenek ve göreneklerini tanıtıcı folklor, kermes, yayla şenlikleri ve yörede spor turizmini tanıtıcı çeşitli faaliyetler düzenlenmektedir.

2.6.2. Düzce ili turizm tanıtma yaşatma ve geliştirme derneği

Derneğin amacı Düzce'nin tarihi ve turistik değerlerinin yurt içi ve yurt dışında tanıtımını sağlamak ve böylelikle Düzce ilinin turizm'den aldığı payı artırmaktır. Derneğin bu amaca yönelik olarak yürütmüş olduğu turizm faaliyetleri şu şekildedir (Anonim, 2011a):

- Düzce'nin turizm bölgesi, olarak ilan edilmesi için ilgili devlet kurumları ile bu konuda görüşmeler yapmak,
- Düzce'nin turistik değerlerini tanıtım amacıyla her yıl EMITT fuarına diğer turizm paydaşları ile katılmak ve burada Düzce'nin tanıtımına yönelik broşür, video, CD gibi dokümanlar dağıtmak,
- Düzce'nin atıl kalmış turistik alanlarına turizm yatırımlarının çekilmesini teşvik etmek ve bu amaçla ilgili kurumlarla görüşmeler yapmak,
- Düzce'nin turizmden aldığı payı artırmak için sergi, fuar, şenlik ve kermes gibi faaliyetler düzenlemek ya da bu faaliyetlerde yer almak,
- Turizme yönelik çeşitli projeler yapmak ve bu projelerde diğer paydaşların da desteğini almak,
- Turizm bilincinin oluşumu amacıyla halka yönelik eğitim faaliyetleri yürüterek kamuoyu oluşturmak

2.6.3. Akçakoca turizm-tanıtma derneği

Akçakoca'da faaliyet gösteren dernek Akçakoca'nın doğal, tarihi, kültürel ve sosyal değerlerini korumak ve gelecek nesillere aktarmak, Akçakoca'yı ve turistik değerlerini ulusal ve uluslararası alanlarda tanıtarak turizm gelişimine katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur. Bu amaca yönelik olarak dernek tüzüğünde belirtildiği üzere derneğin turizm faaliyetleri şu şekildedir (<http://akcakocaturizm.com>, 05 Nisan 2011'de erişildi):

- Akçakoca Belediyesi'nin turizm ve tanıtma faaliyetlerini desteklemek,
- Akçakoca'nın korunması, gelişmesi ve tanıtımını içeren faaliyetlere yardımcı olmak,

- Akçakoca Turizm Müdürlüğü'nün faaliyetlerini desteklemek,
- Akçakoca ilçesi ve çevresinin turizm imkânlarının geliştirilmesi, yöresel giyim, müzik ve folklorunun canlandırılması için çalışmalar yapmak,
- Akçakoca'yı ziyarete gelen misafirlerin karşılanması, konaklaması gibi turizm hizmetlerini organize etmek,
- Yılın belirli günlerinde turizm konulu festival, gösteri, yarışma ve sergiler düzenlemek veya düzenleyenlere destek sağlamak,
- Turistik hatıra eşyası el ve ev sanatlarının teşvik edilmesini sağlamak,
- Çevrenin temizlik ve düzeninin yerel turizm gelişimi açısından önemini ortaya koyma ve bu konuda kamuoyu oluşturmak,
- Konaklama, yeme, içme ve eğlence tesislerinde personel çalıştırılmasının temini için gerekli eğitim çalışmalarının yapılmasını sağlamak,
- Akçakoca'ya tanıtım amacıyla gelen yerli ve yabancı basın mensuplarını, TV ekiplerini, tur operatörlerini ve temsilcilerinin tanıtım faaliyetlerine yardımcı olmak,
- Akçakoca ilçesinin turistik bakımdan tanıtılmasını sağlayıcı her türlü kart, broşür, rehber, plan, harita, el kitabı ve aylık turizm derneği bülteni hazırlamak,
- Akçakoca'da ev pansiyonculuğu, piknik alanları, tarihi ve turistik değerlerin tespiti konularında araştırmalar yapmak, yaptırmak, yapanlara maddi manevi destek sağlamak,
- Tarihi ve turistik değerlerinin korunması için faaliyet göstermek veya faaliyet gösterenlere destek sağlamak,
- Akçakoca da turizmin çeşitlendirilmesi ile ilgili olarak yapılacak her türlü bilimsel çalışmaya destek sağlamak.

2.6.4. Akçakoca kültür-sanat-turizm ve çevre dostları derneği

Akçakoca ilçesinde faaliyet gösteren derneğin amacı, kültür, sanat, turizm ve çevre faaliyetleri düzenlemek ya da bu faaliyetleri düzenleyenlere destek olmak, Akçakoca'nın kültür, sanat, tarih ve tabii güzellikleri gibi turizm değerlerinin korunarak yaşatılmasını sağlamak, bu yönde ortaya konan plan ve projelere destek olmaktır. Derneğin turizm faaliyetleri şu şekildedir (Anonim, 2011b):

- Kültür, sanat ve turizm ile uğraşanlarla iletişim kurarak yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamak,

- Akçakoca ve çevresinin temizlenmesi için çevre temizlik kampanyaları başlatmak ve çevre temizlik faaliyetlerinde bulunarak kamuoyu bilinci oluşturmak,
- Akçakoca'daki kültürel ve sanatsal değerlere sahip çıkarak yayılmasını sağlamak ve bu amaçla yapılacak olan her türlü faaliyete destek olmak,
- Yöredeki folklorik değerlerin tanıtımına yönelik çalışmalarda bulunmak,
- Akçakoca'nın turistik, tarihi, doğal ve sosyo-kültürel değerlerini ortaya çıkararak tanıtımını yapmak,
- Sanatsal, kültürel, bilimsel ve çevresel konuları içeren konferanslar, geziler toplantılar, eğitim ve kurs gibi faaliyetler düzenlemek.

2.6.5. Kaynaşlı köylerini kalkındırma-güzelleştirme ve turizmi geliştirme derneği

Kaynaşlı ilçesinde faaliyet gösteren dernek, Kaynaşlı ve köylerinin kültürel mirasının, geleneksel el sanatlarının, doğal güzelliklerinin ve tarihi eserlerinin korunarak yaşatılması amacıyla kurulmuştur. Derneğin turizm faaliyetleri şu şekildedir (Anonim, 2011c):

- Kaynaşlı'nın doğal, tarihi, kültürel ve turistik değerlerinin tanıtımı amacıyla ulusal ve uluslararası kongre, fuar, seminer gibi organizasyonlara katılmak,
- Tanıtım amacıyla dergi, broşür ve CD gibi materyaller hazırlamak ve bunların dağıtımını yapmak,
- Kaynaşlı'nın ve yöreye özgü geleneklerin, yerel değerlerin tanıtımı amacıyla şenlikler ve kermesler düzenlemek,
- Kaynaşlı'da turizmin gelişimine yönelik her türlü plan ve projelerde görev almak ve bu tür çalışmalar yapan kurum veya kuruluşlara destek olmak,
- Kaynaşlı ve köylerinin çevre sorunlarına çözüm bulmak amacıyla gerekli çalışmalarda bulunmak,
- Kaynaşlı'daki diğer turizm işletmeleriyle ve diğer paydaşlarla birlikte turizme yönelik plan ve projelerde yer almak.

2.6.6. Kaynaşlı yeşiltepe köyü geliştirme ve güzelleştirme derneği

Kaynaşlı'da faaliyet gösteren dernek, Yeşiltepe Köyü'nün kalkındırılması, güzelleştirilmesi, çevresel değerlerinin korunması ve tanıtılması amacıyla kurulmuştur. Bu amaçla kurulan derneğin turizme ilişkin faaliyetleri şu şekildedir (Anonim, 2011d):

- Yeşiltepe köyünün gelenek ve göreneklerini, kültürel değerlerini tanıtıcı faaliyetlerde bulunmak ve bu amaçla çeşitli organizasyonlar düzenlemek,
- Köy halkını sosyal ve kültürel değerlerini yansıtan hediyelik eşya yapımı konularında teşvik ederek halkın gelir elde etmesini sağlamak,
- Köy çevresinin temiz ve düzenli bir şekilde tutulması için çalışmalar yapmak,
- Topukyayla Göleti ve Samandere Şelalesi gibi doğal turistik değerlerin turizme açılabilmesi için gerekli girişimlerde bulunmak,
- Köydeki doğal yapıların ve çevrenin turizm amaçlı kullanımı ve köy halkı için önemi konularında halkla eğitici toplantılar yapmak.

2.6.7. Kardüz yaylaları turizm derneği

Gölyaka'da faaliyet gösteren dernek, Kardüzü Yaylası'nın doğal güzelliklerini, tarihi, kültürel ve turistik değerlerini korumak ve tanıtmak için gerekli her türlü yapmak amacıyla kurulmuştur. Bu amaçla kurulan derneğin turizm faaliyetleri şu şekildedir (Anonim, 2011e):

- Çevre ile ilgili oluşabilecek her türlü olumsuzlukla mücadele etmek ve bu konuda diğer STK'lar ile işbirliği yapmak,
- Kardüzü yaylasının turizme kazandırılması için her türlü çalışmayı yapmak,
- Kardüzü yaylasını ve turizm değerlerini tanıtıcı her türlü yazılı ve görsel dokümanı hazırlamak veya hazırlatmak,
- Ulusal ve uluslararası konferans, sempozyum ve fuar gibi organizasyonlara katılarak buralarda tanıtıcı faaliyetlerde bulunmak,
- Yörenin geleneklerini ve sosyal değerlerini tanıtıcı şenlik, kermes gibi organizasyonlar düzenlemek,
- Yaylalarda tatil yapılabilmesi için gerekli konaklama yatırımlarını teşvik etmek,
- Yerel yönetimlerle ve diğer turizm paydaşları ile birlikte yayla turizminin gelişimi için her türlü çalışmayı yapmak.

2.6.8. Yığılca ilçesi kültür turizm dayanışma ve yardımlaşma derneği

Yığılca ilçesinde kurulan dernek, ilçede turizmin geliştirilmesi ve tanıtılması amacıyla faaliyet göstermektedir. Derneğin turizm faaliyetleri ise şu şekildedir (Anonim, 2011f):

- Yığılca'nın turizm değerlerinin tanıtımı amacıyla çeşitli yazılı ve görsel doküman hazırlamak,
- Turizm konusunda sosyal ve kültürel projeler ve programlar hazırlamak,
- Halkın ve turizmle ilgili kuruluşların turizm konusunda bilgilendirilmesi amacıyla kurs, seminer ve konferans gibi faaliyetler düzenlemek,
- Yığılca'nın gelenek ve göreneklerini tanıtım amacıyla şenlik ve kermes gibi faaliyetler düzenlemek,
- İlçede bulunan Hasanlar Barajında her yıl düzenli olarak yelken yarışlarının düzenlenmesi için çalışmalarda bulunmak,
- Bölgede av turizminin geliştirilmesi gerekli çalışmalarda bulunmak,
- Sarıkaya mağarası, Saklıkent, Değirmenaltı, Çıraköprü şelaleleri gibi doğal alanların turizme açılabilmesi için gerekli çalışmalarda bulunmak.

2.6.9. Çilimli eğitim kültür yardımlaşma dayanışma derneği

Dernek, Çilimli ilçesinin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesi, tabiatının korunması, ilçedeki eğitim olanaklarının geliştirilmesi için girişim ve yardımlarda bulunmak, ailelerin ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilere, derneğin olanakları nispetinde burs vermek, ilçe halkı arasında her türlü sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamak amacı ile kurulmuştur. Dernekçe sürdürülebilecek çalışma konuları şu şekildedir (Anonim, 2011g):

- Kurs, seminer, konferans ve panel gibi eğitim çalışmaları düzenlemek,
- Tüçük amaçlarının gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyduğu gelirleri temin etmek amacıyla iktisadi, ticari ve sanayi işletmeler kurmak ve işletmek,
- Üyelerinin yararlanmaları ve boş zamanlarını değerlendirebilmeleri için sosyal ve kültürel tesisler kurmak,
- Konser, tiyatro, sergi, spor, gezi ve eğlenceli etkinlikler düzenlemek,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile eğitim ve kültür konulu ortak projeler yapmak,
- Çilimli İlçesinin tarımsal, sanayi, ticari, turistik potansiyel ile tarihi, kültürel, folklorik ve diğer sosyal varlıklarını ortaya çıkarmak, korumak, onarmak, çevre şartlarını iyileştirmek ve tanıtmak amacıyla çalışmalar yapmak,
- Tanıtım amacıyla web sitesi hazırlamak, gazete, dergi ve broşür gibi tanıtıcı yayınlar çıkarmak.

2.6.10. Gümüşova eğitime hizmet ve kültürel faaliyetlere yardım derneği

Dernek Gümüşova ilçesinde faaliyet göstermektedir. Derneğin amacı, sosyal, kültürel ve eğitim ile ilgili faaliyetler yaparak, eğitim, kültür ve turizm alanında Gümüşova ilçesinin kalkınmasına ve gelişmesine katkıda bulunmaktır. Bu amaca yönelik derneğin faaliyetleri şu şekildedir: (Anonim, 2011h):

- Gençlerin kaynaşması için sosyal, spor ve kültürel etkinliklerde bulunmak,
- Sosyal dayanışma ruhunu canlandırıcı eğitim, yayın, spor ve kültürel organizasyonları kurmak ve kurulmalarını teşvik etmek,
- Gümüşova İlçesi halkı arasında ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlamak,
- Gümüşova İlçesini tanıtım amacıyla sergi, folklor gösterileri, film, video gösterileri ve geziler gibi faaliyetlerde bulunmak,
- Diğer STK'lar ile kültürel, sosyal ve ekonomik yönden ilişkiler kurmak ve dayanışmayı sağlamak, kültürel çalışmalarda bulunmak,
- Gümüşova İlçesinde temiz bir çevrenin oluşması için çeşitli kampanyalar başlatmak ve bu amaçla girişimde bulunmak.

2.6.11. Türkiye muhtarlar derneği Cumayeri şubesi

Dernek, Cumayeri İlçesi muhtarlarının birlik ve beraberliğini sağlamak, ilçe köylerini kalkındırma ve geliştirme amacıyla, sosyal ve kültürel faaliyetler organize etmek ve her türlü sportif faaliyet için çalışma yapmak amacı ile kurulmuştur. Bu amaca yönelik olarak dernekçe sürdürülebilecek faaliyetler şu şekildedir (Anonim, 2011i):

- Milli ve yöresel kültürü korumak ve yaşatmak,
- Cumayeri köylerini ve sosyo-kültürel değerlerini tanıtıcı gazete, dergi, broşür gibi materyaller hazırlamak,
- Konser, tiyatro, sergi, spor, gezi ve eğlence gibi etkinlikler düzenlemek,
- Cumayeri köylerinin kalkındırılması amacıyla dernek, oda, vakıf ve sendika gibi diğer STK'lar ile birlikte tarihi ve turistik değerlerin tanıtımına yönelik plan ve projeler hazırlamak veya hazırlatmak,
- Cumayeri köylerinin gizli kalmış turistik değerlerinin ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar yapmak.

BÖLÜM III

3. Yerel STK'ların Turizme Etkilerini Belirlemeye Yönelik Düzce İlinde Bir Araştırma

3.1.Düzce İli Turizm Potansiyeli

1999 yılında 17 Ağustos ve 12 Kasım depremlerini yaşayan Düzce, 1'i yeni 7 ilçenin bağlanmasıyla 09.12.1999 gün ve 23091 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 584 sayılı KHK uyarınca il olmuştur. Düzce il merkezi, ilçe ve beldelerindeki turizm potansiyeli hakkında özet bilgiler aşağıda verilmektedir (www.duzcekulturturizm.gov.tr, 20 Ocak 2010'da erişildi).

Kültür Turizmi: Bu kapsamda Düzce il ve ilçelerinde bazı önemli antik kent, müze, cami ve türbeler mevcuttur. Bunlar şu şekilde belirtilebilir:

Konuralp Antik Tiyatro: Konuralp'in tarihi zenginliğini gösteren en önemli kalıntılardan biri antik tiyatrosudur (40 Basamaklar). M.S 1.yüzyıla kadar yöreye hâkim olan Roma İmparatorluğu-Prusias döneminin sanatsal zenginliğini gösteren en canlı eserler arasındadır.

Konuralp Müzesi: 1825 adet arkeolojik, 456 adet etnoğrafik, 3837 adet sikke olmak üzere toplam 6118 adet eser bulunmaktadır. Bu eserler müze bahçesi, arkeoloji, etnografya, taş eserler salonları ile sikke bölümlerinde sergilenmektedir.

Camiler ve Türbeler: Çilimli-Karaköy Şeyh Müslihittin Türbesi, Cumayeri-Ahmet Dede Türbesi, Konuralp Merkez-Konuralp Türbesi, Çoban Dede, Yabalı Hazan Dede Türbeleri bulunmaktadır (16.yy.). Osmanlı camileri, türbeler (Karaköy Türbeleri) Düzce'nin Çilimli ilçesinde bulunan Osmanlı'dan günümüze ulaşmış önemli eserlerdendir.

Doğal Çekicilikler: Düzce il, ilçe ve beldelerinde yer alan doğal çekicilikler kategoriler halinde aşağıda kısaca verilmektedir.

Düzce-Demirciönü Tabiatı Koruma Alanı önemli turizm potansiyeli taşıyan değerlerden biridir.

Mesire Yerleri: Mesire yerleri arasında Kurugöl, Hasanlar Barajı, Büyük ve Küçük Melen Çayları kıyısı, Şahin Tepesi (Toptepe Mevkii), Şifalı Su, Akçakoca plajları Derdin Kaplıcaları, Efteni Kuş Cenneti Ceneviz kalesi sayılabilir.

Şelaleler: Samandere, Güzeldere Aydınpınar, Aktaş ve Sarıyayla şelaleleridir.

Mağaralar: Sarıkaya Mağarası, Fakıllı Mağarası, Aksu Mağarası, Gökçeagaç Mağarası, Yenimahalle (Koçköy) Mağarası ve Çamlı Mağarası.

Yaylalar: Topuk Yaylası, Kardüz Yaylası, Koca Yayla–Şehir Yayla, Odayeri Yaylası, Torkul Yaylası ve Göleti Pürenli Yaylası.

Deniz Turizmi: Akçakoca güzel plajları ve tarihi Ceneviz Kalesi ve limanı ile Düzce'nin denize açılan kapısıdır. Ceneviz Kalesi Plajı, Çayağzı Kumpınar ve Akkaya Köyü, Edilli Ağzı Plajı, Melenağzı Köyü ve Plajı, Karaburun Köyü ve Plajı deniz turizmi çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Spor Turizmi: Bu kapsamda yapılan etkinlikler kısaca şu şekilde belirtilebilir:

Olta Balıkçılığı: Hasanlar Barajı ve Akçakoca İlçesi.

Doğa Yürüyüşü (Trekking): Güzeldere Yaylası, Topuk Yaylası, Odayeri Yaylası, Kurugöl Sarıçökek Mezrası, Kaynaşlı.

Kampçılık: Beyköy ve Odayeri Yaylaları.

Rafting: Cumayeri, Büyük Melen Çayı.

Yelken Yarışları: Yığılca, Hasanlar Barajı.

Kuş Gözlemciliği: Efteni Gölü Kuş Cenneti, yaklaşık 150 çeşit su kuşu türüne ev sahipliği yapan, çevresinde gölün izlenebilmesi için kuş seyir terasları ile ziyaretçilerin bilgi alabileceği bir de tanıtım merkezi bulunan eşsiz güzellikte bir doğa harikasıdır.

Termal Turizm: Derdin kaplıcası ve Efteni kaplıcası termal turizm etkinlikleri yapılabilecek potansiyele sahiptir.

3.2.Yöntem

Araştırmacı, problemi çözmek için izleyeceği yolu (yöntemi) ve kullanacağı teknikleri ayrıntılıları ile planlamak zorundadır. O kadar ki, bir başka araştırmacı o planı anlayıp uygulayabilsin ve araştırmacının yapmak istedikleri ile aynı şeyleri yapabilsin. Bu amaçla araştırmanın hangi genel türden olacağına ilişkin karardan sonra yöntemin ayrıntıları belirlenir (Karasar, 2009: 75). Bu açıklamalar doğrultusunda bu bölümde

çalışmanın modeli (deseni), veri çözümleme yöntemi, evren ve örnekleme, veri toplama aracı ve aracın güvenilirlik ve geçerlik sonuçları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.2.1. Veri toplama tekniği

Yerel STK'ların turizme etkilerinin incelendiği bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. En genel tanımıyla anket, “cevaplandırıcının daha önce belirlenmiş bir sıralamada ve yapıda oluşturulan sorulara karşılık vermesiyle veri elde etme yöntemi” olarak tanımlanmaktadır (Altunışık ve diğ., 2007: 68).

Araştırmada anket tekniğinin kullanılmasının nedenleri ise şunlardır (Ural ve Kılıç, 2006: 56):

- Ekonomik bir veri toplama tekniği olması,
- Araştırmanın amacına yönelik çok fazla veri toplanabilmesi,
- Geniş kitlelere ulaşılabileceği için daha büyük örnekleme evrene yaklaşmak mümkün olabileceğinden verilerin güvenilirliği ve geçerliliğinin artması,
- Bireylerin davranışsal, düşünsel, duygusal, inançsal, güdüsel ve algısal özelliklerine ilişkin bilgilerin sağlanabilmesi,
- Verilere çok hızlı ulaşma imkânı olması. Kısa sürede çeşitli kanallarla örneklem gruba ulaşım, geriye dönüşün sağlanabilmesi.

Pilot uygulama ankette yer alması muhtemel hatalardan kaçınmak için anketin deneklere dağıtılmadan önce belli sayıda kişiye uygulanmasıdır. Böylece, araştırmacının anketteki muhtemel hataları peşinen düzeltme şansı olacaktır. Anketlerde iki çeşit hata olabilir. Birincisi, araştırma tasarımı hatası, ikincisi ise ifade hatalarıdır. Araştırma tasarımı hatası, anketin ölçmek istenen konuya ilişkin verileri toplayamamasıdır. Bu hatalardan kaçınmak için araştırmacının akademisyenlerden, meslektaşlarından ve profesyonellerden yardım alması, anketi öncelikle onlara uygulaması gerekmektedir. İfade hatalarının önüne geçmek için ise, anketin muhtemel denekleriyle benzer özellik gösteren kimselere uygulanması gerekir. Böylece soruların herkes tarafından aynı şekilde anlaşıldığından emin olunur. Pilot uygulamanın en az 10 kişi üzerinden yapılması gerektiği ifade edilmektedir (Altunışık vd., 2007: 82).

Likert tipi ifadelerin oluşturulmasında şu hususlar etkili olmuştur: İlk olarak, Yavuz'un (2003) çalışmasından toplam 5 ifade (8, 9, 10, 11 ve 12. ifadeler) alınarak üzerinde bazı değişiklikler yapılmıştır. İkinci olarak, konu ile ilgisi ve bilgisi olan 1

akademisyen ile 45 dk süren derinlemesine görüşme yapılmış ve ne tür soruların yer alacağına dair teknik deyimler ve anahtar kelimeler seçilmiştir. Üçüncü olarak, Düzce İl Merkezi, Akçakoca, Yığılca, Kaynaşlı, Çilimli, Cumayeri, Gölyaka ilçelerindeki turizm ile doğrudan ilgili 10 STK yöneticisinin konu ile ilgili bilgi, görgü ve tecrübelerine başvurulmuştur. Bu yöneticilerin her biri ile yaklaşık 30 dakika süren mülakatlar yapılmıştır. Bu ön görüşmelerden ortaya çıkan konu ile ilgili yararlı olabilecek bazı hususlar Likert tipi ifadelerin oluşturulmasında etkili olmuştur. Bütün bu elde edilen bilgiler literatürdeki bilgilerle karşılaştırılmış ve daha sonra literatürdeki bilgiler bu sürece dâhil edilmiştir. Anket formuna son şekli verilmeden önce Akçakoca ve Düzce Merkez ve Gölyaka'da bulunan turizmle ilgili toplam 10 STK yöneticisine ön-test uygulanmıştır. Burada amaç ankette yer alan soruların ve ifadelerin cevaplayıcılar açısından “aynı şekilde anlaşılıp-anlaşılmadığının” tespitini yapmaktır.

3.2.2. Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini Düzce İlinde faaliyet gösteren Sivil Toplum Kuruluşları oluşturmaktadır. Araştırmada zaman, enerji ve para gibi maliyetlerden tasarruf edebilmek amacıyla evreni temsil yeteneğine sahip örnekleme alma yoluna gidilmiştir. “Örnekleme üzerinde çalışmak araştırmacıya büyük zaman, enerji ve para tasarrufu sağlar. Ayrıca küçük kümeler üzerinde denetim kurma daha kolaydır” (Gegez, 2007: 238; Karasar, 2009:111).

Araştırmada Olasılıklı Örnekleme Yöntemlerinden Tabakalı Örnekleme Yöntemi seçilmiştir. Tabakalı Örnekleme, sınırları belirlenmiş bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılır. Eğer evrendeki birim ve objelerin dağılımı türdeşlik göstermiyorsa, evrenin her tarafındaki dağılımda düzensizlik varsa, bu tür olumsuzlukları gidermek üzere evrende aynı nitelikte bulunan birey ve objeler tabakalandırılır ve örneklem ayrı ayrı bu tabakalardan alınır (Aziz, 2008: 52; Şimşek ve Yıldırım, 2006:105). Tabakalı örnekleme yönteminde farklı özellikler içeren evren, kendi içerisinde homojen tabakalara ayrılır. Evreni oluşturan alt tabakaların her birinin evren içerisindeki oranları tespit edilir. Daha sonra örneklem büyüklüğü “n” saptanır ve alt tabakaların evren içerisindeki temsil oranlarına göre, her bir alt tabakaya ilişkin örneklem basit tesadüfî örnekleme yöntemi veya sistematik

tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilir. Böylelikle alt tabakaları oluşturan birimler çalışma evreni içerisinde eşit seçilme şansına sahip olurlar (Ural ve Kılıç, 2006: 34).

Araştırmanın evrenini Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü, Düzce Valiliği Dernekler İl Müdürlüğü, Düzce Sanayi ve Ticaret Odası, Düzce İl Turizm Müdürlüğü ve Düzce İli protokol listesine göre belirlenmiş 654 adet STK yöneticileri oluşturmaktadır. Düzce ili ve ilçelerinde yer alan Bu STK'lar gerek şube gerekse bağımsız olarak tüzüklerine göre kurulmuş çeşitli yapılardaki örgütlerdir. Bu araştırmada şube ya da bağımsız STK diye bir ayırım yapılmamış tamamı evrene dâhil edilerek örnek seçimi yapılmıştır. Araştırma evrenini oluşturan STK'ların dağılımı yapıları itibari ile türdeşlik göstermediğinden evren kendi içerisinde yapılarına göre aynı özellikteki alt tabakalara ayrılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın evreni içerisinde yer alan STK'ların sayılarına ilişkin veriler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. STK'ların tabakalara göre sınıflandırılması

Türlerine Göre Sivil Toplum Kuruluşları	Sayı
Dini Amaçlı STK	225
Yardımlaşma Amaçlı STK	92
Sportif Faaliyet Amaçlı STK	115
Turizm ve Çevre Amaçlı STK	55
Diğer Amaçlarla Faaliyet Gösteren STK	222
TOPLAM	654

Kaynak: Düzce Valiliği, Düzce Sanayi ve Ticaret Odası, Düzce İli Protokol Listesi, Düzce İl Turizm Müdürlüğü ve Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü verilerinden derlenmiştir.

Daha sonra örneklem büyüklüğü “n” saptanmıştır.

Daha sonra örneklem büyüklüğü “n” saptanmıştır. Krejcie ve Morgan (1998), değerlendirmelerin oranlara göre yapılacağı araştırmalarda evren hacminin büyüklüğüne karşılık örneklem büyüklüğünün ne kadar alınması gerektiğine ilişkin genel bir tablo önermişlerdir. 0,05 anlamlılık düzeyi ve $\pm 0,05$ hata oranında evren hacminin 750 olması halinde örneklem büyüklüğü 254 olarak belirtilmiştir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2007: 72). Bu tez çalışmasında da bu verilerden yola çıkılarak 653 olan evren hacmine karşılık örneklem büyüklüğü 248 olarak belirlenmiştir. Araştırmanın uygulama aşamasında 6 STK yöneticisine adres değişikliği veya verilen adresin geçersiz olması, anket formunun doldurulmak istenmemesi ve iletişim bilgilerindeki değişiklik gibi nedenlerle

ulaşılamamıştır. Bununla birlikte araştırmanın güvenilirliğini artırması açısından mümkün olan en yüksek örneklem büyüklüğüne ulaşılmaya çalışılmış ve 254 STK araştırma kapsamına alınmıştır.

Bundan sonraki aşamada hangi STK'ların araştırmaya dâhil edileceği ve bunların yansız olarak nasıl belirleneceği önemli bir sorun olarak görülmüştür. Bu sorunu çözmek için ise evreni oluşturan her bir alt tabakanın evren içerisindeki oranı nispetinde birey Basit Tesadüfî Örnekleme yöntemi ile tabakalar içerisinde seçilmiş, böylelikle her bireye eşit seçilme şansı verilmeye çalışılmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde çalışılan evrenin % 33.1'inin dini amaçlı, % 13.4'ünün yardımlaşma amaçlı, % 16.5'inin sportif faaliyet amaçlı, % 13'ünün turizm ve çevre amaçlı ve son olarak da % 24'ünün diğer amaçlarla faaliyet gösteren STK'lardan oluştuğu basit bir hesaplama ile saptanabilir. Dolayısıyla her tabakadan seçilecek olan örneklem sayısı da bu oranlar nispetinde olacaktır. Her tabakadan örnekleme alınacak STK sayısı şu şekilde hesaplanmıştır:

$$(254 \times 33,1) / 100 = 84$$

$$(254 \times 13,4) / 100 = 34$$

$$(254 \times 16,5) / 100 = 42$$

$$(254 \times 13,0) / 100 = 33$$

$$(254 \times 24,0) / 100 = 61$$

Örnekleme alınacak STK'lar Tablo 5'te yer aldığı şekliyledir.

Tablo 3. Örnekleme alınacak STK'lar

Örnekleme Alınan Sivil Toplum Kuruluşları	f	%
Dini amaçlı STK	84	33.1
Yardımlaşma amaçlı STK	34	13.4
Sportif faaliyet amaçlı STK	42	16.5
Turizm ve çevre amaçlı STK	33	13.0
Diğer amaçlarla faaliyet gösteren STK	61	24.0
TOPLAM	254	100.0

Kaynak: Düzce Valiliği, Düzce Sanayi ve Ticaret Odası, Düzce İli Protokol Listesi, Düzce İl Turizm Müdürlüğü ve Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü verilerinden derlenmiştir.

3.2.3. Veri çözümlene yöntemi

Toplanan anket formlarına ilişkin veri çözümlene yöntemi şu şekilde yapılmıştır.

Demografik özelliklere ve STK'larla ilgili bilgilere ilişkin verilerin çözümlenmesi: Araştırmaya katılan STK yöneticilerinin demografik özelliklerini ve STK'lara ait bazı özellikleri belirlemek amacıyla sorulan soruların her cevap şıkkına bir rakam gelecek şekilde kodlama örneğın, “Eğitim Durumunuz” sorusuna verilecek cevapların kodlanması aşağıdaki şekildedir.

İlkokul/Ortaokul: 1

Lise/Meslek Lisesi: 2

Lisans ve üstü: 3

Bu şekilde kodlanarak değerlendirmeye alınan demografik özelliklere ilişkin veriler, frekans ve yüzde yöntemiyle çözümlenmiştir.

Araştırmaya katılan STK yöneticilerinin ankette verdikleri turizm faaliyetlerine ilişkin her bir yargıya (davranışa) katılım dereceleri; Kesinlikle Katılmıyorum 1, Katılmıyorum 2, Fikrim Yok 3, Katılıyorum 4, Kesinlikle Katılıyorum 5, şeklinde kodlanarak değerlendirilmeye alınmıştır. Bu doğrultuda STK yöneticilerinin ne tür turizm faaliyetleri yaptıklarını belirlemeye yönelik anketteki ifadelere verdikleri “kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum” cevapları, onların söz konusu faaliyetleri yaptıkları, “katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum” cevapları ise onların söz konusu faaliyetleri yapmadıkları şeklinde yorumlanmıştır. Katılımcıların “Fikrim Yok” cevabını işaretlemeleri ise söz konusu faaliyetlere ilişkin olumlu veya olumsuz kesin bir yöneline sahip olmadıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 15.0 programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır. Alt boyutların güvenilirliği için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğın kapsam geçerliliğini belirlemek için uzman görüşüne başvurulmuştur.

3.2.4. Güvenirlilik ve geçerlilik

Geçerlilik, bir test veya ölçeğin, ölçülmek istenen şeyi ölçme derecesidir (Altunışık vd, 2005;112). Geçerlilik teknikleri için değişik sınıflandırmalar söz konusu olmakla birlikte en çok tercih edilenler kapsam geçerliği, ölçüt-bağımlı geçerlilik ve yapı geçerliliğidir (Büyüköztürk, 2010:167). Bu çalışmada kullanılan anketin geçerliliğinin test edilmesi için kapsam geçerliği yönteminden faydalanılmıştır. Kapsam geçerliliği, bir bütün olarak ölçeğin ve ölçekteki her bir maddenin amaca ne derece hizmet ettiği (Ercan ve Kan, 2004:215). Başka bir deyişle, testi oluşturan maddelerin ölçülmek istenen özelliği ölçmede nicelik ve nitelik olarak yeterli olup olmadığının göstergesidir. Kapsam geçerliğini test etmede kullanılan mantıksal yollardan biri, uzman görüşüne başvurmadır. Uzmandan beklenen, testin taslak formunda yer alan maddelerin kapsam geçerliliği bakımından değerlendirmesidir (Büyüköztürk, 2010:167). Bu sebeple bu çalışmada kapsam geçerliliğinin sağlanması için, anket araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra hemen uygulamaya geçilmemiş, akademisyenlerce incelenmiş, eleştiri ve tavsiyeleri alınmıştır. Ayrıca araştırma kapsamına alınan bazı STK yöneticilerinin (10 yönetici) de önerileri alınarak ankete son şekli verilmiştir.

Güvenirlilik analizi, herhangi bir konuda örnekleme oluşturan birimler üzerinde veri toplamak amacı ile geliştirilen ölçme aracını oluşturan ifadelerin (yargı, önerme, soru vb.), kendi aralarında tutarlılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla kullanılır. Geçerliliğin aksine; anketin güvenilirliği bazı testlerle sınanabilmektedir: (Alpha, Split-half, Guttman, Parellel, Strict Paralel) (Ural ve kılıç, 2006:286). Cronbach alfa katsayısı 1 değerine yaklaştıkça güvenilirlik düzeyi artmaktadır (Özdamar, 2002: 663; Balcı, 2001: 114). Güvenirlilik katsayısının 0,70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir. Madde-toplam puan korelasyonu, test maddelerinden alınan puan ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar. Madde-toplam korelasyonunun pozitif ve yüksek olması, maddelerin benzer davranışları örneklediğini ve testin iç tutarlılığının yüksek olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2010:171).

Bu tez çalışmasında kullanılan ölçeğe ait madde-toplam korelasyonlar incelendiğinde bu korelasyonların 0,683 ile 0,880 arasında değiştiği görülmektedir. STK'ların Turizm Potansiyelini Değerlendirmeye Yönelik Faaliyetlerine ilişkin 5

ifadenin güvenilirlik düzeyi 0,940'tır. STK'ların Eğitim Faaliyetlerine ilişkin 3 ifadenin güvenilirlik düzeyi 0,913'tür. STK'ların Tanıtım ve Pazarlama Faaliyetlerine ilişkin 6 ifadenin güvenilirlik düzeyi 0,943'tür. STK'ların Ekonomi ve İstihdama Yönelik Faaliyetlerini içeren 4 ifadenin güvenilirlik düzeyi 0,932'dir. STK'ların Sosyo-Kültürel Faaliyetlerini içeren 7 ifadenin güvenilirlik düzeyi 0,941'dir. Ölçeğin genel güvenilirlik düzeyi ise 0,982'dir (Alfa= 0,982). Bu durum ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.3.Bulgular ve Yorumlar

3.3.1. Yerel STK yöneticilerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgular

Araştırmaya katılan STK yöneticilerinin demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, vb. gibi) ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. Frekans ve yüzde analizi uygulanarak ankete katılanların demografik bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 4. Yerel STK yöneticilerinin demografik özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Bay	229	90,2
	Bayan	25	9,8
	Toplam	254	100,0
Yaş	30 ve daha az	12	4,7
	31-40	51	20,1
	41-50	128	50,4
	51 ve daha fazla	63	24,8
	Toplam	254	100,0
Medeni Durum	Evli	213	83,9
	Bekâr, Boşanmış, Ayrı, Dul	41	16,1
	Toplam	254	100,0
Eğitim Durumu	İlkokul/ortaokul	68	26,8
	Lise/Meslek Lisesi	115	45,3
	Lisans ve üstü	71	28,0
	Toplam	254	100,0
Turizm Eğitim Durumu	Turizm eğitimi aldım	31	12,2
	Turizm eğitimi almadım	223	87,8
	Toplam	254	100,0

Tablo 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan yerel STK yöneticilerinin % 90,2'sinin bay; % 50,4'ünün 41-50 yaş arasında ve % 83,9'unun da evli olduğu

görülmektedir. Yine aynı tabloda katılımcıların % 45,3'ünün lise/meslek lisesi mezunu olduğu ve % 87,8'inin de turizm eğitimi almadığı görülmektedir.

3.3.2. Yerel STK'larla ilgili bulgular

Tablo 5'e göre yerel STK'ların çoğunluğu (%46,5) Düzce il merkezinde yoğunlaşmışlardır. Bunu %20,5 ile Akçakoca ve % 9,1 ile Gölyaka ilçeleri izlemektedir. En az yerel STK'lar ise %2,4 ile Yığılca ve %2,8 ile Gümüşova ilçelerinde yer almaktadır. Yerel STK'ların en çok %33,1'i dini amaçlı, en azı ise %13,4'ü yardımlaşma amaçlı ve %13'ü de turizm ve çevre amaçlı kurulmuşlardır.

Tablo 5. Yerel STK'larla ilgili bulgular

	N	%	
STK'ların Faaliyet Yerleri	Akçakoca	52	20,5
	Yığılca	6	2,4
	Gölyaka	23	9,1
	Çilimli	19	7,5
	Düzce Merkez	118	46,5
	Gümüşova	7	2,8
	Cumayeri	11	4,3
	Kaynaşlı	18	7,1
	Toplam	254	100,0
STK'ların Kuruluş Amaçlarına Göre Dağılımı	Dini amaçlı STK	84	33,1
	Yardımlaşma amaçlı STK	34	13,4
	Sportif faaliyet amaçlı STK	42	16,5
	Turizm ve çevre amaçlı STK	33	13,0
	Diğer STK	61	24,0
	Toplam	254	100,0
STK'ların Faaliyet Süresi	5 yıldan daha az	36	14,2
	6–10 yıl	88	34,6
	11–15 yıl	104	40,9
	16 yıl ve üzeri	26	10,2
	Toplam	254	100,0
STK'ların Üye Sayısı	50 ve daha az	80	31,5
	51–100	65	25,6
	101–150	53	20,9
	151–200	38	15
	201 ve üzeri	18	7,1
	Toplam	254	100,0

Tablo 5'e göre STK'ların %14,2'si 5 yıldan daha az bir süredir, %34,6'sı 6–10 yıl arası, %40,9'u 11–15 yıl arası, %10,2'si 16 yıl ve üzeri bir süredir faaliyet göstermektedir. Bu bulgulara göre STK'ların dörtte üçü 6–15 yıl arasında faaliyet göstermektedir. Ayrıca, STK'ların çoğunlukla %31,5'inin üye sayısı 50 ve daha azdır. %15'inin üye sayısı ise 151-200 arasında değişmektedir.

Tablo 6. Yerel STK'ların gelir kaynakları

	Evet		Hayır	
	F	%	F	%
Yıllık aidat geliri alıyor musunuz?	178	70,1	76	29,9
Bağış gelir alıyor musunuz?	136	53,5	118	46,5
İşletme faaliyetlerinden gelir alıyor musunuz?	73	28,7	181	71,3
Valilik yardımları alıyor musunuz?	12	4,7	242	95,3
Kaymakamlık yardımı alıyor musunuz?	36	14,2	218	85,8
Belediye yardımı alıyor musunuz?	29	11,4	225	88,6
Bakanlıktan yardım alıyor musunuz?	8	3,1	246	96,9

Tablo 6'ya göre katılımcıların %70,1'i yıllık aidat geliri, % 53,5'i ise bağış geliri almaktadır. Yine katılımcıların %71,3'ü işletme faaliyetlerinden, %95,3'ü Valilikten, %85,8'i Kaymakamlıktan, %88,6'sı Belediyeden ve %96,9'u ise Bakanlıktan yardım alamamaktadır. Bu bilgilere göre araştırma kapsamına alınan STK'ların kendi kendilerini finanse ettikleri görülmektedir.

3.3.3. Yerel STK'ların turizme etkilerine yönelik STK yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular

Aşağıda yerel STK'ların buldukları yörelerde turizme etkilerini belirlemeye yönelik ifadelerle ilişkin STK yöneticilerinin görüşleri yer almaktadır. Yöneticilere dağıtılan anket formlarının 3. bölümünde STK'ların turizme etkisi ile ilgili ifadeler yer almaktadır.

Tablo 7. STK yöneticilerinin turizm potansiyelini değerlendirmeye yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne katılmıyorum/Ne katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort. s.s.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Orgütümüz turizm geliştirme çalışmalarına destek vermektedir.	87	34,3	116	45,7	16	6,3	26	10,2	9	3,5	2,03	1,066
Orgütümüz turizmin 12 ay yapılabilmesi için çeşitli çalışmaları desteklemektedir.	78	30,7	132	52,0	20	7,9	18	7,1	6	2,4	1,98	,941
Orgütümüz turizminin çeşitlendirilmesi çalışmalarını desteklemektedir.	74	29,1	133	52,4	19	7,5	19	7,5	9	3,5	2,04	,993
Orgütümüz çevre temizlik kampanyalarını desteklemektedir.	83	32,7	121	47,6	10	3,9	29	11,4	11	4,3	2,07	1,101
Orgütümüz turizm amaçlı projelere destek olmaktadır.	102	40,2	108	42,5	14	5,5	24	9,4	6	2,4	1,91	1,022

Tablo 7'ye göre bulgular şu şekilde sıralanabilir: “Örgütümüz turizmi geliştirme çalışmalarına destek vermektedir” ifadesine, STK yöneticilerinin %45,7’si (f=116) “katılmıyorum”, %34,3’ü (f=87) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=2,03). Buna göre; araştırma kapsamına alınan STK’lar faaliyet alanlarında turizmin gelişimine yönelik çalışmalara fazla destek vermemektedirler.

“Örgütümüz turizmin 12 ay yapılabilmesi için çeşitli çalışmaları desteklemektedir” ifadesine, katılımcıların % 52’si (f=132) “katılmıyorum”, %30,7’si (f=78) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X= 1,98). Buna göre STK’ların turizm aktivitelerinin bütün yıla yayılabilmesi hususunda pek fazla faaliyette bulunmadıkları görülmektedir.

“Örgütümüz turizmin çeşitlendirilmesi çalışmalarına destek olmaktadır” ifadesine, katılımcıların %52,4’ü (f=133) “katılmıyorum”, %29,1’i (f=74) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde bu ifadeye yönelik olumsuz görüş bildirmişlerdir (X=2,04). Bu ise STK’ların faaliyet alanlarında turizmin çeşitlendirilmesi için yeterli çalışmalar yapmadıkları veya yapılan çalışmalara destek olmadıklarını göstermektedir.

“Örgütümüz çevre temizlik kampanyalarını desteklemektedir” ifadesine, katılımcıların % 47,6’sı (f=121) “katılmıyorum”, %32,7’si (f= 83) ise “kesinlikle

katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir ($X= 2,07$). Buna göre STK’lar faaliyet alanlarında çevre temizliğine gereken önemi vermemektedirler.

“Örgütümüz turizm amaçlı projelere destek olmaktadır” ifadesine, katılımcıların %42,5’i ($f=108$) “katılmıyorum”, %40,2’si ($f=102$) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir ($X=1,91$). Buna göre STK’ların büyük çoğunluğu turizm amaçlı projelerde yer almamaktadırlar.

Tablo 8. STK yöneticilerinin tanıtım ve pazarlamaya yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		İNE katılmıyorum/NE katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Ort. s.s.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Örgütümüz turizm işletmeleri ile ortak turizme yönelik çalışmalara destek olmaktadır.	78	30,7	136	53,5	10	3,9	19	7,5	11	4,3	2,01	1,020
Örgütümüz turizm amaçlı fuarlara katılarak tanıtım çalışmalarına destek olmaktadır.	89	35,0	133	52,4	7	2,8	18	7,1	7	2,8	1,90	,950
Örgütümüz turizme yönelik halkla ilişkiler faaliyetleri yürütmektedir.	83	32,7	127	50,0	17	6,7	22	8,7	5	2,0	1,97	,959
Örgütümüz turistik değerlerin medyada yer alması çalışmalarını desteklemektedir.	98	38,6	109	42,9	19	7,5	20	7,9	8	3,1	1,94	1,029
Örgütümüz seyahat acenteleri ile yakın temas halindedir.	109	42,9	111	43,7	11	4,3	19	7,5	4	1,6	1,81	,939
Örgütümüz turizm gönüllüleri oluşturmaya çalışmaktadır.	86	33,9	127	50,0	17	6,7	21	8,3	3	1,2	1,93	,917

Tablo 8’e göre bulgular şu şekilde sıralanabilir: “Örgütümüz turizm işletmeleri ile ortak turizme yönelik çalışmalara destek olmaktadır” ifadesine, katılımcıların %53,5’i ($f=136$) “katılmıyorum”, %30,7’si ($f=78$) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir ($X=2,01$). Buna göre STK’lar diğer paydaşlarla turizme yönelik çalışmalarda ortak hareket edememektedirler.

“Örgütümüz turizm amaçlı fuarlara katılarak tanıtım çalışmalarına destek olmaktadır” ifadesine, katılımcıların % 52,4’ü ($f=133$) “katılmıyorum”, %35’i ($f=89$) ise “kesinlikle katılmıyorum” seçeneği üzerinde yoğunlaşarak bu ifadeye yönelik olumsuz görüş bildirmişlerdir ($X=1,90$). Buna göre STK’lar genel olarak faaliyet alanlarında turizmin tanıtımını amacıyla fuarlara pek katılamamaktadırlar.

“Örgütümüz turizme yönelik halkla ilişkiler faaliyetleri yürütmektedir” ifadesine, katılımcıların %50’si (f=127) “katılmıyorum”, %32,7’si (f=83) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,97). Buna göre araştırma kapsamına alınan STK’lar halkla ilişkiler faaliyetleri ile turizm bilinci oluşturma noktasında yetersiz kalmaktadırlar.

“Örgütümüz turistik değerlerin medyada yer alması çalışmalarına destek olmaktadır” ifadesine, katılımcıların %42,9’u (f=109) “katılmıyorum”, %38,6’sı (f=98) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,94). Bu bulgulara göre STK’lar, faaliyet gösterdikleri alanda turizmin tanıtılması ve geliştirilmesi amacıyla yerel medyayı kullanamamaktadırlar.

“Örgütümüz seyahat acenteleri ile yakın temas halindedir” ifadesine, katılımcıların %43,7’si (f=111) “katılmıyorum”, %42,9’u (f=109) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,81). Buna göre STK’lar turizm değerlerinin pazarlanması amacıyla seyahat acenteleriyle ortaklaşa çalışmalar yapmamaktadırlar.

“Örgütümüz turizm gönüllüleri oluşturmaya çalışmaktadır” ifadesine, katılımcıların %50’si (f=127) “katılmıyorum”, %33,9’u (f=86) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,93). Bu ise STK’ların turizm gönüllüleri oluşturmaya yönelik çalışmalara destek olmadıklarını göstermektedir.

Tablo 9. STK yöneticilerinin eğitime yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne katılmıyorum/ Ne katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort. s.s.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Örgütümüz halka yönelik turizm eğitimini desteklemektedir.	122	48,0	85	33,5	20	7,9	22	8,7	5	2,0	1,83	1,029
Örgütümüz turizme yönelik projelerle eğitim kurumlarını desteklemektedir	124	48,8	99	39,0	16	6,3	12	4,7	3	1,2	1,70	,873
Örgütümüz turizm konulu toplantılara destek sağlamaktadır.	134	52,8	91	35,8	13	5,1	13	5,1	3	1,2	1,66	,882

Tablo 9'a göre bulgular şu şekilde sıralanabilir: "Örgütümüz halka yönelik turizm eğitimini desteklemektedir" ifadesine, katılımcıların %33,5'i (f=85) "katılmıyorum", %48'i ise "kesinlikle katılmıyorum" (f=122) şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,83). Buna göre STK'ların genel olarak yerel halka turizm eğitimi verilmesinde etkili olmadıkları anlaşılmaktadır.

"Örgütümüz turizme yönelik projelerle eğitim kurumlarını desteklemektedir" ifadesine, katılımcıların %39'u (f= 99) "katılmıyorum", %48,8'i (f=124) ise "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,70). Buna göre STK'lar faaliyet alanlarında genel olarak turizme yönelik bilimsel yarışmalar düzenlememektedirler.

"Örgütümüz turizm konulu toplantılara destek sağlamaktadır" ifadesine katılımcıların %35,8'i (f=91) "katılmıyorum", %52,8'i (f=134) ise "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,66). Dolayısıyla bu durum STK'ların turizme yönelik bilimsel toplantı organizasyonlarında yer almadıklarını göstermektedir.

Tablo 10. STK yöneticilerinin ekonomik faaliyetlere yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		İNE katılmıyorum/NE katılmıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Ort. s.s.
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Örgütümüz hediyelik eşya yapımını teşvik etmektedir.	89	35,0	126	49,6	12	4,7	23	9,1	4	1,6	1,93 ,948
Örgütümüz girişimci turizmcilere destek vermektedir.	84	33,1	128	50,4	17	6,7	23	9,1	2	,8	1,94 ,911
Örgütümüz ev pansiyonculuğunu özendirerek çalışmalara destek olmaktadır.	82	32,3	140	55,1	14	5,5	13	5,1	5	2,0	1,89 ,867
Örgütümüz turizm etkinliklerinin köylere yayılması çalışmalarını desteklemektedir.	67	26,4	139	54,7	19	7,5	18	7,1	11	4,3	2,08 1,004

Tablo 10'a göre bulgular şu şekilde sıralanabilir: "Örgütümüz hediyelik eşya yapımını teşvik etmektedir" ifadesine, katılımcıların %49,6'sı (f=126) "katılmıyorum", %35'i (f=89) ise "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,93). Buna göre STK'lar turistik ürün niteliğindeki hediyelik eşya yapımını teşvik etmemekte ve bu yolla turizme etki edememektedirler.

“Örgütümüz girişimci turizmcilere destek vermektedir” ifadesine, katılımcıların % 50,4’ü (f=128) “katılmıyorum”, %33,1’i (f=84) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,94). Buna göre STK’lar girişimcileri teşvik ederek turizm gelişimine katkı sağlamak amaçlı faaliyetler gösterememektedirler.

“Örgütümüz ev pansiyonculuğunu özendirecek çalışmalara destek olmaktadır” ifadesine, katılımcıların %55,1’i (f=140) “katılmıyorum”, %32,3’ü (f=82) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz bir görüş belirtmişlerdir (X=1,89). Buna göre STK’lar faaliyet alanlarında turizmin gelişimi amacıyla ev pansiyonculuğunu özendirecek çalışmalara gereken desteği verememektedirler.

“Örgütümüz turizm etkinliklerinin köylere yayılması çalışmalarını desteklemektedir ” ifadesine, katılımcıların %54,7’si (f=139) “katılmıyorum”, %26,4’ü (f=67) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=2,08). Buna göre STK’lar turizm aktivitelerinin yerel alanlara yayılmasında etkili değildirlere.

Tablo 11. STK yöneticilerinin sosyo-kültürel faaliyetlere yönelik ifadelerle ilişkin görüşleri

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Ne katılmıyorum/Ne katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort. s.s.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Örgütümüz turizm amaçlı doğa yürüyüşleri düzenlemektedir.	96	37,8	110	43,3	14	5,5	24	9,4	10	3,9	1,98	1,082
Örgütümüz turizme yönelik yarışmalara destek olmaktadır	106	41,7	116	45,7	16	6,3	12	4,7	4	1,6	1,79	,877
Örgütümüz yöre kültürünü tanıtım amaçlı kermesler düzenlemektedir.	98	38,6	115	45,3	21	8,3	19	7,5	1	,4	1,86	,887
Örgütümüz yöre kültürüne özgü el sanatları yapımına destek vermektedir.	101	39,8	115	45,3	14	5,5	18	7,1	6	2,4	1,87	,967
Örgütümüz yöreye özgü halk oyunları etkinliklerini desteklemektedir.	96	37,8	118	46,5	15	5,9	20	7,9	5	2,0	1,90	,960
Örgütümüz kültürel varlıkların korunmasına destek olmaktadır.	75	29,5	124	48,8	30	11,8	20	7,9	5	2,0	2,04	,953
Örgütümüz folklorik değerlerin tanıtımına destek olmaktadır.	105	41,3	111	43,7	10	3,9	24	9,4	4	1,6	1,86	,978

Tablo 11’e göre bulgular şu şekilde sıralanabilir: “Örgütümüz turizm amaçlı doğa yürüyüşleri düzenlemektedir” ifadesine, katılımcıların %43,3’ü (f=110)

“katılmıyorum”, %37,8’i (f=96) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,98). Buna göre STK’lar faaliyet alanlarında turizmin gelişimi amacıyla sportif etkinliklerin organizasyonunda yetersiz kalmaktadırlar.

“Örgütümüz turizme yönelik yarışmalara destek olmaktadır” ifadesine, katılımcıların %45,7’si (f=116) “katılmıyorum”, %41,7’si (f=106) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,79). Buna göre STK’lar faaliyet alanlarında turizm amaçlı yarışmalara gereken önemi verememektedirler.

“Örgütümüz yöre kültürünü tanıtım amaçlı kermesler düzenlemektedir (yöntem 14)” ifadesine, katılımcıların %45,3’ü (f=115) “katılmıyorum”, %38,6’sı (f=98) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,86). Buna göre STK’lar faaliyet alanlarında genel olarak yerel kültürü tanıtıcı organizasyonlar yapamamaktadırlar.

“Örgütümüz yöre kültürüne özgü el sanatları yapımını desteklemektedir (yöntem 15)” ifadesine, katılımcıların %45,3’ü (f=115) “katılmıyorum”, %39,8’i (f=101) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,87). Buna göre STK’lar kültürel faaliyetler kapsamında el sanatları yapımını teşvik edici çalışmalara yeterli destek verememektedirler.

“Örgütümüz yöreye özgü halk oyunları etkinliklerini desteklemektedir” ifadesine katılımcıların %46,5’i (f=118) “katılmıyorum”, %37,8’i (f=96) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,90). Buna göre STK’lar faaliyet alanlarında yerel kültüre özgü gösteri ve halk oyunları gibi etkinliklerin düzenlenmesinde genel olarak çok fazla yer alamamaktadırlar.

“Örgütümüz kültürel varlıkların korunmasına destek olmaktadır” ifadesine, katılımcıların %48,8’i (f=124) “katılmıyorum”, %29,5’i (f=75) ise “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=2,04). Buna göre araştırma kapsamına alınan STK’ların büyük çoğunluğu kültürel varlıklarının korunmasında etkin görev alamamaktadırlar.

“Örgütümüz folklorik değerlerin tanıtımını desteklemektedir” ifadesine, katılımcıların %43,7’si (f=111) “katılmıyorum”, %41,3’ü ise “kesinlikle katılmıyorum” (f=105) şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir (X=1,86). Bu durum STK’ların genel olarak folklorik değerleri tanıtım amaçlı faaliyetlerde bulunmadıklarını göstermektedir.

3.4.Sonuç ve Öneriler

Turizm emek-yoğun bir endüstri dalı olarak yerel anlamda ekonomik, sosyal ve kültürel pek çok getirileri olan oldukça önemli bir ekonomik aktivitedir. Bu endüstrinin gelişimi ve sürdürülebilir olmasında STK'lar ve diğer turizm paydaşlarına büyük görevler düşmektedir. STK'lar hangi amaçla faaliyet gösterirlerse gösterebilirler yerel alanlarda turizmin gelişimine doğrudan veya dolaylı olarak çeşitli şekillerde etki edebilirler. Ancak, gerek akademik çevrelerden gerekse devlet kurumlarından STK'ların turizm gelişimine yönelik çalışmalarının olmadığı veya bu çalışmaların yetersiz olduğu yönünde eleştiriler gelmektedir. Dolayısıyla bu tez çalışmasının konusu yerel alanlarda faaliyet gösteren STK'ların buldukları bölgelerdeki turizm üzerinde ne gibi etkilerde bulduklarıdır. Konuyla ilgili olarak çalışmanın amacı ise STK'ların bölgelerinde ne gibi turizm faaliyetlerinde buldukları, bu faaliyetlerin ne düzeyde etkili ve yeterli olduğunu tespit etmektir. Tarama modelindeki bu tez çalışmasında amaca ulaşabilmek için literatür taraması ve anket tekniklerinden faydalanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre araştırma sonuçları şu şekilde sunulabilir;

Araştırmanın literatür bölümünde görüldüğü üzere, STK'lar faaliyet alanlarında turizmin gelişimine tanıtım, eğitim, spor, çevre ve sosyo-kültürel alanlardaki çalışmalarıyla diğer turizm paydaşlarıyla birlikte önemli katkılar sağlayabilirler. Fakat bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular ve sonuçlar genelde aksi yönde olup oldukça ilgi çekici bulunmuştur.

Araştırmanın uygulama bölümünden elde edilen verilere göre, araştırma kapsamına alınan STK temsilcilerinin büyük çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu (%90.2), yarısının 41-50 yaş arasında (%50.4) ve çoğunluğunun yine evli kişilerden oluştuğu (%83.9) görülmüştür. Katılımcıların yarıdan fazlasının ilkokul/ortaokul ve lise/meslek lisesi mezunu oldukları (%72.1) ve büyük çoğunluğunun da (%87.8) turizm eğitimi almadıkları görülmüştür. Katılımcıların eğitim seviyelerinin düşük ve büyük bir çoğunluğunun turizm eğitimi almamış olması, STK temsilcilerinin turizm bilincine sahip olmaması veya bölgelerinde turizm gelişimine ve tanıtımına çok fazla etki edemeyeceği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma bulgularından elde edilen diğer önemli bir sonuç ise STK'ların yapı olarak daha çok dini amaçlı kuruluşlardan oluşmasıdır. Bulgular bölümünde görüldüğü

üzere bu STK'lar da kendi içlerinde türleri bakımından gruplara ayrılmıştır. Bu gruplar içerisinde turizm ve çevre derneklerinin sayısı çok düşüktür. Bu durum yeterli çoğunluğu sağlayamayan turizm ile doğrudan alakalı olan STK'ların birlikte ve koordineli, bir biçimde turizm yönelik çalışmalar yapamamasına neden olmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan STK'ların finansal kaynaklarının önemli bir kısmını yıllık alınan aidatlar, işletme faaliyet gelirleri ve bağışlar oluşturmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarından elde edilen gelirlerin çok düşük düzeylerde olması, STK'lara gereken desteğin verilmediğini göstermektedir. STK'ların büyük çoğunluğu 6 ile 15 yıl arasında faaliyet göstermektedir. Ancak, üye sayıları düşük düzeydedir. Bu durum, bölgede STK'ların öneminin bilinmediği şeklinde yorumlanabilir.

STK'ların turizme etkisine yönelik ekonomik, sosyo-kültürel, eğitim, tanıtım ve turizm potansiyelinin değerlendirilmesi faaliyetlerini ortaya koymaya yönelik yönetici görüşlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde madde ortalamaları arasında 0,42'lik bir değişim olması yöneticilerin turizme yönelik faaliyetlere genelde benzer düzeyde katıldıklarını göstermektedir. Dolayısıyla STK'lar farklı yapılarda olsalar dahi görüşleri arasında çok fazla farklılık olmadığı yönünde bir fikir edinilebilir.

Düzce İlinde konuşlanmış STK yöneticilerinin turizm geliştirme konusundaki çalışmalarda, turizmin bütün bir yıla yayılabilmesi ve çeşitlendirilmesi için yapılan çalışmalarında çok fazla yer almamaları, bunun yanında çevresel temizlik ve turizm projeleri gibi faaliyetlere gereken desteği vermemiş olmaları STK'ların mevcut turizm potansiyelini değerlendirme ve geliştirme noktasında yetersiz ve ilgisiz olduklarını göstermektedir.

STK'ların turizme etkisine ilişkin ortaya çıkan diğer bir sonuç ise STK'ların eğitim faaliyetleri ile ilgilidir. STK'ların halka yönelik turizm eğitime, turizme yönelik projelere gereken desteği vermemeleri ve ilgisiz davranmaları, turizm konulu toplantılarda yer almamaları turizmde eğitim faaliyetleri açısından ilgisiz oldukları sonucunu ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında ortaya çıkan diğer bir sonuç ise STK'ların tanıtım ve pazarlama faaliyetleri ile ilgilidir. STK'ların turizm işletmeleri, yerel medya ve yerel halk gibi paydaşlarla turizm geliştirilmesi ve tanıtılarak pazarlanması süreçlerine gereken desteği vermemiş olmaları ve bu amaçla ortaklaşa çalışmalar yapmamaları

tanıtım ve pazarlama noktasında ilgisiz ve yetersiz olduklarını göstermektedir. Ayrıca STK'lar turizm gönüllüleri oluşturarak yöreye gelen turistlere yardımcı olma ve yöreyi tanıtmaya gibi bir amaç da taşımamaktadırlar. Bu sonuç STK'ların faaliyet alanlarında turizm değerlerinin tanıtılması, pazarlanması ve turizm bilincinin oluşturulması noktasında yetersiz kaldıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

STK'lar faaliyet alanlarında turizme yönelik sosyo-kültürel faaliyetlere de gereken önemi ve desteği vermemektedirler. STK'lar ziyaretçiler için doğa yürüyüşlerinin düzenlenmesi, yerel kültüre özgü el sanatları yapının teşviki ve bu ürünlerin sergilenmesi amacıyla kermeslerin düzenlenmesi noktasında yeterli desteği vermemişlerdir. Bunun yanında belli günlerde çeşitli yarışmalar ve folklor etkinlikleri düzenlenmesine destek olarak ziyaretçilerin ilgisini çekmek ve beğenisini kazanmak noktasında da yetersiz ve ilgisiz oldukları görülmüştür.

Yerel STK'ların turizme yönelik önemli işlevlerinden biri de halka ek gelir sağlanması noktasında plan ve projeler üreterek istihdam sağlamaktır. Fakat Düzce İli sınırları içerisinde faaliyet gösteren STK'lar girişimcileri bu amaçla teşvik etme, ek gelir amaçlı ev pansiyonculuğunu özendirme ve turizmin köylere yayılarak kırsal halka ekonomik gelir sağlama süreçlerinde neredeyse hiç yer almamışlardır. Bu durum STK'ların turizmin önemine ilişkin bilinçsiz ve duyarsız olduklarını göstermektedir.

STK'ların turizme etkisine ilişkin elde edilen sonuçlar literatür bölümünden elde edilen sonuçlarla çelişmektedir. Araştırma kapsamına alınan STK'lar turizmin gelişimine gerekli katkıyı sağlayamamaktadırlar.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- Sivil Toplum Örgütleri birbirleriyle ve diğer kamu kuruluşları ile birlikte hareket ederek turizme yönelik (sergi, fuar, yöresel yemekler, konser, yerel alanlara yönelik aktiviteler) faaliyetler yapmalıdırlar.

- STK'lar tüm alanlarda olduğu gibi turizm alanında da arz ve talebin yaratılmasına katkıda bulunmalıdır.

- STK'lar halkın turizm konusunda bilinçlenmesi için üniversitelere ve diğer eğitim kurumlarına destek olmalıdır.

- Yerelde turizm eğitim kurumları turizm, çevre, kalkınma, tanıtma, dayanışma vb. temalı sivil toplum kuruluşlarıyla daha yakın olarak ve sürekli temaslar sağlayarak ortak çalışmalar yapmalıdır. Böylece yöredeki turizm eğitim kurumları yerel ve bölgesel projelerle, toplumsal sorumluluk alanlarını genişletip ürettiği katma değerle topluma daha yararlı olabilirler (Selvi vd., 2010:438).

- STK'lar Turizm Bakanlığı ve il/ilçe turizm müdürlüklerinin yapmış oldukları çalışmalarda destek olmalıdırlar.

- STK'lar, yöre halkı ve iş adamlarıyla birlikte yörede turizm ürünlerinin geliştirilmesine, tanıtımına ve pazarlanmasına destek olmalı ve bu konuda en iyi uygulamayı yapmaya çalışmalıdır.

- Turizm bilincinin yerleşmesi ve turizmin gelişimi için turizmle doğrudan alakalı olabilecek sivil toplum örgütleri oluşturulmalı ve aralarında koordinasyon sağlanmalıdır.

- Turizm sektörüne dinamizm kazandırmak ve uluslararası krizlerden en düşük seviyede etkilenmesini sağlamak için turizmde yeni oluşumlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu oluşumlar kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği doğrultusunda yapılandırılmalıdır (Duran, 2010:182).

- Kültürel mirasın korunması ve turizm içindeki önemi ile gerekliliğinin anlaşılacak değerlendirilmesine yönelik yapılacak çalışmalara sivil toplum kuruluşları da dâhil edilmelidir.

- Kentteki turizm faaliyetleri doğal ve kültürel değerleri öne çıkaracak, koruyacak ve zenginleştirecek şekilde planlanmalıdır. Planlama sürecine yerel yönetim ve Sivil Toplum Kuruluşları aktif olarak katılmalıdır.

- STK'lar üniversitelerle, araştırma enstitüleri ile bilimsel kuruluşlarla ve medya ile birlikte hareket ederek orta eğitim ve bilinçlendirme kampanyaları gerçekleştirmelidirler (Örs ve Onar, 2008:734).

Yerel alandaki STK'ların turizm etkisini araştıran bu çalışmada Düzce ilinde faaliyet gösteren bütün STK'lar araştırmaya dâhil edilerek turizme etkileri incelenmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla sadece turizm ile doğrudan ilişkili STK'lar araştırma kapsamına alınmamış araştırma alanındaki bütün STK'lar turizm ile doğrudan ya da dolaylı yönden ilişkisi olduğu düşünülerek araştırmaya dâhil edilmiştir. Fakat araştırma

sonuçları STK'ların turizm yönelik çalışmalarda çok fazla görev almadıklarını göstermektedir. Başka bir deyişle, Yerel STK'lar buldukları bölgelerde turizm üzerinde etkili ve yeterli etkiye sahip değildirler. Böylelikle yerel STK'ların kendi yörelerinde turizmi doğrudan ya da dolaylı ilgilendirebilecek aktiviteler konusunda yetersiz kaldıkları ve turizm gelişiminde etkisiz oldukları belirlenmiştir. Bu da nicelik olarak fazla olan STK'ların nitelik olarak yetersiz olduklarını göstermektedir. Bu nedenle ilgili kurum ve yetkililer STK'ları turizm faaliyetleri konusunda teşvik edici olmalıdırlar. STK'ların kuruluşuna onay veren yetkili makamlar kuruluş iznini STK'ların niteliklerini göz önünde bulundurarak vermelidirler. Çünkü STK'ların bir yönü de toplumsal sorunlara çözüm üretmek ve faaliyet alanlarının ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda gelişimine katkı yapmaktır. Araştırma kapsamına alınan STK'ların bu konuda yetersiz oldukları görülmüştür.

Bu alanda yapılacak olan çalışmalarda araştırmacılar STK'ların tüzüklerine ulaşabilirler ve araştırma evrenini/örneklemine buna göre belirlerlerse ya da STK'ların dernek, oda, vakıf ve sendika gibi türleri üzerinde ayrı ayrı doğrudan araştırma yapabilirlerse ve veri toplama yönteminde anket ve görüşme yöntemlerini birlikte kullanabilirlerse daha net ve sağlıklı bilgilere ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahipaşaoğlu, S ve elttek E .(2006). *Sürdürülebilir Yerel Turizm*. Ankara. Gazi Kitap Evi,
- Akça, H, Esengün K ve Sayılı M (2001). Yerel Alanların Kalkınmasında Yerel Turizmin Rolü. *Standard Dergisi*. 40,(470), 29–35.
- Akça, H (2004). Dünyada ve Türkiye’de Yerel Turizm. *Standard Dergisi*. 43, (513), 61–70.
- Akkaya, S (2002). *İnanç Temeline Dayalı Sivil Toplum Kuruluşlarının Halk Eğitimindeki Yeri ve Önemi (Pir Sultan Abdal Kültür Derneği ve Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Aksoy, N (2002). *Türkiye’de Sivil Toplum Örgütlerinin Baskı Grubu Olarak Çevre Politikalarına Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Alaraslan, E (1998). *Effect of Non-governmental Organization on The Urban Environment in Turkey*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. Ankara.
- Alphan, F (2004). *Çevre Sorunlarının Önlenmesinde Sivil Toplum Örgütlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. ukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- Altunışık, R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S.B. ve Yıldırım E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Spss Uygulamalı*. 5. Basım. Sakarya. Sakarya Yayıncılık
- Alyakut, B (2007). *Stratejik Yönetim Süreci ve Sivil Toplum Kuruluşlarında Stratejik Yönetim Uygulamalarının İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yönetim Bilimleri Bilim Dalı. İstanbul.
- ANONİM (2011a). *Düzce İli Turizm Tanıtma Yaşatma ve Geliştirme Derneği*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.
- ANONİM (2011b). *Akçakoca Kültür Sanat Turizm ve Çevre Dostları Derneği*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.
- ANONİM (2011c). *Kaynaşlı Köylerini Kalkındırma Güzelleştirme ve Turizmi Geliştirme Derneği*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.
- ANONİM (2011d). *Kaynaşlı Yeşiltepe Köyü Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.

- ANONİM (2011e). *Kardüz Yaylaları Turizm Derneği*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.
- ANONİM (2011f). *Yığılca İlçesi Kültür Turizm Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.
- ANONİM (2011g). *Çilimli Eğitim Kültür Yardımlaşma Dayanışma Derneği*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.
- ANONİM (2011h). *Gümüşova Eğitime Hizmet ve Kültürel Faaliyetlere Yardım Derneği*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.
- ANONİM (2011i). *Türkiye Muhtarlar Derneği Yığılca Şubesi*. Derneğin Turizm Faaliyetleri.
- Aziz, A. (2008). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. 4.Baskı. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem Yayıncılık,
- Başçı, V (2007). Bir Medeniyet Kurumu Olarak Vakıflar ve Sosyal Hizmet Kurumları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, (1), 1–5.
- Biber, A (2002). *Halkla İlişkilerde Sosyal Sorumluluğun Oluşumu ve Türkiye’de Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Butcher, J. (2007). *Ecotourism, NGOs and Development: A Critical Analysis*. London. Routledge.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*.11. Baskı Ankara. Pegem Yayıncılık.
- Cengiz, T ve Çelem H (2005). Hızlı Yerel Değerlendirme Yöntemi: Alpağut Köyü Örneği (Seben/Bolu). *Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi*, 6 (1–2), 161–170.
- Clarke, G. (1998). Non-Governmental Organizations (Ngos) and Politics in The Developing World. *Political Studies*, 46, (1), 36-52.
- Çakıcı, A.C. ve Aksu, M (2007). Çekim Yeri Seçiminde Grup Etkisi: Yerli Turistler Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18,(2), 183–194.
- Çakır, M (2006). *Sivil Toplum Kuruluşları ile Eğitim Kurumları İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.
- Çanakkale Girişimci İş Adamları ve Sanayicileri Derneği Tarafından Hazırlanan Turizm Raporu, http://www.cagiad.org.tr/haber_ayrinti.asp?id=112, Erişim: 03.01.2011.

- Çankaya, İ (2005). *Sivil Toplum Örgütlerinin Eğitim Amaçlı Faaliyetleri (Elazığ İli Sendika Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ.
- Çelebi, E (2010). *Türkiye’de Çevre ile İlgili Sivil Toplum Kuruluşlarının Halkla İlişkiler Çalışmalarının Çevre Sorunları Üzerine Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul
- Çolak, K, Şaşı, N ve Çetin, O (2008). Küresel Barışın Sağlanmasında STK’ların Kültür ve Sanat Yoluyla Etkileri. *V.Uluslararası STK’lar Kongresi*. 24–26 Ekim, Çanakkale, Aynalı Gazetecilik ve Matbaacılık, 1081–1088.
- Dağtekin, E, Özyılmaz H ve Payaslıoğuz G (2008). Sivil Toplum Kuruluşları ve Meslek Örgütlerince Mimarlık. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.7,(26), 206–222.
- Dallaryan, S (2006). *Turizmde Kriz Yönetimi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Kriz Yönetiminin Ülke Turizminin Gelişimine Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. İstanbul.
- Dayı, T (2008). *Sivil Toplum Kuruluşları ve Çevrecilik: Tema Vakfı Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- Demir, C ve Çevirgen, A (2006). *Ekoturizm Yönetimi*. (1. Basım). Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Demirkol, M, Deniz E.Ö ve Acar E (2007). Turizm Sektöründe Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) Rolü ve Önemi: Dünya, Avrupa ve Türkiye. (Editör: İ.Hakkı Eraslan ve Melih Bulu). *Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü, Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar*. İstanbul: Uluslar Arası Rekabet Kurumu Derneği, 802–814.
- Deniz, S (2004). *Tarihsel ve Güncel Çevrelerin Korunmasında Çevreci Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Dernekler Kanunu. (2004). T.C. Resmi Gazete. 25649, 4.11.2004.
http://www.dernekler.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=180%3A5253-dernekler-kanunu&catid=30%3Akanunlar&Itemid=43&lang=tr
- Devocioğlu, S ve Çoban, B (2005). Spor Kulüplerinin Sivil Toplum Örgütü Olarak Toplumsal İşlevi. *Siyaset ve Toplum Dergisi*, (3), 181–191.
- DPT, (2006). *TC Devlet Planlama Teşkilatı Ulusal Yerel Kalkınma Stratejisi*. Erişim: 30.12.2009 [Http://Mevzuat.Dpt.Gov.Tr/Ypk/2006/20060204-9-2.Pdf](http://Mevzuat.Dpt.Gov.Tr/Ypk/2006/20060204-9-2.Pdf)

- DPT, (2000). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Yerel Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. <http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/3137/oik538.pdf>, Erişim: 14.02.2011.
- Duran, E (2010). Sürdürülebilir Turistik Ürün Olarak Türkmen Kültürü. *11. Ulusal Turizm Kongresi*. 2–5 Aralık. Ankara: Detay Yayıncılık, 180–193.
- Emekli, G, İbrahimov A ve Soykan F (2006). Turizmde Küreselleşmeye Coğrafi Yaklaşımlar ve Türkiye. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, 1–16.
- Eminağaoğlu, Z ve Çevik S.(2010). *Yerel Yerleşmelere İlişkin Tasarım ve Planlama Politikalarının Bölgesel Ölçek İçinde Değerlendirilmesi*. Erişim: 03.01.2010 http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/34815ad542a4a7c_ek.pdf
- Engin, Ş.E (2006). *Kooperatiflerde Örgüt Kültürü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atılım Üniversitesi İşletme Yönetimi Anabilim Dalı. Ankara.
- Epler-Wood, M (1999). Ecotourism, Sustainable Development and Cultural Survival: Protecting Indigenous Culture and Land Through Ecotourism . *Cultural Survival Quarterly*, 23, (2), 25-27.
- Eraslan, İ.H, Kasımoğlu, M ve Kılınç, İ (2010). *Muğla İli Turizm Sektörünün Kümeleme Analizi ve Makro Düzey Stratejik Planı*. Muğla Valiliği. http://www.turizmguncel.com/docs/a-z_mugla.pdf Erişim: 14.01.2011.
- Eraslan, L (2007). Türkiye’de Eğitim Alanında Sivil Toplum Örgütlenmesi Bağlamında Eğitim STK’larının (ESTK) Yapısal Özellikleri ve Bir Kategorileşme Denemesi. *IV. Uluslar Arası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi*. 19–21 Ekim, Çanakkale, Pozitif Matbaacılık, 619–647.
- Ercan, İ ve Kan İ (2004). *Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik*. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30, (3), 211–216.
- Erdoğan, Ö (2004). *Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Türkiye Örneği ve Bir Model Geliştirme Önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Ergür, E.D (2006). *Sivil Toplum Kuruluşları ve Kültürel Etkinlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı. İstanbul.
- Erol, M (2007). Sivil Toplum Kuruluşlarından (STK) Vakıflar ve Vakıflarda Muhasebe Kayıt Sistemi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 13, 333–338.
- ETSO, *Etso’nun Turizm Atakları Sürüyor*, <http://www.etso.org.tr/arsiv/329-etsonun-turizm-ataklari-suruyor.html>, Erişim: 03.02.2011.

- Finney, S (2000). *Analyzing The Roles of Local Non-Governmental Organizations (Ngos) in Sustainable Tourism: A Case Study of Belize, Central America*. Unpublished Master Thesis. Wilfrid Laurier University Department of Geography and Environmental Studies. Canada.
- Gartner, W.C (2004). Rural Tourism Development in The USA. *International Journal of Tourism Research*, 6, 151-154.
- Gegez, A.E. (2007). *Pazarlama Araştırmaları*. 2. Basım. İstanbul. Beta Yayıncılık.
- Harrison, D (1992). *Tourism and The Less Development Countries*. London. Bellhaven.
- Horoehowski, T. and Moisey R.N. (1999). The Role of Environmental NGOs in Sustainable Tourism Development: A Case Study in Northern Honduras. *Tourism Recreation Research*. 24, 2, 19–29.
- İslamoğlu, H. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. İzmit. Beta Yayınları.
- Jackson, G and Morpeth, N (1999). Local Agenda 21 and Community Participation in Tourism Policy and Planning: Future or Fallacy. *Current Issues in Tourism*, 2, (1), 1-38.
- Kara, M ve Görün M (2008). Yerel Kalkınmada İl Özel İdarelerinin, Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin ve İlçe Yönetimlerinin Rolü ve Bazı Uygulamalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13, (1), 11–433.
- Karakuş, O (2006). *Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Türkiye'deki Sivil Toplum Kuruluşları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. Isparta.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar-İlkeler-Teknikler*. 20.Baskı, Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kars, Ö (2002). *Ankara'daki Eğitim, Sağlık ve Sosyal Hizmet Alanlarında Faaliyet Gösteren Vakıf ve Derneklerin Örgütsel Analizi (Sivil Toplum Örgütlerinin Örgütsel Analizi)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Kısaovalı, P (2007). Kitle Turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması. *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 2,(2), 64–79.
- Kim, K.H and Seo, S.H (2002). *Urban Economy*. (2nd Edition). Seoul. Hongmunsa Publications.

- Kim, M.K (2005). *Determinants of Rural Tourism and Modeling Rural Tourism Demand in Korea*. Unpublished Phd Thesis. Michigan State University Department of Park Recreation and Tourism Resources. Michigan.
- Kiper, T ve Yılmaz E (2008). Şarköy-Kumbağ Arasında Yerel Kalkınmayı Destekleyici Turizmin Olabilirliği ve Yerel Halkın Rolü. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 159–168.
- Kozak, TUGEV, <http://www.turizm gazetesi.com/articles/article.aspx?id=27918>, Erişim: 14.02.2011
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2008). *2023 Türkiye Turizm Stratejisi*. http://www.sp.gov.tr/documents/Turizm_Strateji_2023.pdf, Erişim: 19.01.2011.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1998). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement. 30, 607-610.
- Lane, B (1994). What is Rural Tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 2, 7-21.
- Leslie, D and Hughes, G (1997). Agenda 21, Local Authorities and Tourism in The UK. *Managing Leisure*, 2, (3), 143-154.
- Lovelock, B (2005). Tea-sippers or Arsonists? Environmental NGOs and Their Responses to Protected Area Tourism: A Study of the Royal Forest and Bird Protection Society of New Zealand. *Journal of Sustainable Tourism*, 13, (6), 529–545.
- Neves, P (2006). *Tourism Towards Sustainable Regional Development*. Master of Degree Project. Division of Urban Planning. Höskolan Royal Institute of Technology. Stockholm.
- Oecd, (1994). Tourism Strategies and Rural Development. *Organisation for Economic Co-Operation and Development*. 94,(49),4-50,Paris.
- O’neill, M. (1989). *The Third America: The Emergence of The Nonprofit Sector in The United States*. (1st Edition). San Francisco: Jossey Bass.
- Orhan, S (2007). *Türkiye’de Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması ve Sivil Toplum Kuruluşları ile İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Örnek, A (2001). *Doğal ve Tarihi Çevrenin Korunmasında Üst Yapısal Yaklaşımlar ve Sivil Toplum Kuruluşları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Örs, F ve Onar, S (2008). Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları Küreselleşme ve İletişim. *V.Uluslararası STK’lar Kongresi*. 24–26 Ekim, Çanakkale, Aynalı Gazetecilik ve Matbaacılık, 727–735.

- Özalp, A (2008). *Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi*. T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, Denekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi.
- Özay, M.E (2000). *Description of The Environmental Non-governmental Organization in Turkey*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi Çevre Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Özçatalbaş, O (2011). *Tarım Aktüel*. <http://www.tarimaktuel.com/konuk-yazarlar.i63.turizm-ve-yerel-turizme-bakis>, Erişim: 11.01.2011.
- Özdamar, K. (2002). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. 4. Baskı Eskişehir. Kaan Kitapevi.
- Özdaşlı, K (2007). *Sivil Toplum Kuruluşlarında Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanabilirliği: Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Isparta.
- Özer, M.H (2008). Günümüz İtibariyle Sivil Toplum Kuruluşlarının İktisadi ve Sosyal Fonksiyonları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, (26), 86–97.
- Özgen, Ö (1995). Yerel Turizmin Sosyo-Ekonomik Profili ve Çevre. *Verimlilik Dergisi*, (3), 89-102.
- Özkök, F (2006). Yoksulluğun Azaltılmasında Turizmin Yeri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, (15), 85–98.
- Özmutaf, N.M (2007). *Sivil Toplum Kuruluşlarının Misyonlarını Gerçekleştirmede İnsan Kaynaklarının Rolünün Gönüllü Yönetim Yaklaşımları Bağlamında Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta.
- Öztürk, Y ve Ayaz, N (2010). Turizm Olgusunda Yerel Gündem 21 Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma. *11. Ulusal Turizm Kongresi*. 2–5 Aralık. Kuşadası: Detay Yayıncılık, 324–334.
- Paksoy, M, Paksoy, S ve Memiş, H (2008). Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Kalkınmadaki Rolü: Ş.Urfa Genç Girişimciler Derneği Örneği. *V.Uluslararası STK'lar Kongresi*. 24–26 Ekim, Çanakkale, Aynalı Gazetecilik ve Matbaacılık, 363–370.
- Park, D.B and Yoon S.T (2008). Segmentation by Motivation in Rural Tourism: A Corean Case Study. *Tourism Management*, 88, (2), 441–853.
- Pleumarom, A (1994). The Political Economy of Tourism. *The Ecologist*, 24, (4), 142–148.

- Rudasil, L (2008). The Warning Voice-Ngos and Information.(Edited By: Steve W.Witt). *Changing Roles of Ngos in The Creation, Storage and Dissemination of Information in Developing Conutries*. München.Ifla Publications, 9-23.
- Sarı, Y. ve Gök C (2010). Turizm Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve Turizm İşletmelerinin Bu STK'lara Bakışı Üzerine Bir Araştırma: Fethiye Örneği. *11. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*. 2-5 Aralık. Kuşadası. Detay Yayıncılık. 554-564.
- Segrado R. and Farmer F. (2006) .The Impact of Local NGOs on Sustainable Tourism in Valle de Bravo, México. *Second International Conference on Sustainable Tourism*. WIT Press, Southampton, 311-319.
- Selvi, M, Çiğdem, M ve Şahin, T (2010). Yerel Alandaki Turizm Eğitim Kurumlarının Endüstriyel Kuruluşlar Açısından Değerlendirilmesi. *V. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*. 27-30 Mayıs. Ankara: Detay Yayıncılık, 426-440.
- Sendikalar Kanunu. (1983).T.C. Resmi Gazete. 18040, 7.5.1983.
<http://www.hukuki.net/kanun/2821.15.text.asp>
- Sevim, B (2005). *Turistik Arz Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Örgütleri, Eğitim Kurumları ve Yerel Medyanın Rolü*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Skuras, D, Dimara E and Petrou A (2006). Rural Tourism and Visitors' Expenditures for Local Food Products. *Regional Studies*, 40,(7),769 – 779.
- Soykan, F (2003). Yerel Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 12, 1-11.
- Suter, K. (2003). *Global Order and Global Disorder Globalization and The Nation-State*. (4th. Edition), USA: Praeger Publications.
- Şahan, H, Ulukan, M, Gezer, E ve Aytaç, K.Y (2009). Boş Zaman Faaliyetlerinde: Sivil Toplum Kuruluşları Olarak Doğa Sporları Dernekleri (Kardak Örneği).*VI. Uluslar Arası STK'lar Kongresi*. 23-25 Ekim, Çanakkale, Pozitif Matbaacılık, 403-409.
- Şahin, A.S ve Güner, S. *Kültürel Miras Koruması ve Sivil Toplum Örgütleri Arasındaki İlişki*. <http://www.kumid.eu/en/admin/userfiles/etkinlikler/BildiriMetni-SGSK.pdf>, Erişim: 03.02.2011.
- Şimşek, H. ve Yıldırım A. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 5.Baskı. Ankara. Seçkin Yayıncılık.

- Tarлак, Ş. (2007). *Mumcularda Yerel Turizm Modeli*. Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Şehir Planlama Projesi VI Dersi Çalışma Bölümü.
http://c.iasphost.com/starlak/mumcularda_yerel_turizm_modeli.pdf Erişim: 13.01.2011.
- Taşkın, M (2006). *Orta Öğretim Turizm Eğitiminde Staj ve İzmir İli Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. İzmir.
- Tobb'nin Amacı Yapısı, <http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/AmaciveYapisi.aspx>, Erişim: 12.02.2011.
- Tosun, E.K (2007). Avrupa Birliğine Üyelik Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 3, (2), 1–16.
- Turhan, M.S (2005). *Avrupa Birliği Üyeliği Yolunda Türkiye Yerel Kalkınma Tedbirleri Uygulama Süreci*. Uzmanlık Alan Tezi. T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı. Ankara.
- Türsab Ar-Ge Departmanı (2010). *Turizmi Çeşitlendirmek*. Erişim: 02.01.2010. <http://www.tursab.org.tr/content/turkish/istatistikler/akrobat/GENEL/03hazCesit.pdf>.
- Türsab (Ar-Ge), (2002). *150 Milyon Dolarlık Bir Pazar Spor Turizmi*. http://www.tursab.org.tr/dosya/1025/02ocspor_1025_1941484.pdf, Erişim: 15.02.2011.
- UNCSD NGO Steering Committee (1999). *Sustainable Tourism: A Non-Governmental Organization Perspective*. Commission on Sustainable Development, Seventh Session, 19–30 April, New York, <http://www.gdrc.org/uem/eco-tour/ngo4.pdf>, Erişim: 19.01.2011
- United States General Accounting Office (1993). *Rural development. Profile of Rural Areas*. <http://archive.gao.gov/t2pbat6/149199.pdf>, Erişim: 18.02.2011.
- Ural, A. ve Kılıç İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss ile Veri Analizi*. 2. Baskı. Ankara. Detay Yayıncılık.
- Usta, S (2006). *Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları: Sivil Toplum, Demokrasi ve Güven*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. Konya.
- Ünlüöner, K ve Sevim B (2005). Turistik Arz Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Yerel Yönetimlerin, Sivil Toplum Örgütleri, Eğitim Kurumları ve Yerel Medyanın Rolüne İlişkin Bir Uygulama. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 54–73.
- Wood, M. E (2002). *Ecotourism: Principles, Practices and Policies for Sustainability*. (1st Edition). USA. United Nations Publications (UNEP).

- WTO, (1999). *Changes in Leisure Time: The Impact of Tourism*. <http://pub.world-tourism.org/WebRoot/Store/Shops/Infoshop/Products/1127/1127-1.pdf>, Erişim: 14.02.2011.
- Yaltı, A (2003). *Sivil Toplum Kuruluşlarının Eğitime Katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Yavuz, C (2003). *Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesinde Halkla İlişkiler ve Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü: Karadeniz Bölgesi Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Reklâmçılık ve Tanıtım Bilim Dalı. Konya.
- Yavuz, E ve Zığındere Y.Ö. (2000). Sürdürülebilir Kalkınmanın Turizme Etkisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, (4), 322–336.
- Yazıcıoğlu, Y. Ve Erdoğan, S. (2007), SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 2.baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, G ve Üçer, A.G (2004). Türkiye’de Kentsel Koruma Sürecinde Kurumsal Yapı ve Sivil Toplum Kuruluşları Üzerine Bir Değerlendirme. *Ege Mimarlık*, 3,(51), 43–47.
- Yücel, M (2008). Türkiye’de Çevreci Sivil Toplum Kuruluşlarının Temiz Üretim Sistemleri Üzerine Olan Etkisi: Greenpeace. *V.Uluslararası STK’lar Kongresi*. 24–26 Ekim, Çanakkale, Aynalı Gazetecilik ve Matbaacılık, 389–398.

Yararlanılabilecek Diğer İnternet Kaynakları

- http://www.tutav.org.tr/tutav_hakkinda.php
<http://www.tonga.org.tr/tuzuk.html>
<http://uzungoldogasporlari.com/t/index.php>
<http://fatsaoffroad.org/tuzuk.html>
<http://www.ardosder.org>
<http://www.dudosk.org/>
http://www.gedosk.com/gedoskgedosk/haber_detay.asp?haberID=159
www.aib.org.tr/proje/kooperatif.doc
<http://tez2.yok.gov.tr/>
http://www.pamukkaleturder.com/index.php?option=com_content&view=article&id=64&Itemid=67
<http://www.didimturizmderneği.org/>
http://www.bergamasevtur.org/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=32
http://www.bergamasevtur.org/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=32
http://www.dacev.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=28
<http://ertav.org/ertav.htm>
<http://www.kulturmemursen.org.tr/>
<http://www.toleyis.org.tr/TrDefault.asp>
<http://www.altso.org.tr/>
<http://www.akcakocatso.org.tr/>
<http://www.duzcetanim.com/default.asp?menuid=13>
http://akcakocaturizm.com/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=56
<http://www.duzcekulturturizm.gov.tr/ana-sayfa/1-33321/20110130.html>
<http://www.cocukvizyon.com/wwf-turkiye-dogal-hayati-koruma-vakfi/rehber/428/>

EKLER

Ek 1. Ankete katılan STK'ların listesi

1	Esentepe Mahallesi Hz. Osman Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
2	Ağa Mahallesi Hz. Hüseyin Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
3	Suncuk Köyü Cami ve Kuran Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
4	Akçakoca Esentepe Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
5	Ayazlı Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
6	Üçyol Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
7	Kadioğlu Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
8	Kültür Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
9	Otopark Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
10	Ahmet Dede Cumayanı Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
11	Akçakoca Merkez Cami Derneği
12	Saçmalıpınar Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
13	Gölyaka Merkez Camii ve Kuran Kurslarını Yaptırma ve Yaşatma Derneği
14	Yenitaşköprü Köyü Camileri Kuran Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
15	Beyciler Mahallesi Aslanzade Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
16	Çay Mahallesi Çay Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
17	Düzce Yaka Köyü Embiyalar Mahallesi Büyük Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
18	Beyköyü Aşağı Mahalle Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
19	Akçakoca Arabacı Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
20	Akçakoca Yukarı Mahalle Cami İmar İnşa ve Koruma Derneği
21	Pazar Yeri Yeni Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
22	Koçar Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
23	Sarıyayla Köyü Yaylacık Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
24	Karaca Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
25	Kuşoğlu Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
26	Beyciler Mahallesi Fatih Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
27	Dokuz Değirmen Köyü Camileri ve Kuran Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
28	Kurugöl Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
29	Çilimli Şerefiye Mahallesi Kalkındırma Güzelleştirme ve Cami Yaptırma Derneği
30	Gölormanı Köyü Camileri Yaptırma ve Yaşatma Derneği
31	Yazlık Köyü Şifasuyu Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
32	Beyköy Merkez Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
33	Düzce Azmimilli Mahallesi Yeni Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
34	Kaynaşlı Çele Mahallesi Yeşiltepe Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
35	Kaynaşlı Merkez Camileri Yaptırma ve Yaşatma Derneği
36	Sarıçökek Köyü Geliştirme Camileri Yaptırma ve Yaşatma Derneği
37	Darıyeri Bakacak Köyü Geliştirme Camileri Yaptırma ve Yaşatma Derneği
38	Çınardüzü Köyü Cami ve Kuran Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
39	Soğuksu Köyü Türbe Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
40	İstilli Köyü Cami Yaptırma Onarma ve Yaşatma Derneği
41	Üvezbeli Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
42	Konurlap Terzialiler Mahallesi Sertoğlu Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
43	Gölyaka Yazmapınar Köyü Cami ve Kuran Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
44	Gölyaka Saçmalıpınar Köyü Kardüzü Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
45	Karaca Mahallesi Kuba Cami Yaptırma Yaşatma ve Koruma Derneği
46	Düzköyü Sirkelik Mahallesi Valide Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği

47	Elmacık Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
48	İmamlar Mahallesi Fatih Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
49	Yukarı Karaköy Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
50	İshaklar Köyü Güzelleştirme Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
51	Darıcı Köyü Karadeniz Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
52	Topçular Köyü Müminler Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
53	Zekeriya Köyü Orta Mahalle Merkez Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
54	Darıyeri Mengencik Köyü Hacı Mehmet Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
55	Esenköyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
56	Pırpır Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
57	Balatlı Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
58	Hızardere Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
59	Sancaklar Mahallesi Camileri ve Kuran Kurslarını Yaptırma ve Yaşatma Derneği
60	Cumayeri Ören Köyü Eski Merkez Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
61	Koçyazı Sultan Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
62	Yeni Vakıf Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
63	Kalıcı Konutlar Tevhid Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
64	Ordulu Karadere Köyü Merkez Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
65	Yeşiltepe Mahallesi Umut Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
66	Karacalı Mahallesi Mimar Sinan Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
67	Avlayan Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
68	Beyköy Yeni Mahalle Cami ve Kuran Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
69	Kemer Kasım Köyü Kemer Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
70	Ağa Köyü Yeni Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
71	Yenice Köyü Camiini Geliştirme Derneği
72	Yakabaşı Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
73	Çamlıbel Köyü Karaca Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
74	Fevzi Çakmak Mahallesi Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
75	Hastane Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
76	Kırkharman Köyü Cami ve Kuran Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
77	Kuçuşma Köyü Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
78	Yayla Köyü Merkez Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
79	Altunköy Camilerini Yaptırma ve Yaşatma Derneği
80	Selamlar Köyü Cami ve Köy Güzelleştirme Derneği
81	Merkez Büyük Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği
82	Aydın Yayla Köyü Camilerini Yaptırma Onarma ve Yaşata Derneği
83	Dereköyü Camilerini Yaptırma ve Yaşatma Derneği
84	Uzunmustafa Rumeli Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği
85	Türkiye Muhtarlar Derneği Yığılca Şubesi
86	Türkiye Muhtarlar Derneği Akçakoca Şubesi
87	Türkiye Muhtarlar Derneği Kaynaşlı Şubesi
88	Akçakoca Devlet Hastanesi Yardım Derneği
89	Akçakoca İlim İrfan Kültür Yardımlaşma ve Dayanışa Derneği
90	Düzce Merkez Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği
91	Düzköy Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği
92	Gölyaka Öğrenim Çağındaki Çocuklara Yardım Derneği
93	Belediye İşçileri Yardımlaşma Derneği
94	Kastamonulular Yardım ve Dayanışma Derneği
95	Karaçörtlen Köyü Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği
96	Erdemliler Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
97	Güvercin Yetiştiricileri Sevenleri Tanışma ve Yardımlaşma Derneği
98	Gölyaka Eğitim Hizmetlerine Yardım Derneği
99	Düzce Şehirlerarası Çoban Terminali Yazıhaneci ve Esnafları Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
100	Keskinler Eğitim Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Derneği
101	Dostluk Kervanı Yardımlaşma Derneği

102	Halis İnsana Hizmet Eğitim Kültür Yardımlaşma Derneği
103	Düzce Kantinciler ve Çalışanları Yardımlaşma Derneği
104	Konuralp Gençleri Dayanışma Derneği
105	Çamlı Köyü ve Çevresi Minübüschüleri Dayanışma Derneği
106	Kaynaşlı Karadenizliler Dayanışma Derneği
107	Sonçağ Ümitkent Sitesi Kültür ve Dayanışma Derneği
108	Tüm Öğrenci Velileri Dayanışma Derneği Düzce Şubesi
109	Bağımsız Gençlik Dayanışma Derneği
110	Düzce İmamhatip Talebeleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
111	Uğurlu Köyü Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği
112	Kabalak Köyü Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği
113	Çay Mahallesi Esnafları ve Çalışanları Sosyal Yardımlaşma Derneği
114	Çilimli Eğitim-Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
115	Düzceliler Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği
116	Düzce Tasavvuf Musikisi ve Kültürünü Tanıtma Yaşatma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği
117	Halis İnsana Hizmet Eğitim Kültür Yardımlaşma Derneği
118	Öztürkler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
119	Düzce Yeni Asya Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği
120	Türkiye Yardım Sevenler Derneği Akçakoca Şubesi
121	Düzce Eğitim Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Derneği
122	Akçakoca Kültür Derneği
123	Kuzey Kafkas Kültür Derneği
124	Rize Pazarlılar Kültür ve Dayanışma Derneği
125	Aziziye Gençleri Kültür ve Dayanışma Derneği
126	Trabzon İli ve Çevresi Kültür ve Dayanışma Derneği
127	Akbağ Kültür Derneği
128	Düzce Köylerini Zirai Bilinçlendirme Dayanışma ve Kültür Derneği
129	Düzce Pırpır Köyü Balkan Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği
130	Esadiye İlim Ahlak ve Kültür Derneği
131	Türkiye Kızılay Derneği Akçakoca Şubesi
132	Türkiye Kızılay Derneği Konuralp Şubesi
133	Türkiye Kızılay Derneği Gölyaka Şubesi
134	Türkiye Kızılay Derneği Kaynaşlı Şubesi
135	Akçakoca İşletme Fakültesi Yaptırma ve Yaşatma Derneği
136	Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Düzce Şubesi
137	İlim Yayma Cemiyeti Derneği Düzce Şubesi
138	Düzce Zihinsel Yetersiz Çocukları Yetiştirme ve Koruma Derneği
139	Kaynaşlı İlime Hizmet Derneği
140	Düzce Eğitim Gönüllüleri Derneği
141	Lösemili Çocuklar Sağlık Eğitim ve Dayanışma Derneği
142	Yığılca Eğitim Kültür ve Kalkınma Derneği
143	Akçakoca Gök Spor Kulübü Derneği
144	Beyören Köyü Spor Kulübü Derneği
145	Özbalatlı Spor Kulübü Derneği
146	Düzce Avcılık Atıcılık Gençlik ve Spor Kulübü Derneği
147	Düzce Spor Kulübü Derneği
148	Çilimli Belediye Spor Kulübü Derneği
149	Gölyaka Spor Kulübü Derneği
150	Akçakoca Gençlik ve Spor Kulübü Derneği
151	Aydınpınar Spor Kulübü Derneği
152	Tepeköy Spor Kulübü Derneği
153	Üç Köprü Spor Kulübü Derneği
154	Melenağzı Spor Kulübü Derneği
155	Düzce Tüm Sporcular Derneği
156	Çilimli Yayla Spor Kulübü Derneği

157	Fenerbahçeliler Derneği Düzce Şubesi
158	Düzce Beşiktaşlılar Derneği
159	Düzce Galatasaraylılar Derneği
160	Düzce Sporseverler Derneği
161	Düzce Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu
162	Kaynaşlı Avcılar Derneği
163	Akçakoca Galatasaraylılar Derneği
164	Akçakoca Poyraz Gençlik ve Spor Kulübü Derneği
165	Düzce Otomobil Sporları Kulübü Derneği
166	Düzce Royal Tenis İhtisas Spor Kulübü Derneği
167	Düzce Doğa Spor Kulübü Derneği
168	Dikmeli Köyü Gençlik ve Spor Kulübü Derneği
169	Düzce İşitme Engelliler Spor Kulübü Derneği
170	Akademi Spor Kulübü Derneği
171	Mustafa Açıkalin İlköğretim Okulu Spor Kulübü Derneği
172	Ören Gençlik ve Spor Kulübü Derneği
173	Düzce Amatör Futbolcular Derneği
174	Düzce Beşiktaş Taraftarları Derneği
175	Düzce İdman Yurdu Gençlik ve Spor Kulübü Derneği
176	Yeşil Düzce Gençlik ve Spor Kulübü Derneği
177	İçmeler Köyü Spor Kulübü Derneği
178	Tavak Çimen Spor Kulübü Derneği
179	Kirazlı Spor Kulübü Derneği
180	Kaynaşlı Spor Kulübü Derneği
181	Çam Spor Kulübü Derneği
182	Beçi Spor Kulübü Derneği
183	Düzce Briç Spor Kulübü Derneği
184	Akçakoca Kültür Sanat Turizm ve Çevre Dostları Derneği
185	Çuhallı ve Çevresi Turizmi Güzelleştirme ve Dayanışma Derneği
186	Akçakoca Turizm Tanıtma Derneği
187	Gölyaka Çevre Koruma ve Yeşillendirme Derneği
188	Hasançavuş Köyü Kültür Turizm ve Dayanışma Derneği
189	Düzce Uygarlık ve Kalkına Derneği
190	Düzce Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınası Derneği
191	Düzce İli Turizm Tanıtma Yaşatma ve Geliştirme Derneği
192	Kardüz Yaylaları Turizm Derneği
193	Çınardüzü Köyü Odayeri Yaylası Turizm ve Tanıtma Derneği
194	Akçakoca Aktaş Köyü Kalkındırma ve Çevre Güzelleştirme Derneği
195	Gölyaka Çevre Koruma ve Turizm Derneği
196	Aynalı Köyü Turizm Tanıtma ve Geliştirme Derneği
197	Esmahanım Köyü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği
198	Konuralp Güzelleştirme Derneği
199	Yeni Akkaya Köyü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği
200	Gölyaka Açma Köyü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği
201	Akçakoca Kalkın Köyü Geliştirme Güzelleştirme Derneği
202	Düzce Kalkınma Derneği
203	Darıcı Köyü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği
204	Kaynaşlı ve Köylerini Kalkındırma Güzelleştirme ve Turizmi Geliştirme Derneği
205	Efteni Vadisi Köyleri Geliştirme Çevre Kültür ve Dayanışma Derneği
206	Bostanyeri Köyü Kalkındırma ve Çevre Koruma Derneği
207	Dereköy Hizmet Derneği
208	Yukarı Yahyalar Köyü Kalkındırma Güzelleştirme ve Çevre Koruma Derneği
209	Bıçkıbaşı Köyü Kalkındırma Güzelleştirme ve Doğal Hayatı Koruma Derneği
210	Yığılca İlçesi Kültür Turizm Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği
211	Akçakoca Hizmet Derneği

212	Yeşiltepe Köyü Geliştirme ve Güzelleştirme Derneği
213	Akçakoca Uğurlu Köyü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği
214	Bıçkılar Köyü Kalkındırma ve Çevre Koruma Derneği
215	Düzce Yöresel Ekonomik Faaliyetleri Araştırma Geliştirme ve Kalkındırma Derneği
216	Muncurlu Köyü Kalkındırma ve Çevre Koruma Derneği
217	Türk Hava Kurumu Derneği Akçakoca Şubesi
218	Tüm İşçi Emeklileri Derneği Düzce Şubesi
219	Düzce Verem Savaş Derneği
220	Cumayeri Hayırlı İşler Yaptırma ve Yaşatma Derneği
221	Akçakoca Musiki Derneği
222	Düzce Muhasebeciler ve İktisatçılar Derneği
223	Türk Hava Kurumu Gölyaka Şubesi
224	Antalya Beyaz Baston Görmeyenler Derneği Gölyaka Şubesi
225	Düzce Sebze ve Meyve Komisyoncuları Derneği
226	Orman Muhafaza Memurları ve Emeklileri Derneği
227	Gölyaka Emniyet Hizmetlerini Destekleme Derneği
228	Türk Hava Kurumu Gümüşova Şubesi
229	Sultan Hanımlar Derneği
230	Düzce Depremzedeler Derneği
231	Düzce İnsanca Yaşam Derneği
232	Düzce Hayvanları Koruma Derneği
233	Akçakoca Sanayi ve Ticaret Odası
234	Yığılca Şoförler ve Otomobilciler Odası
235	Düzce Berberler ve Kuaförler Esnaf ve Sanatkarlar Odası
236	Gölyaka Esnaf ve Sanatkârlar Odası
237	Akçakoca Esnaf ve Sanatkârlar Odası
238	Düzce Kahveciler ve Otelciler Esnaf Odası
239	Akçakoca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
240	Öncü Eğitim Öğretim Kültür Vakfı
241	Gümüşova İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
242	Çilimli İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
243	Düzce İlme ve Hayra Hizmet Vakfı
244	Düzce Kalkınma ve Tanıtma Vakfı
245	Akçakoca Eğitim Kalkınma ve Tanıtma Vakfı
246	Düzce İlim ve Kültür Vakfı
247	Düzce Eğitim ve Kültür Vakfı
248	Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı
249	Memur- Sen Konfederasyonu
250	Eğitim Bir-Sen Düzce Temsilciliği
251	Türkiye Kamu Sen İl Temsilciliği
252	Türk-İş
253	Türk Eğitim Sen Düzce Şubesi
254	Düzce Bağımsız Kamu Görevlileri Sendikası

Ek 2. Anket formu**ANKET FORMU**

Sayın Sivil Toplum Yöneticisi,

“Yerel alanda sivil toplum kuruluşlarının turizme etkisi” konulu Yüksek Lisans Tez çalışması yürütmekteyim. Bu amaçla tezin uygulama aşaması için bir anket formu düzenlenmiştir. Siz değerli yöneticilerin konuyla ilgili görüşleri araştırmamızın amacına ulaşmasına çok değerli katkılar sağlayacaktır. Alınan cevaplar genel anlamda değerlendirilecek ve gizli tutulacaktır. Anketi cevaplama süresi ortalama 15 dk.’dır. Göstereceğiniz ilgi ve alakaya teşekkür eder, saygılar sunarım.

Ekrem AYDIN

Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Ana Bilim Dalı

E-Posta: ekrem_aydin81@hotmail.com

1. BÖLÜM (STK Yöneticilerin Demografik Özellikleri)

1. Cinsiyet: Bay Bayan
2. Yaş: 30 ve daha az 31–40 41–50 51 ve daha fazla
3. Medeni Hal: Evli Bekâr, Boşanmış, Ayrı, Dul
4. Eğitim: İlk/Ortaokul Lise/Meslek Lisesi Üniversite Yüksek Lisans
 Doktora
5. Turizm Eğitimi durumunuz: Turizm Eğitimi Aldım Hiçbir Turizm Eğitimi Almadım

2. BÖLÜM (STK ile ilgili bilgiler)

1. Örgütünüz nerede faaliyette bulunmaktadır?
 Akçakoca
 Yığılca
 Gölyaka
 Çilimli
 Düzce/Merkez
 Gümüşova
 Cumayeri
 Diğer..... (belirtiniz)
2. Örgütünüzün kuruluş amacı aşağıdakilerden hangisidir?
 Dini amaçlı
 Yardımlaşma amaçlı
 Sportif faaliyet amaçlı
 Turizm ve Çevre amaçlı
 Diğer amaçlar

3. Örgütünüz kaç yıldır bu alanda faaliyet gösteriyor?
 ( ) 5 yıl ve daha az
 ( ) 6–10 yıl
 ( ) 11–15 yıl
 ( ) 16 yıl ve üzeri
4. Örgütünüzün kayıtlı üye sayısı kaçtır?
 ( ) 50 ve daha az
 ( ) 51–100
 ( ) 101–150
 ( ) 151–200
 ( ) 201 ve üzeri
5. Yıllık aidat geliri alıyor musunuz?
 ( ) Evet ( ) Hayır
6. Yıllık bağış geliri alıyor musunuz?
 ( ) Evet ( ) Hayır
7. Yıllık işletme (faaliyet) gelirleri alıyor musunuz?
 ( ) Evet ( ) Hayır
8. Yıllık Valilik yardımları alıyor musunuz?
 ( ) Evet ( ) Hayır
9. Yıllık Kaymakamlık yardımları alıyor musunuz?
 ( ) Evet ( ) Hayır
10. Yıllık Belediye yardımları alıyor musunuz?
 ( ) Evet ( ) Hayır
11. Yıllık Bakanlık yardımları alıyor musunuz?
 ( ) Evet ( ) Hayır

3.BÖLÜM (STK'ların Turizme Etkileri)

Sıra	Her bir ifadeye ilişkin görüşlerinizi karşısında bulunan rakamı daire içine alarak belirtiniz. 1- Kesinlikle katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3- Ne Katılmıyorum/Ne katılıyorum 4- Katılıyorum 5- Kesinlikle Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum/Ne katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Örgütümüz turizm geliştirme çalışmalarına destek vermektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Örgütümüz turizmin 12 ay yapılabilmesi için yapılan çeşitli çalışmaları desteklemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Örgütümüz turizmin çeşitlendirilmesi çalışmalarına destek olmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Örgütümüz çevre temizlik kampanyalarını desteklemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Örgütümüz turizm amaçlı projelere destek olmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Örgütümüz hediyelik eşya yapımını teşvik etmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Örgütümüz girişimci turizmcilere destek vermektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Örgütümüz ev pansiyonculuğunu özendirerek çalışmaları desteklemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Örgütümüz turizm etkinliklerinin köylere yayılması çalışmalarını desteklemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Örgütümüz turizm amaçlı doğa yürüyüşleri düzenlemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Örgütümüz turizme yönelik yarışmalara destek vermektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Örgütümüz yöre kültürünü tanıtım amaçlı kermesler düzenlemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Örgütümüz yöre kültürüne özgü el sanatları yapımına destek vermektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Örgütümüz yöreye özgü halk oyunları etkinliklerini desteklemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Örgütümüz kültürel varlıkların korunmasına destek olmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Örgütümüz folklorik değerlerin tanıtımına destek olmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Örgütümüz turizm işletmeleri ile ortak turizme yönelik çalışmalara destek olmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Örgütümüz turizm amaçlı fuarlara katılarak tanıtım çalışmalarına destek olmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Örgütümüz turizme yönelik halkla ilişkiler faaliyetleri yürütmektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Örgütümüz turistik değerlerin medyada yer alması çalışmalarına destek olmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21	Örgütümüz seyahat acenteleri ile yakın temas halindedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22	Örgütümüz turizm gönüllüleri oluşturmaya çalışmaktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23	Örgütümüz halka yönelik turizm eğitimini desteklemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24	Örgütümüz turizme yönelik projelerle eğitim kurumlarını desteklemektedir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25	Örgütümüz turizm konulu toplantıları desteklemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 3. Özgeçmiş

Ekrem AYDIN 1981 yılında Düzce'nin Akçakoca ilçesinde doğdu. İlk, Orta ve Lise öğrenimini Akçakoca'da tamamladı. 2 yıl Balıkesir'de çeşitli restoranlarda ve 5 yıl Düzce'de dört yıldızlı bir otel işletmesinde Ön Büro departmanında resepsiyonist olarak görev aldı. Ön Lisans öğrenimini 2003 yılında Balıkesir Üniversitesi Ayvalık Meslek Yüksekokulunda tamamladıktan sonra dikey geçiş ile 2005 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulunu kazandı. 2008 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalına yüksek lisans kaydını yaptırdı. Ekrem AYDIN şu an Artvin Çoruh Üniversitesi Arhavi Meslek Yüksekokulunda öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Adres : Düzce Üniversitesi Akçakoca
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik
Yüksekokulu
81650 Akçakoca / DÜZCE

Telefon: 0 541 571 54 83

Elektronik Posta Adresi: ekrem_aydin81@hotmail.com

Akademik ilgi Alanları: Pazarlama, Turizm Pazarlaması

Ek 4: Etik ilkelere uyulduğuna ilişkin metin

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, **Yerel Sivil Toplum Kuruluşlarının Turizme Etkilerini Belirlemeye İlişkin Bir Araştırma: Düzce İli Örneği** başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.
...../...../20..

İmza**Ad ve Soyad**
Ekrem AYDIN